

ARGIA

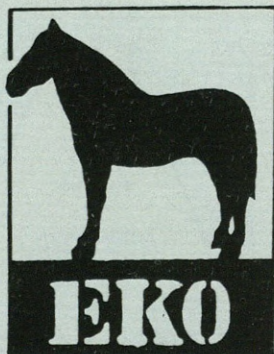
1986 Maiatza 25 — XLIX urtea — 1.105. zenbakia — 130 pezeta (BEZ barne) / 7 libera

Marino Lejarreta:
«Hemendik kanpoko
afizioan fanatismo
gehiago dago»

Irrati libreak, errealitate hedatu bat dagoeneko

JULIAN BALDUZ,
IRUÑEKO ALKATE PSOEKOA
ORAIN SENADOREGAI

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

EKO LASARTE

Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

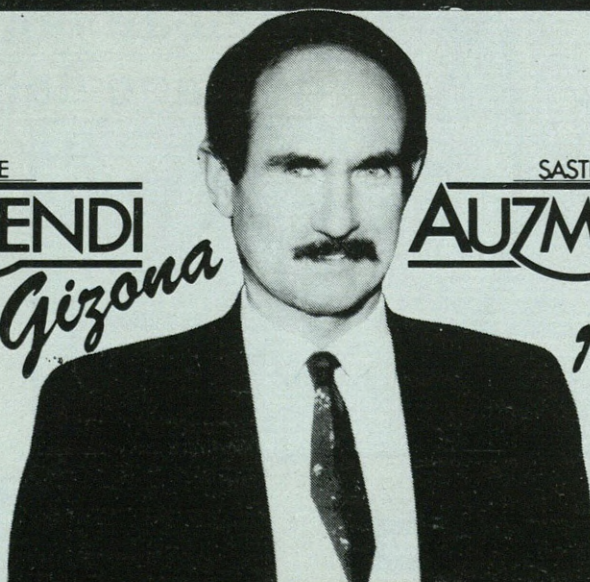
Vivodist

*Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.*

AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

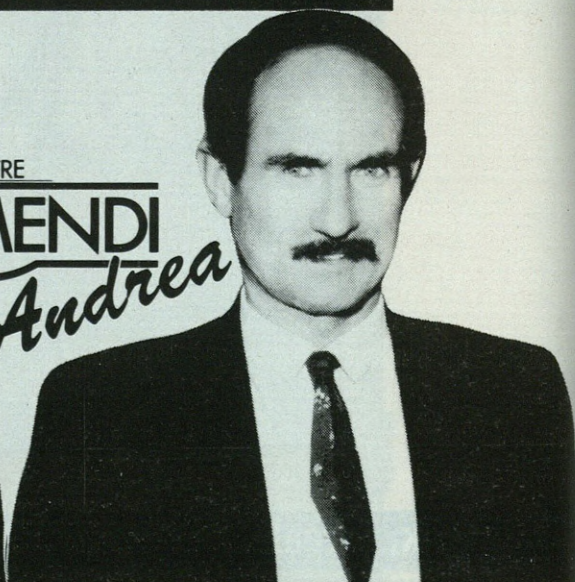
SASTRE
AUZMENDI

Gizona

SASTRE
AUZMENDI

Andrea

Avda. 11 y Vergara, 1

Donostiako estiloa

Hauteskundeak gainean ditugula ta, ARGIAkook ere bi edo lau urtetan behin sufitzen dugun eromenean sartuxe gara dagoeneko. Urtebete izango da PSOEko inor gure orriotara ez dakargula. Oraingoan, hauteskundeak direla ta Iruñeako alkate den Julian Balduzen-gana jo du gure lankide Iñaki Zubiondok. Balduz goratik hegan egin nahi duen txoria da, eta posibilitateak ere handiak Espainiako Senatura iristeko. **15. orrialdean.**

Irrati libreentzat bakerik ez dagoen herri honetan maiz aditzen ditugu hauen inguruan sortutako istiluak. Periodismo ekologikoa gutxi bezala egiten duten irrati hauetako batzu Zarautzen bildu ziren beren arazoak aztertu eta aurrera begira egin zitekeenaz eztabaidatzeko. Han izan ziren Kakaflash, Txantxangorri, Txomin Barullo eta mugaz bestaldekoak ere. Beren bilera hartan ikusi eta eztabaidatuek balioko al dute hemengo Gobernutik egiten zaien eraso guztiei iruzur egiteko! **23. orrialdean.**

1.105. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Ttanttaka. **Esteban Galar.**
14.— Senadoretzaren atzetik doan Julian Balduz PSOEkoarekin mintzo. **I. Zubiondo**
18.— Nazioartekoa. **Fan-Xin.**

ERREPORTAIK

- 20.— Mexiko. Desarroiloaren il-doa galdutako herria. **Iñaki Goitioltza.**
23.— Irrati libreek batzarrea egin zuten Zarautzen. **Joxe Mollarrri.**
27.— Marino Lejarreta txirrindulari berriartarekin elkar hizketa. **Josu Landa.**
32.— Araba Euskaraz Amurrión maiatzaren 25.ean. **Mikel Telleria.**
33.— Plastikozko dirua nagusitzen ari. **Amaia Lanz.**
35.— Gazte ginen. **Koldo Izagirre.**
36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 37.— Kultur ataria.
38.— Uda ikastaroak aurten ere AEK-k. **Peru Unzueta.**
39.— Aurten maiatzaren Durango-ko Azoka. **Laura Mintegi.**
40.— Ttu-Ttua aldizkari literarioa amata da. **E. J.**
41.— Arantzazu Loidi, iazko eskolarteko bertsolari txapeladuna-rekin elkar hizketa. **Iñaki Camino.**
42.— Matxin bertsolariari omenaldia Senperen. **I.B.**
43.— Eskolarteko bertsolari txapelketan Aristorena hernaniarra eta Lopezi oiarztuarra gailen. **Zaldubi.**

ETA BESTE

- 45.— Aste Borraatea.
46.— Bertsokak.
47.— Kirolak. **Gorka Arrese.**
48.— Denborapasak.
50.— Azkena. **Pablo Sastre.**

Bukatu berria dugun Vuelta a España euskaldunek erdipurdiko papera egin dutela esan liteke. Marino eta Cabestany galanki aritu badira ere, Gorospe edo Indurain bat ez dira guk espero legez ibili. Marinorenera jo dugu Berri-zera, eta han ordubeteko saioa egin zuen Josu Landak berarekin. Dakizue-nez Marino bi urte pasea dago Italiako ekipo indartsu batean. **27. orrialdean.**

Larunbatean jokatu zen 18 urte arteko eskolarteko bertsolari txapelketaren azkena Donostiako Baldan. Gazte jendea trolebuska etorri omen zen frontoi-ra, beheko partea bete eta goikoa erdiraino utziz. Bertsolari gazteak indarrean datozela esatea topiko bihurtu bada ere, halako zerbait eman beharko oraingoan ere aditzera. Horretarako ikusi besterik ez Aristorena irabazle hernaniarrak Xalbadorri egindako bertsoa. Gaztetxoan mailan Lopezi oiarztuarra nagusi. **43. orrialdean.**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaika Iras-torza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txo-txe Andueza, Irantz Iriondo, Josu Ola-no, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agi-re, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etchezaharreta, Est-her Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Al-fonso Martinez, F.J. Mendiguren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Kol-do San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alva-rez 'Txillardegia', Mikel Ubillos, Urede-rra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Ba-rrero, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 130 pezeta / 7 li-bera (BEZ barne).

1986. urterako harpide-tza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria..... 4.800 pezeta.
Ipar Euskal Herria..... 330 libera.
Estatu Espainola..... 4.800 pezeta.
Beste atzerriak..... 6.600 pezeta.
Airez..... 10.000 pezeta.

MAIATZA 24 MAIATZA 31

maiatzaren 30ean
ilbehera

mareak: (maiatzaren
25ean)
gora: 06.12 eta 18.30
behera: 12.22 eta 00.49

eguzkia: (maiatzaren
25ean)
irten: 06.51
sartu: 19.34

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Xabier Gereño

SIMON GOLDMAYER-EN

BAHIKETA

Nobela

Egilea: Xabier Gereño.

Titulua: Simon Goldmayer-en baihiketa.

Argitaletxea: Xabier Gereño.

Ezaugarriak: 200 orrialde.

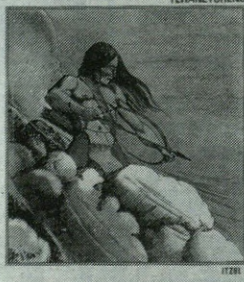
Alfabetatze-euskalduntze mugimenduan inork ez bezalako garrantzia du Xabier Gereño, duela hogeitaka urte ari baita ezin konta ahala testu hauentzat propio idazten. Testuak idaz-

ten, baina gaurkotasun handikoak, kalean, merkatuan eta egunerokoetan hamaika bider aitatzen direnak. Egun, Hego Amerikak Estatu Batuekin dituen tirabirak hain larriak direnean, hara non datorkigun Gereño El Salvadorgo gerrila dabilen ingurutan kokatutako nobelarekin.

1985.ean El Salvadorgo gerrilariak Simon Goldmayer iparramerikar judua bahitzen dute. Simon-en alaba Ruth eta James Biscailuz Los Angeleseko kazetaria berehala partitzen dira harat. Konfidentzia baten azarretan, emozioz betetako bizikizunak izango dituzte. Akziozko nobelagintza modernoaren harian idatzita duzu elaberri interesgarri hau.

ipuin
irokiarrak

TEHANETORENS

Egilea: Tehanetorens.

Titulua: Ipuin irokiarrak.

Argitaletxea: Elkar. Itzul saila 54.a.

Ezaugarriak: 142 orrialde.

Irokiarrak, Mississipiko zelaietako emigranteak ditugu, sioux dakotarrak. Garai batean gaur Canada den Montrealen kokatuak, orain berriz New Yorkeko estatuan. Beren konfederakuntza 1570.ean egin zuten, eta beren legediak oso demokratikoak zirenez, Amerikako lehen konstituzioan beren eredutan oinarritu ziren.

Letrazko idazkerarik ez dute, marrazki bidez osatutako zerbait baizik. Beren ipui eta tradizioak gerrikoe-tan, oholetan, arboletan eta haitzuloetan idazten zituzten piktogramaz. Ahozko tradizioa zuten. Dena den, Kahionhes izeneko indio baten ipuinak piktograman

idatzi ditu, eta Tehanetorens izeneko beste batek piktograma horien esanahia idazkera arruntean idatzi.

Ipuietan talde etniko honen filosofia, jakinduria eta kultura isladatzen da. Ipuien artean, arku eta geziaren asmakuntza nolakoa izan zen dioskun tradizio zaharra, lurraren sorrera nolakoa izan zen dioskuna, suaren aurkikuntza, hainbeste eltxo egotearen arrazoia, izpiritu handiaren oparia, tribu batean bahitu zuten gazte batek bertako nagusiaren alabarekin ezkontzea nola erdiesten duen eta halakoak.

Egilea: Eusko Jaurlaritza.

Kultura eta turismo saila. Gazteria eta Komunitate-ekintzarako zuzendaritza.

Titulua: Gazteak Europaren aurrean.

Argitaletxea: Eusko Jaurlaritza.

Ezaugarriak: 120 orrialde. 636 pta.

Argitalpen honen bidez, Europako gazteekin elkarlana egiteko eta gertuagotzeko dauden posibilitateen berri orokor batzu eman nahi ditu Eusko Jaurlaritzak, Europako Komunitateetan kide izateak dakartzan aldaketa eta aukera berriekiko ezeptizismoa ezabatu nahian. Europako beste gazte-talde edo erakundeekin harremanetan jarri eta ekin-tzetan partaide izatea omen da asmoa. Lastima hemen Euskal Herrian gaztetxe, irratia edo gisako zerbait eraiki nahi denean Eusko Jaurlaritzak berak edo bere pentsakera politikoko alka-

teek hainbeste oztopo jarri eta horrenbeste gomazko pilotaz baliatzea.

Gobernuarteko erakundeetan, Europako elkarte eta kontseiluari dagozkion guztiak aipatzen dira, gazte-zentru e.a.en berri eman ez. Nazio batuen, OTAN-en eta Barsobiako ituneaz ere bada informazio-rik.

Aktibitateak, egiturak, gazteriaren asiar kontseilua, Pan-txinarra, panafrikarra, Gazteria demokratikoaren Federalgo Mundiala, gazteriaren amerikar kontseilua, Espainia eta Euskadiko gazte-kontseiluak, gazteen gizarteratzea eta lanbideratzea e.a. dira ageri direnak.

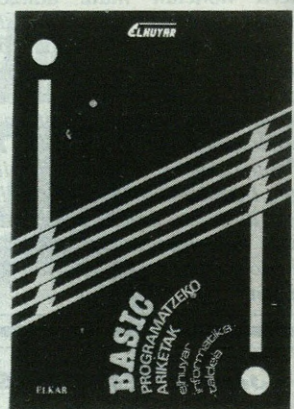
Egileak: Eustakio Arrojeria eta Pili Lizaso. Andoni Sagarna eta Kepa Sarasola laguntzaile.

Titulua: Basic. Programatzeko ariketak.

Argitaletxea: Elkar eta Elhuyar.

Ezaugarriak: 220 orrialde.

Ez da hau informatikari buruzko azalpen zabala ageri duen liburua, Basic lengoian hasieratu edo beren buruak hornitu nahi dituztenentzat egokiera egitu-

ratu baten eskeintza baizik, informatika sailean ordu batzu joak daudenentzat ez beraz. Lana algoritmo bidez egituratuta dagoenez, Kepa Sarasolaren «Programatzeko algoritmoak» liburuari hertsiki loturik dago, bertan oinarritua hobeto esan.

Hasieran, ariketa-bildumarako sarrera datur, datu-motak, ekintzak, informatika eta programazioa,

prozesuak, programak eta algoritmoak. Algoritmoen sailean, pausokako definizioa, objektu-motak, eta idazkera. Problemen bilduman, objektu-mota boolearra, ekintza ez-primitiboen erabilpena, baldin ekintza primitiboa, aldatuz ekintza primitiboa, taula objektu-mota eta azken atalean ariketa osagarrien ebazpenak, bertan karaktere-sekuentzien tratamendurako zenbait funtzio, fitxategiak, algoritmoen idazkera eta datu-motak daudelarik.

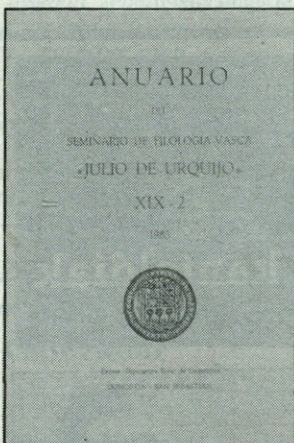
Aldizkariaren izena: Lurralde. Investigación y espacio. 9.a.

Argitaletxea: Ingeba. Instituto geográfico vasco «Andres de Urdaneta».

Ezaugarriak: 336 orrialde. Gaiak asko direnez banan banan azaldu besterik ez dugu egingo.

Geografi gaiet buruzko aldizkako argitarapenak; ingurugiroari buruzko ikasketetako geografiak egindako aportunak; Donostia eta Gijonen euri-egunen persistentzi indizeak; Oiz mendikateko hidrodinamika eta hidrokimika; metal azturen Gipuzkoako kostaldean sortutako kutsadura; metal azturen Pasaia badi inguruko landare angiospermetan sortutako kutsadura; euskal kostaldeko itsas faunaren ezagupenari egindako kontribuzioa; kubeta intermarealen iktiofauna; Bidasoaren ibai-ahoaren ondo bigunetako anelido poliketoen faunaren azterketa; Geli-dium Sesquipedale (Clem.) Born. et Thur.-en aspektu

biometrikoei buruzko aurreneko emaitzak; baserri euskaldunak eta kantabrikoak kondairan zehar ingurugiro naturala nola aldatu duen. Kasu konkretu batzu Deba, Urola eta Oria inguruan; 1960-1983 arteko jaiotzaren bilakaera Euskal Herrian; inguru errural arabarren despopulaketa; euskal nekazaritza Europan; Gasteizko periferia inguruko eremu marginalak; Pasaia portua sarrera eta iteera sortzaile bezala; Donostiaren eskema kognitiboa populaketa eskolarrean; Patella generoaren sistematika eta ekologia euskal kostaldean; Smittina Affinis, Hinc-en biogeografia; 1985. urteko INGEBAren ekintzak eta papo.

Aldizkariaren izena: Anuario del seminario de filología vasca «Julio de Urquijo».

Argitaletxea: Excma. Diputación Foral de Guipúzcoa.

Ezaugarriak. 1985. XIX-2. 600 pta. 330 orrialde.

Aurtengo Anuarioaren bigarren zenbakia irten da hamaika lan berri dakartzala. Lanik luzeenekin hasiko gara. Patxi Goenagak euskal konplementazioaz egin zuen tesiaren erdal laburpena dakar, esaldi subordinatu konpletiben azterketa sakona. Joseba Andoni Lakarrak Peru Gurea (EKZ, 115)en testuak, edizioa eta oharrak eta Jesus Antonio Cid euskal baladek Europan duten lekuaz mintzo da, Peru Gurea (EKZ, 115)ean oinarrituz. Guzti honi lotu behar

zaio Arana Martijak Peru Gurea-z egin dituen musika transkizioak. Jon Kortazarrek berriz Lauaxetaren lanean ahozketasunak duen garrantziaz dihardu berean. Ines Pagola, Piarres Adame nobelak izandako argitarapenez ari da, Elkar-ek azken urteotan egindako itzulpen kaxkarra salatuz. Lakarra berak badu beste lan bat, Larramendiren gainean egiten ari den lan sakonaren segizio dena. Gorrotxategik aldiz, euskara zaharrak izandako eremu geografikoaz gaur artean azaldu diren ideien historia egin du. Salaburuk, Mario Bungek egindako «Linguística y filosofía» lanari oso salaketa gogorrek egiten dizkio, eta Mitxelena bestalde, Antonio Tovar Llorenteri «In memoriam» horietako bat egin dio, eta baita Lokizko araneko Cntrasta herrian azaldutako euskal izen batzuren aipamena.

Bukaeran, Juan Antonio Letamendiak, Pello Salaburuk eta Miren Lourdes Pagolak, Euskaltzaindiaren azken «Gramatika», Chomskyren «Lectures on government and Binding» eta Eugenio Martinez Celdrán-en «Estudios de fonética experimental» liburuen aipamena egin dute. Iñaki Segurolak, Etxeberriz Luzaidokoaren dotrina ustez argitaragabea Baionan bertan beste izen batekin argitaratu zela aditzera ematen du.

Aldizkariaren izena: Aizu! **Ezaugarriak:** 1986.eko maiatza. 46. zkia. 11 libera, 175 pta.

Maiatzeko «Aizu!» ere heldu zaigu erredaziora. Itxura eta gaiak azken zenbakietakoa bera da. Ideia oso onak dituztela ikusten da, euskal kulturaren inguruan mugitzen den jendearen artean azken urteotan gauza berriak irudipenez egiteko gai izan diren bakarrenetakoak baitira «Aizu!»koak, baina hala ere lanerako jende falta edo gisako zerbait sumatzen da azken zenbakietan.

Maiatzeko honetan, Libia, euskarak iragarkietan jasaten dituen ostikoak, Gasteizi bere gobernadora Alicia Eizagirrek maiz sortzen dizkion burukominak, Susa literatur-talde eta argitaletxearen gaineko informazioa, Ermuako eskola bateko antzerkia, erreportaiak, kontrabandisten bizimoduaz, Patxi Bisquertekin elkar hizketa, Simone de Beauvoir-i egindako agurra, katxondeo gisako hainbat idazki, ipuin lehiaketako ipuin bi, aekanpada eta beste izkirimiriren bat.

zinema

Kresala

maiatza

26 Donostiako Kresala zine-klub taldeak maiatzaren 26rako "La balada de Narayama" izeneko filma eskainiko du. Zine-klub askok eskaintzen dute Shōhei Imamura zinegilearen filma hau. Bertan antzinako Japoiko ohitura zaharren berri ematen zaigu, batez ere, gazteek zaharrekiko zuten jokaeraren berri. Bizitza eta heriotzaren aurrean beste herriek hartzen zuten jokaera ezagutu nahi dutentzat interesgarria. Argazkia ere oso ona. Emanaldia, arratsaldeko 7,30tan Arrasate kaleko 12. zenbakian, Aurrezki Kutxa Muzikazaren kultur aretoan.

Gros

maiatza

24 Donostiako Gros auzoko zine-klubak maiatzaren 24an "Siete novias para siete hermanos" izeneko filmaren emanaldia eskainiko du. Stanley Donen zinegilearen filma hau gutxi izango dute ikusi gabe,

«Bideo Gipuzkoa»

«Bideo Gipuzkoa» izeneko lemapean Donostian eta Irunen izan den bideo erakusketa hau Eibarren eskainiko da maiatzaren 26tik 31a bitartean. Bertan Europako zenbait herritako bideoak ikusi ahaliko dira, baita Euskadi eta Estatu osoak ere. Egunean hiru ordutako saioak eskainiko dira bideo erakusketa honen barruan.

baina ikusi gabe duzenok badakizue non daukazu horretarako aukera. Emanaldia, arratsaldeko 7,30tan Padre Larroka kaleko 8. zenbakiko egoitzan.

Fas

maiatza

26 Bilboko zine-klub honek ere badu zer eskaini hurrengo egun hauetarako. Maiatzaren 26an "Soldados" izeneko filma espainarra ikusteko aukera ematen du talde honek, aurretik "El barranco de Viznar" deritzan laburmetraia ere ikusi ahaliko delarik. Alfonso Ungriaren filma honetan errepublikar soldaduek batzuen ihesa kontatzen da, Gerra garaian kokatutako filma bat dugu hau beraz. Emanaldia, Bilboko Arrasate kaleko 2. zenbakian.

King-Kong

maiatza

28 Oreretako zine-klub honek "La balada de Narayama" izeneko filma eskainiko du maiatzaren 28an. Donostiako Kresala zine-klubak filma bera eskainiko duenez ez dugu berri ere aipamenik egingo. Begira ezazue beraz, goialdean.

Orioko zine-kluba

maiatza

30 Maiatzaren 30erako "El jinete eléctrico" izeneko filma eskainiko du Orioko zine-klub taldeak. Sydney Pollack zinegile amerikarraren filma honetan "cow-boy" (Robert Redford) baten istorioa kontatzen da. Gaztetandik bizitza guzira "rodeo"etan eman ondoren beste eginkizun bazuagoetara behartua aurkitzen du bere burua. Bere emaztearekin dituen harremanek (Jane Fonda) ere badute tarte bat istorio honen barruan.

antzerkia

Ekainaren 1ean bere "mimo kalean" izeneko saioa eskainiko du Peter Robers-ek Derion arratsaldeko 4,30tan.

EATB-ren zirkuitoa

Euskal Herriko Antzerki Taldeen Biltzarran antolatutako zirkuito hau ekainean bukatuko bada ere, badu maiatzean oraindik zer eskaini. Honokoak dituzue hurrengo egun hauetarako prestatutako antzerki saioen zerrenda: maiatzaren 24an **Intxixu** taldeak "Pedro eta kapitaina" izeneko lana eskainiko du Lagazpin. Detenitako gazte baten bibentziak kontatzen ditu lan honek, bere azken arnasaraino torturatua izaten delarik. 24an ere **Goaz** taldeak "ez da pale egiteko oldua" izeneko antzezlan eskainiko du Oiartzunen. 25ean berri, **Kilimatxo** taldeak "Kinkanputz" izeneko lana emango du, haurrei zuzendutako lana da honokoa. 30ean **Masakarad** taldeak "Gastibeltzaren karabinak" eskainiko du Oiartzunen, Mark Legassen lan batean oinarritutako lana, hain zuzen.

kantaldia

Maiazaren 24ean **Benito Lertxundiren** kantaldia Galdames-eko pilotalekuan, gaueko 10etan.

Maiazaren 29an **Jotakie** Lakuntzako Ilargi Diskotekan, gaueko 11etan.

Maiazaren 30ean **Benito Lertxundi** Erandioko La Campa Elizan, gaueko 10etan.

Maiazaren 30ean Durangoko Astarloa zinemaren, gaueko 10etan **Ruper Ordorika**, Bernardo Atxaga eta Jimu Iturralde-ren "Henry Bengoa" (lagun galdu baten bila) izeneko emanaldia.

Maiazaren 30ean **Gonzal Mendibil** Derioko Plazan, gaueko 10etan.

Maiazaren 30ean **Pilindrajok** taldearen kantaldia Mungian, gaueko 9tan.

Maiazaren 31ean **Mikel Laboa**, Bermioko Erzilla zinemaren, gaueko 10etan.

Maiazaren 31ean **Jotakie** eta **Delirium Tremens** taldearen kantaldia Derioko Plazan, gaueko 11etan.

Borrokarri loturik

Condenados a luchar
Discos suicidas

Argitaratu berria den Lp bilduma honek Hego Euskal Herriko lau probintzietako musika gaztearen eremu zabal baten diztira izan nahi du. Bertan DANBA, MCD, ULTIMATUM, BAP, PORKERIA T, eta ZER BIZIO taldeen bi, hiru eta segun ze kasutan lau kanta biltzen dira. Noski, garbi geratzen da zein nolako eremuri buruz ari ginen hasieran, izen hauek aipatuz gero. Rock erradikalaren labekada berria, bere etorkizunaren oinarri eta zutabeak. LA POLLA, KORTATU, HERTZAINAK eta abararak orain arte egin eta suposatutakoa areagotzera deitua. Halaxe gauzak, aipatu diskoaren azala eta aurkezpena polita dela, behin eta berriro, erradikal hauen euskaltasuna —gogoratu RRV-euskal rock erradikalari buruz ari garela— zalantzan jarri beharrean suertatzen gara, izan ere bai tituluan (erdaraz gainean, euskaraz epian, ttikiago) eta taldeek egiten duten euskararen erabilerak eskaxean (BAPEk ditu soilik, bi kanta euskaraz) gai honi buruzko gure esperantzak guztiz defraudatuak geratu bait dira.

Bestalde musikari dagokionez garbi dago talde berri hauen alternatiba diskoan zehar. Joera zorrotzak, gero eta zorrotzagoak; erritmo azkarragoak, zaratara gehio, bronka zoriagoa, "hardcore"aren eragina hitz batetan. Hala ere, freskotasun eta ideia falta nabarmendu dugu eta lehen aipatutako aitapontekoen mugak apurtu ezina askotan. Dena den hor geratzen da, aurkeztua, gure komentario xumearen gainetik oraintxe bertan Euskal Herriko musika gaztearen korronta musikalik nabarmenenaren eskaintza plastifikatuta.

KAKI

Gipuzkoar

Aurresku

Txapelketa

Pasaian ospatuko da hilaren 25ean Euskadiko Gipuzkoar Aurresku Txapelketa. Bertan hamabost urtetik gorako dantzariak hartuko dute parte. Pasai Antxoko zumardian egingo den txapelketa horretan "Desafioa", "Agurra", "Alpargata" eta "Zortzikoa" dantzatu beharko dituzte partaideak. Eratzaileek aldeztu aurretik kanporaketaren bat egiteko beharrik ikusiko balute, "Desafioa" erabiliko lukete froga horretarako.

dantzaldiak

"Maiatza dantzan", Donostian

Hilaren 24ean hasi eta 29ra bitartean Donostiako Victoria Eugenia, eta beti arratsaldeko 8tan, honako dantza saio hauek izanen dira: 24ean, larunbatez, Peter Goss Dance Company. 25ean, talde berorrek, Peter Goss-ek zuzendurikoa, beste pieza batzurekin. 26an, Theatre Choreographique de Rennes, Gigi Caciuleanu-k eramana. 27an, asteartearekin, teatro-talde berak. Eta azkenik 28 eta 29an, Ballet Cullberg-ek egingen du bere saioa, Birgit Cullberg-en zuzendaritzapean.

arte

Gasteizko AEK-k Astronomiari buruzko argazki erakusketa

Gasteizko AEK-ko goi mailetakoa ikasle-irakasle talde batek Astronomiari buruzko argazki erakusketa bikaina taxutu du Arabako Diputazioak Probintzia Plazan duen artean. Bertan 150 argazki daude ikusgai 34 paneletan banaturik. Interesatzeko bazezue mugi zaitezte erakusketa hilaren 24an bukatuko bait da.

Nafarroa:

□IAKM (Sala Ga. Castañón): "Autorretratoa espainiar pinturan", 6a arte.

□Nafarroako museoa: "Pintores del Bidasoa".

□IAKM (Sala Conde Rodezno): **Guillermo Caval**, 26tik.

□IAKM (Pabellones mixtos de la Ciudadela): "Berlin hoy y Berlin 20", 28tik.

□El Porche Galeria (Iruñea): **Antonio Zaita**.

Araba:

□Sala Luis de Ajuria: **Enrique Suarez Alba** (pint.), 31a arte.

□Casa del Cordon: **Iñaki Retana** (pint.), 31a arte.

□Sala San Prudencio: "Así pinta...**Almarcha**", ek. 8a arte.

□Sala Independencia: Xerigrafiak: **Ortiz de Elguea, San Roman, Mieg, Lafuente, Juncal Ballestin**. Ek. 1a arte.

□Galeria Rubens: **Emilio Lope** (pint.).

□Artelarre: **Pagespetit**, ek. 2a arte.

□Arte Ederretako museoa: **Rafael Lafuente** (erak. antologikoa).

Bizkaia:

□Caja de Ahorros Vizcaina: **Adrian Ferreño** (pint.), ek. 1a arte.

□Banco de Bilbao: **Lorenzo Aguirre** (pint., erak. antologikoa).

□Galeria Vanguardia (Areetta): "Grupo dos", mai. 30etik aurrera.

□Deustuko Kutxa Laborala: **Mikel Galan eta Joaquín Rubio**, ek. 30etik aurrera.

□Algortako LAK: **Imanol Basurto** (pint.), 25a arte.

□Santurtziko LAK: **Eduardo Chillida** (grab.), 30etik aurrera.

□Bilboko Arte Ederretako museoa: "Plateria en Vizcaya" eta **E. Chillida** (lan grafikoa).

Gipuzkoa:

□San Telmo museoa: "Wiesbaden-go margolariak".

□Galeria 16 (Donostia): **Ricardo Toja**, 23tik aurrera.

□Aranburu Jauregia (Tolosa): **Juan Mieg** (pint.).

□Gaspar galeria (Orereta): **Mariano Arsuaga**, 28a arte.

□Altzerri (Donostia): **Flores Kaperotxipi** (oleoak, mar.), mai. 31a arte.

□Caja Postal (Donostia): **Roscubas anaiak** (pint.), 27a arte.

□Antxieta etxea (Azpeitia): **Joxemari Aleman** (pint.), 24a arte.

□AKM (Donostia): **Yosiko Makajima** (pint.).

□LAK (Irun): **Koldobika Jaurregi** (esk.).

□LAK (Oiartzun): **Montes Iturrioz** (oleoak).

□Zazpi galeria (Zarautz): **Koldo Merino** (esk., collageak), 25a arte.

ETB

maiatzak 25 **igandea** 11,00: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 13,30: Hit Parade. 14,30: Teleberri. 14,35: Superstars. 15,00: Pottokiak (m. bizidunak) 19. kapitulua. 15,30: Don Don Kikilikon (pailazoak). 16,30: «R» Kodea (telesaila) 8. kapitulua. 17,30: Kirolak (Borroka libre). 18,00: Popa zoro. 18,30: Emakume bionikoa (telesaila) 33. kapitulua. 19,30: Txoria dut maite (egitarauaren aurrerapena). 20,00: Simon eta Simon (telesaila) 7. kapitulua. 21,00: Gaur egun. 21,15: Hemen bizi. 22,15: Kirolez kirol.

maiatzak 26 **astelehena** 13,30: Aurkezpena. 13,32: Batman (m. bizidunak) 4. kapitulua. 14,00: Pottokiak (m. bizidunak) 19. kapitulua. 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela) 40. kapitulua. 17,32: Haur kirolak. 19,00: Hitz eta pitz (m. bizidunak). 19,30: «R» Kodea (telesaila) 9. kapitulua. 20,30: Plaza berri. 21,00: Gaur egun. 21,20: Kirolez kirol. 21,50: Tenko (telesaila) 1. kapitulua. 22,50: Gaur egun. 23,00: «Urrezko zubia» (luzemetraia).

maiatzak 27 **asteartea** 13,30: Aurkezpena. 13,32: Batman (m. bizidunak) 5. kapitulua. 14,00: Ferdy (m. bizidunak) 20. kapitulua. 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela) 41. kapitulua. 16,00: «Urrezko zubia» (luzemetraia). 17,30: Plaza berri. 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: Charlie Brown (m. bizidunak) 7. kapitulua. 20,00: Baker kaleko mutikoak (telesaila) 4. kapitulua. 20,30: Gaztetandik. 21,00: Gaur Egun. 21,20: Superstars. 21,50: «Bihotz atakeko ipuina» (luzemetraia). 23,15: Gaur Egun.

maiatzak 28 **asteazkena** 13,30: Aurkezpena. 13,32: Batman (m. bizidunak) 6. kapitulua. 14,00: Charlie Brown (m. bizidunak) 7. kapitulua. 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela) 42. kapitulua. 16,00: «Bihotz atakeko hotela» (luzemetraia). 18,30: Gaztetandik. 19,00: Hitz eta pitz. 19,30: Tintin (m. bizidunak) 3. kapitulua. 20,00: Traste zaharren kutxa (zine komikoa). 20,30: Dagoenean bonbon. 21,00: Gaur egun. 21,20: Kirolak. 21,50: Mahai Ingurua. 23,00: Gaur egun.

maiatzak 29 **osteguna** 13,30: Aurkezpena. 13,32: Batman (m. bizidunak) 7. kapitulua. 14,00: Slump doktorea (m. bizidunak) 20. kapitulua. 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela) 43. kapitulua. 16,00: «Airean topo» (luzemetraia). 17,30: Dagoenean bonbon. 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: Emakume bionikoa (telesaila) 34. kapitulua. 20,30: Benji (telesaila) 9. kapitulua. 21,00: Gaur egun. 21,20: Aurrez aurre. 21,50: Giltzapean preso (telesaila). 23,00: Gaur egun (informatiboa). 23,10: Fe-de Giroan.

maiatzak 30 **ostirala** 13,30: Aurkezpena. 13,32: Batman (m. bizidunak) 8. kapitulua. 14,00: Tintin (m. bizidunak) 3. kapitulua. 14,30: Teleberri. 15,10: Kirolak. 16,10: Carsondarren Legea (telenobela) 44. kapitulua. 17,00: Giltzapean preso (telesaila). 18,00: Don Don Kikilikon (pailazoak). 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: Ferdy (m. bizidunak) 21. kapitulua. 20,00: Bai ministroa (umorezko telesaila) 6. kapitulua. 20,30: Kirolez-Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,20: Hit parade. 22,20: Esamesak. 22,50: Ilunabar aldea (telesaila) 10. kapitulua. 23,30: Gaur egun.

maiatzak 31 **larunbata** 11,30: «Txanpain hilketa» (luzemetraia). 13,00: Haur Kirolak. 14,30: Teleberri. 15,00: Slump doktorea (m. bizidunak). 15,30: Buck Rogers (telesaila). 16,30: «Giza otsoaren madarikazioa» (luzemetraia). 18,00: California Fever (telesaila) 7. kapitulua. 19,00: Ibaietan zehar (dokumentala). 20,00: Sport auto. 20,30: Ipuin harrigarriak (telesaila). 21,00: Gaur egun. 21,15: Magnum (poliziakoa). 23,00: Musikala.

aste honetako luzemetraiak

Eguzkia hartzera joateko moduko filmeak

Aste honetan, eta eguraldiak laguntzen badu, eguzkia hartzera joan zaitezten gomendatuko genizuke, ez utzi behintzat eginkizun hori telebistan dauden luzemetraien orde. Aste honetan, itxura antzeko filmerik ez izateaz gain, beldurrezko jeneroko luze bat ere badago. Otso-gizonaren bertsio ez oso mundial bat izanen da hau. Zuek ikusi!

maiatza

26 **Urrezko zubia** 1981. urtean Paul Wendkos zuzendariak zuzendutako zinta bat dugu. Perry King, Richard Kiley, Robyn Douglas eta Mary Crosby dira antzezle modura lan egiten dutenak. John Kingsley San Franciscoko bere etxera deitzen du amak, Janek hain zuzen ere. Dei misteriosu horren ondoren hara joango da John bere lau urtetako Johnny semearekin. Nob Hill-en, familiaren etxean, orain hogeita hiru urte dauzkan bere arreba ikusiko du Jordanek. Neskaren bidez jakingo du aitari bihotzekoak eman diola eta elbarrituta dagoela. Familia desaginda dago orain. Jordanek Monty Sager izeneko gizon dirudun bat ezagutzen du. Jordanen aita suntsitzen ari da gizon hau. Hori dela eta hamar egun izango ditu Jordanek, gauza guztiak

hipotekaturik izan aurretik, zerbait egiteko.

maiatza

27 **Bihotz atakeko hotela** izen xelebrea jarri diote asteartean eskainiko den filmari. Mike Jardy da zuzendaria eta aktore moduan Michael Gough, Madge Ryan, Hugh Fraser eta Amanda Hillwood izango dira pantaila txikian agertuko zaizkigunak. Izena nondik dator kion laster antzemango du irakurleak: hotel horretan bihotzekoak emango dio norbaiti. Sendagile bat da hain zuzen ere hotel horretara bere andregaiarekin ailegatzena dena asteburu bat pasatzeko asmoz. Hotela hiritik kanpora dago eta denetarik aurki daiteke bertan: sauna, golf, tenis, squash... eta beste gauza mordo bat. Bertara iritsi eta berehala hasiko zaizkie ustekabeak gertatzen bi horiei. Nori emango dio ordea bihotzekoak?

maiatza

31 Txanpain hilketak filmean txanpaina izango da erdi erditik. Christopher eta Christine bere emaztea txanpain enpresa garrantzitsu batetan ari dira lanean. Nahi eta patentea Paul Wagnereana izan (Christopheren lagun handiena), Christine da konpainiako jabe baka-

rra. Christinek amerikarren Sindikatu dirudun bati saldu nahi dio konpainia, baina hauek patentea lortu arte ez dutela erosiko diote eta patenteak bere balioa gehitu du azken urteotan. Claude Chabrol dugu filme honen zuzendaria eta paperik nagusienak Anthony Perkins, Maurice Ronet, Stephane

Audran eta Yvonne Furneur aktoreek beteko dituzte.

maiatza

31 Giza otxoaren mada-rikazioa jarri diote otso-gizona izan beharko lukeenari. Agian da otsogizonaren istorioaren bertsio bat delako, hainbeste dira,

filme hau. Terence Fisherek zuzendutakoa dugu eta Oliver Reed, Cliford Evans, Yvonne Romain eta Catherine Feller agertzen zaizkigu aktore modura. XVIII. mendearen azkenaldian, Espainian, bere ezkontza ospatzen ari da Siniestro markesa. Egun berean erratzaile bat helduko da bere gaztelura eta markesak gela beltz batetan giltzaperatuko du. Hogei urte geroago, neska-me gormutu bat ere erratzailerekin giltzapetzen du. Erratzailea hogeitau horietan mamutzarra bihurtu da. Neskameak ihes egitea lortuko du, baina dagoeneko bortxatu egin du erratzaileak. Horren ondorioz seme bat izango du neskameak eta hil egingo da azkeneko hau. Alfredo Garridok jasoko du seme hori eta Leon izena jarriko diote nondik agertu den ahaztuko dutelarik. Ilargi bete tokatzen da eta ehiztariek otso bat zaurituko dute balaz. Egun berean Leon balaz ukiturik agertuko da...

botoia sakatu aurretik

«Tenko» telesail exotiko berria

A STELEHENean telesail berri bati emango zaio hasiera. «Tenko» izena du eta gaueko hamarrak hamar gutxitan emango da lehenengo kapitulua. 1941. urtean kokatzen da, Singapurren. Bertan dagoen britaniar giza-talde bereziak ez du aintzat hartzen japoniarren mehatxu arriskua. Militarrek ere ez. Istilu horien erdian, patuak, zoriak edo gidoilariak nahi baduzue, zazpi emakume elkartuko ditu, nahiz eta hauek aldeztu aurretik pentsatu ere egin ez horrelakorik gertatuko zitzaizaienik.

Pailazoak arraultzak lapurtzen

T XIRRI, Mirri eta Txiribitonekin hitzegin dugu eta azkenengo honek ezer esan ez badigu ere beste biek garbi utzi digute beraien denborapasarik atseginena arraultzak lapurtzea dela. Hori dela eta kabiz kabi ibiliko dira arraultzak lapurtzen. Txirrik adierazi digunez Mirri izan zen lehena trebetasun hori lantzen. Hori bakarrik ez, hasiera batetan joku bat besterik ez zena Euskal Herri osora hedatu omen da eta moda omen da dagoeneko. Udan beraz, badakizue, arraultzak lapurtzera!

Expoconsumo 86 «Dagoenean Bonbon»en

E XPOCONSUMO 86, Bilboko erakustazokan azken aste hauetan egiten ari den erakusketa dela eta, erreportaia bat eskainiko du «Dagoenean Bon Bon» programak. Lehendabiziko erreportaia horren ondoren beste bat ere eskainiko du programa berak. Bigarreneko hau esnari buruzkoa izango da. Behia jeitsi eta esnea etxeraino heltzen den bitartean dagoen prozesu guztia aztertuko da. Bilboko umeek izango dute horrela behiren bat telebistan ikusteko aukera.

Sukaldaritzari dagokion tartean Maria Arruti getariarra aterako zaigu sapa prestatzen almeja eta kokotxeekin batera.

Erakusketa

Bodegoiak
eta
landareakFernando eta Vicente Roscubas
Caja Postalean
Donostia

Lehenago ere erakutsi dituzte Fernandok eta Vicentek beren koadroak —koadro oso desberdinak— elkarren ondoan. Gaurko Bizkaiko panoraman nabarmen dira, beren aktibidadeagatik. Oso estilo markatuak eta bereziak izanagatik, oso poliki moldatzen dira elkarrekin; inbestigazio plastikoak bata bestearekin lotzen ditu akaso.

Fernandok mintzaera geometrikoa darabil; tamaina desberdinetako oihaletan monotema bat ikusten dugu: "bodegoia". Lerroekin eta koloreekin lan egiten du, objektuen espazioak eta bolumenak bilatuz. Sakontasuna adierazten duten elementuak gustoko ditu: planoek elkar segitzen dute, kolore mantxa zabalez, batzutan itzal lauek hausten dituztenak.

Vicente, anaia ez bezala, espresionismo bide landu batetik abiatzen da. Bere azken obra dago nabarmen, lore motibuekin: gorritz eta berdez pintaturiko eskaiolazko superfiziek batetan, hildoz-hildo egiten du lan, formak suabetzen dituen lerro bati segida emanez. Ez du bolumenak kezkatzen; lerroak bidea egiten du, lore-landareak azalduz. Fernandoren bodegoien egonkortasunaren aurrean, Vicenteren obraren bizi sentsazioak atentzia deitzen du.

Hotz eta monotonoa lehen ikusi batetan, inbestigazio lan gisa erakusketa hau aberatsa eta sujerigarria gertatzen da gero.

MAYI SETIEN

ihardun
aldiak

■ "Emakumea eta literatura" izeneko zikloaren barruan, hila-ren 27an, Monserrat Roig-en hitzaldia izango da, "Idaztearen plazer" aztertuko duelarik. Nafarroako IPESeko emakume sailak antolatzen du.

Basaurin II.
Naturista
Ihardunaldiak

Sagarra taldeak antolatu dituen II. Naturista Ihardunaldiak maiatzaren 25era bitartean dira. Hitzaldietan, zenbait naturista ospe-tsuk hartuko dute parte: Al-

fredo Emibidek, Eneko landaburuk... baita Lakabeko hainbat partaidek ere. Tokia Basauriko Kultur Aretoa izango da eta ordua berriz arratsaldeko 7,30ak.

"Euskararen
etorkizuna
soziolinguistikaren
argitan"

Tolosan Txillardegi irakasleak maiatzaren 5ean hasi zituen hitzaldietan, 21ean, "Pertsona eskubi-deak, lurraldetasuna, asimilazioa. Irlandaren kasoa" izango da aztergai. 26an berriz, "Suomi-Finlandiaren, Canadaren eta Belgikaren kasua". Eta azkenik, hitzaldi sail honi amaiera emanaz, 28an, "Ondorioak Euskal Herriari buruz". Jakina den bezala, hitzaldi guztiak Tolosako Udaleko Batzar Aretoran izango dira, arratsaldeko 8retan.

Euskal ebakeraz II. ihardunaldiak

Durangoko Euskal Jaiei Mendeurrena dela eta, ihardunaldi batzuetan dira maiatzaren 30 eta 31. egunetarako. 30ean, Ander Salaberria, Durangoko Alkatearen agurra eta A. Luis Villasante, Euskaltzaindiburuaren sarrera hitzak. 10etan, Txillardegiaren txostena: "Azentu batuari buruz proposamen bat". 11,30tan, Karmele Rotaetxeren txostena: "Azentua eta entonazioa, harremanak". 12,30tan, Patxi Altunaren komunikazioa: "Azpeitiko euskal ebakera" eta Alfonso Irigoienaren komunikazioa: "Hizkuntzaren normalizazioa, kontzientzia linguistikoa eta euskal ebakerak". 4tan, Luis Mitxelenaen txostena: "Uste eta iritzi euskal azentu mota batez". 5etan, Jose Basterretxea "Oskillaso"ren komunikazioa: "Euskal azentuaz", J.M. Etxebarraren komunikazioa: "Idazkera eta ebakeraren ezberdintasunak" eta Lourdes Oñederraren komunikazioa: "Ebakera eta erregistroak".

31ean, 10,30etan, Francesc Vallverdúen txostena: "Problemas del standard oral en la radio y televisión catalanas". Egun honetan, zenbait euskalkiren garabaketen entzute-ikerketak ere izango dira aztergai (gipuzkerazkoak, nafarrazkoak...).

lehiaketak

Bidaia eta
abenturazko
literatur lehiaketa

Manuel Iradier Bulfy arabar esploradorea hil zenetik 75garren urteurrena dela eta, Arabako Foru Aldundiak «Manuel Iradier Bulfy» bidai eta abenturazko literatur lehiaketa antolatu du. Gutxienez 125 folioko edadura eta argitaragabeak izan beharko dute. Idazlanak Arabako Foru Aldundian, Gasteizen, aurkezteko epea irailaren 30ean bukatuko da.

Festen
iragarpenetarako
kartela

Oreterako Udaletxeak herriko jaien iragarpena egiteko kartelen lehiaketa antolatu du. Kartelek 50x70 zentimetro izan beharko dituzte. Lanak Oreterako Udaletxearen Kultura Sailean ekainaren 2a baino lehenago aurkeztu izan ahalko dira.

Euskal taldeen Jazz
lehiaketa antolatu

Donostiako Jazz Festibalak aurtien ere Euskal taldeen Jazz lehiaketa eratu du. Deial-

di berri honetan besteetan izan ez ziren zenbait berrikuntza sartu dira. Parte hartu nahi duten guztien artean aukeraketa bat egingo dute antolatzaileek. Lehiaketa ki-deek maiatzaren 30a baino lehen honera zuzendu: Jazze-ko Festibala, C.A.T., Reina Regente kalea, 20003, Donostia.

Eusko Gobernuak
literatur sariak
antolatu

Eusko Gobernuak poesia, antzerki eta saiakera arloetarako sariak eratu ditu. Bertan parte hartzeko bete beharreko baldintzak betikoak dira (lan argitaragabeak izatea, egilea Euskal Herrian jaio edo bitzea, e.a.). Lanak Eusko Jaurlaritzaren Kultur eta Turismo Sailetara irailaren 30a baino lehen bidali behar dira.

ikastaroak

Alpinismoko ikastaroa Piedrafitan

Gipuzkoako Goi Mendi Eskolak maiatzaren 29,30,31 eta ekainaren 1erako ikastaro bat eratu du. Granpoien eta pioleten erabilpena, igoera eta jaitzieretarako teknikak... irakatsiko dira. Praktika guzti hauek Piedrafitako zirkoan izango dira. Ikastaroaren prezioa 4.000 mila pezeta da. Informazio gehiago nahi dutenek Gipuzkoako telefonoa hauek deituz: 675995 (gaueko 9etatik aurrera), 733357 eta 730614.

1.986.go Udako Euskara Ikastaroak

AEKk aurten ere Udako Euskara Ikastaroak eratu ditu. Hauetan maila guztiak emango dira, EGA ere barne delarik. Euskara bizikletaz ikasi nahi duenarentzat ere tokia izango da, hiru aste—bizikleta, ikaskideak, irakaslea eta toki guztietako jendea lagun izango dituelarik. Ikastaro hauetaz xehe-tasun gehiago nahi duenak, toki hauetan izango du. Gipuzkoan, Iztueta kalea, 3,2gn. Donostia. Telefonoa: (943)283988. Nafarroan, (A. Kanpion — Bortziri — Malderreka) Comedias 14, 4gn. Iruea. Telefonoa: (948)222246. Araban, Avd. Reyes Catolicos 15C, Gasteiz. Telefonoa: (945)288922.

kultur asteak

Gaztea Kultur astea Oiartzunen

Erautsi gazteen asanbladak Oiartzunen kultur aste bat eratu du. 23an, iazko rock jaialdiaren emanaldia 7,30tan Gaztetxean izango da. 24ean, Herriko enparantzan 11etan Akelarre taldearekin dantzaldia. 25ean, Madalensoro pilotalekuan Oiartzungo bertsolari gazteen saioa. 26an, Gaztetxean eta 7,30tan, langabezia aztertuko da, bertan bideo emanaldi bat eta hitzaldi bat izango delarik. 27an, Irrati Libreen mahaingurua, Gaztetxean 7,30tan. 28an, Rock jaialdia: Kortatu, Baldin-Bada, Vómito, BAP. Tokia Madalensoro 10,30tan. 29an, Herriko plazan Setan, «Intxixu» teatro tailerra. 30ean, haurrentzako jolasak 4etan: trikitixa, txokolata-da... 31ean, Gazteen afari herrikoia izango da. Ondoren, txaranga batekin dantzaldia.

Astigarraغان Kultur astea

«Gure beharra euskara zuen betebeharra» lemapean maiatzaren 19tik 25era bitartean antolatu den kultur astearen barruan, 24an, zenbait ekintza antolaturik daude. Goizean zehar herri mailan «Euskaratze lan ekintza» izango da. Arratsaldeko 6,30tan, Koldo Amestoy Haur Ipuin kontalaria. 8tan, Artelan taldearekin, txorimalo, erraldai eta buruhandi desfile eta festa. 11etan Pilota Lekuan, «Eguberri Amarauna» Joseba Sarrionandiaren poemaz audiobisuala. Gero, «Ebihotz» kantaldia Eltzegor taldearekin. Segidan eta gau guztian, herriko txaranga. 25ean, arratsaldeko 7etatik aurrera, Oialume dantzalekuan Ustekabeko Jaia.

bertsolaritza

Bertsolariak Arenalean 86

maiatza
[31] Bertsolariak Arenalean 86 lemapean ospatzen ari diren ekitaldi hauek badute zer eskaini hurrengo egun hauetan ere. Maiatzak 24ean Bizkaiko bertsolariak arituko dira: Elgetzu, Ajuria; J. R. Etxeberria eta A. Enbeita, hain zuen. Maiatzak 31ean berriz, finalisten txanda izango da, Bertsolari Txapelketaren Finalera iritsi ziren bertsolari batzu bertan arituko direlarik: Egaña, Amuriza, J. Enbeita eta Lopategi, alegia. Bertso saioak Bilboko Arenalean eguerdiko ordubatean ospatuko dira.

■ Iruñeako Gallarre antzokian maiatzaren 28an bertso saio bat ospatuko da, honako bertsolari hauekin: Liza-so, Amuriza, Lopategi, Egaa, J. F. Argiñarena eta Alkat.

■ AEK - Bertsularen Lagunak antolatutako bertsolaritzaz hitzaldi bat izanen da Izuran maiatzaren 29an, Alkat eta A. Santos-en kontura.

■ Hilaren 23an, ostiralarerik, Baxe-Nafarroako Urepelen, urteroko Marka izanen da: behiak hegosaldeko pentzetara abiatzen direneko eguna.

Bertso Astea Oiartzunen

Zortzi bertsolari oiartzuarren artean hil honen 24ean Aduriz sagardotegian ospatuko den txapelketarekin hasiko da Oiartzungo Bertso Astea. Aduriz sagardotegian egingo den afariaren ondoren Joxe Anjel Tapia (Penai Txiki), Joanito Mitxelena (Oiartzabal), Joxe M. Arbelaitz (Ozentziyo), Joxe M. Zabala (Bainketa), Joxe M. Irastorza (Larrazabal), Go-tzon Isasa, Joan Jose Mitxelena (Otsua) eta Iaki Uria arituko dira.

Aste honen barruan 25ean Bertsolari Gazteen Jaialdia egingo da Madalensoro Pilotalekuan eguerdiko 12tan.

Hilaren 30ean, bestealde, iazko saio guztien bideo emanaldia eskainiko da AKMren kultur artean. Azken egunerako gorde dute hala ere antolatzaileek ekitaldirik garrantzitsuena, baina horren berri hurrengo asteko astegiroan emango dizuegu.

jaiak

- ☐ Camou-n (Zuberoan), 24 eta 25ean.
- ☐ Trasponete (Araba), 26an.
- ☐ Lizarra (Nafarroa), 25an.
- ☐ Lorka (Nafarroa), 24an.
- ☐ Aia (Gipuzkoa), 31ean.
- ☐ Legorreta (Gipuzkoak), 31ean.

Euskal Jaiak Eibarren

Eibarko Kirol Elkarteak antolaturik maiatzaren 25ean Euskal Jaia izango da. Goizeko 9,30tan Arrasateko dultzainarien eta Kepa,

Mutriku eta Zabaleta trikitilarien kalejira. 10,30tan, parte hartuko duten dantzari taldeen elkarte Urkizuko enparantzan. 11,30tan Urkizutik Untzagara dantzarien kalejira. 12tan, Untzagan eta herriko auzoetan taldeen dantzaldiak, ondoren bazkaria Elkarteetan. Arratsaldeko 5etan, talde guztien elkarteak eta dantzak Untzagan. 27an, arratsaldeko 8tan Klub Deportibo Elkartearen Nairobitarra taldearen piraguz eginiko Ebrolbaiaren jaitziaren pelikula eta diapositiben emanaldia.

Goiko Kaleko Eguna Azkoitian

maiatza

25 Maiatzaren 25ean ospatzen da Azkoitian Goiko Kaleko Eguna. Honakoa duzue egitaraua: goizeko 9tan suziariak botako dira Okollito Klub—etik, bertan salda, haragia eta txorizo egosia eskainiko delarik. 10etan dultzainero eta trikitilarien diana. 11etan musika bandaren kalejira. Ondoren bazkari herrikoia ospatuko da, bertan zenbait zozketa ere izango delarik.

mendi ibilaldiak (ekainaren 1erako)

- **Anaitasuna** (Iruñea): XVIII Finalista Errota—Zar.
- **Tabira** (Durango): Picos de Europa.
- **Uzturre** (Tolosa): Kakuetara.
- **Pagoeta** (Zarautz): Pagoeta Eguna.
- **Gasteiz**: Riaora irteera. Maiatzaren 31ean eta ekainaren 1ean.
- **Sestao Alpino**: Cruz de Motrico (Miranda).
- **Meategi Eskualdeko mendi taldeak**: Etxegarate — Are-tza — Txaraigorri — Lizarrusti. Bihotz — Gaztea Mendi Taldeak eraturik.
- **Antiguo** (Donostia): Espinosa de los Monteros — Estacas Mendatea — Castro Valnera — Pico de la Miel — La Lunada.

jaialdiak

AEKanpada 86

Aurten ere Durangon ospatuko da AEKanpada. Egitarau luze eta trinkoa benetan prestatu dutena: maiatzaren 29an, eguerdian trikitilariak, gaiteroak eta albokariak. Ordubatean bertso saioa (Jon eta Abel Enbeita, Elgetzu eta Areitio). 6tan Txomin Barullo fanfarrea. 9tan Baietz musika taldea. 10etan Itoiz eta 12tan Zintzoak. Goizeko 3tan zinema. 30ean, 9tan mendi txangoa (Tabira M. G. taldearekin), 12tan trikitilariak, e.a., ordubatean bertso saioa (Amuriza, Lopategi, Mendizabal eta Telleria). 6tan animazioa berri ere, fanfarreak eta abarrekin. 10etan Zubipeko SWING eta Pork Pie Hat Jazz musika taldeen emanaldia. 12tan Akelarre eta 3tan zinema. 31ean, goizeko 9tan mendi txangoa, 12tan gaiteroak, ordubatean bertso saioa (Lazkano, Goratzategi, Joxe eta Sebastian Lizaso). 6tan animazioa, 10etan Oskori, 12tan Ahoz eta 3tan zinema. Ekainaren 1ean, goizeko 9tan mendi txangoa. 12tan animazioa eta ordu batean bertso saioa (Gerninako betsolari eskolakoak, Mañukorta). Bukatzeko Txomin Barullo fanfarrearen emanaldia.

Jendea asper ez dadin, ekitaldien artean sortzen diren hutsuneak betetzeko zenbait joku prestatuko eskualde bakoitzak: Azoka Feria, Asanblada de majaras, Euskararen den-da, AEKabarreta, Parodiak, mimoak, herri kirolak, dantza ikastaroak, txalaparta ikastaroak...

kirolak

■ Aste honetan ere ahari jokoak Azepe-tian: maiatzaren 25ean, zezen plazan, arratsaldeko 4,30tan.

■ Araba Euskaraz-ek antolatutako ekitaldien barnean, Amurriou maiatzaren 24an herri kirolak izango dira, bertan Arabako zozkor apustu eta gizon proba txapelketak izango dire-larik.

■ Maiatzaren 25ean, Ekologista taldeek "Bizi daitekeen hiri bat-en alde" lemapean txir-rindulari ibilaldi bat eratu dute. Ibilaldi hau, Errotatxea planaren eta Kuartel berriaren aurka eta Alde Zaharraren al-de doa. 10,30tan Gazte-lu Plazan bilduko da jendea.

■ Maiatzaren 29, 30 eta 31ean, Arga Ibaiaren Elkartek anto-laturiko Arga Ibaiaren V. Ibilaldia izango da; Iruñeatik irteera, bakoitzak ahal duen gisaz eta moduz.

Aizkolari kintxoekoak Mendatan

Bizkaiko VII. aizkolari kintxoekoaren txapelketa maiatzaren 25ean ospatuko da Mendatan. Aizkolari hauek 21 urte baino gaztea-goak beharko dute izan. Ordua eguerdiko 12,30ak izan-go da. Interesatuak telefonoz ere izena eman dezake-te zenbaki hauetara deituz: 6854722 (Mendatako Udale-txea), 6850177 (Gernikako Kaxaq Errurala) eta 6752707 (Mendatako Mem-pe taberna).

auskalotzen

Labatiba ez besterik

BEREN burua artistatzat daukatenean artean go-ri izatearen irudipean mo-gitu izan direnek aparteko tratamendua eduki izan du-te gure artean beti. Nork ez ditu gogoratzen «intelektual» adjetiboz eta boterea-ren aurkako salaketa pun-tual eta kojunturaletan osa-tutako zerrenda haiek?

GEROZ eta urriagoak izan dira holakoetan beren izenak agertzeko prest mantendu direnak, frankismo garaian zelofan gorritz irakurtzen genituen zerrenda haietako izenek beren benetako arroxa iza-kera agerian utzi bait dute. Eta zer esan orduan arro-xak zirenetaz? Pentsa deza-kegu benetako arrazoinak beti bezala merkatal legeen baitan zeudela eta daudela. Orduan, nonbait, salgarria-go izango zen gorriarena, orain aldiz sekulako enba-razoa egiten duena.

GARBI dagoena zera da, artista supuestoe-k hainbeste haizatzen duten izaera, nortasun berezia, askatasun pertsonala eta guzti horiek, bestalde beren euskarri ideologikoa dena, labatiba besterik ez dela, eta edozein ipurdirentzat egokia.

HOR ikusi ditugu berriki-tan Gala eta Alberti besteren artean errege fami-liarekin, Cervantes sariaren inguruan antolatutako festan, irrifartsu horiekin sola-sean, horrelako ekitaldiek galdetzen duten guztiez er-ne eta adi. Eta Alfonso Sas-tre maitatu dugu horiek gorrotatzean, eta haren tinko-tasunaren atsegina sentituz besteen moldagarritasunak gudan sorturiko amorrua lasaitu.

ETA egia balitz Lluís Lla-chek marketing hutsa erabili duela Felipe Gonzale-z tribunaletara eramateko orduan, garbi legoke honen jarraitzaileak guk uste bai-no progresistagoak lirate-keela, eta egia esan horixe bera sinetsi nahi genuke. Dena dela, Llach katalanda-rrari hori egotzi diotenak Efe-koak direla kontutan hartzen badugu, «L'esta-ca»ren egileari «ekin eta ja-rrai» esatea besterik ez zai-gu bururatzen.

XALBARDIN

Antton Aranbururen bertsoak 320.000 pezetako erlojuarekin Doña Sofiarentzako

ESPAINIAKO erregearen emazte Sofia hil honen 13an Donostiara heldu zenean, Gipuzkoako Diputazioari sari bat emateko aitzakiatan, jai izan zuten Diputazioak Gipuzkoako plazan duen egoitzean ari diren langile guztiek. Ordenagailu guztiak atera behar izan ziren, lehergailu detektoreak erabili ahal izateko, detektoreak traste horiek arras hondatzen ditu-eta bere kanpo magnetikoa indartsua dela bide. Harrerakoan, diputatu nagusiak bertso batzuk irakurri zizkion, Antton Aranbururenak, eta Imanol Muruaren hitzetan «asko gustatu zitzaizkion» erreginari. Bazkaria ez zen badaezpadakoa izan, Jose Juan Castilloko erosi berria duen «Nicolasa» jabetxe ezagunak atondutako menestra eta linguadoarekin bazkaldu bait zuten. Eta Labaien alkatearen erregaliaz ezin izan kexu: 320.000 pezeta balio duen urrezko erloju bat. Ze markatako ardoa edan zen ez dugu jakin ahal izan.

Militante sozialistei ere heldu zaizkie torturak

BERROGEI ta hemezortzi urtetako militante sozialista heldu bati eman zioten sekulako jipoia joan den asteburuan Madrilen, Puerta del Solen poliziak duen egoitza nagusian. Berak kontatu duenetik, frankismoaren azken urteetako estiloko detentzio bat izan zen, poliziak Felipe Gonzalez eta Tierno Galvanek isekan, Ricardo Polo García gizarajoari sekulakoak ematen, aitona bi aldiz hospitalera eraman behar dutela, sendagileak bere osasunaren zertifikatua nori emango eta poliziei berei ematen dietela... Inork argitu ez duena da zergatik detentitu zuten.

«Euskal Batasuna» talde berria sortzear Iparraldean

HAUTESKUNDEAK iragan berriak direnean ekiten dio EMAtik bezala Goiz-Argitik eta Ager-etik kanpo geratu den hainbatek mugimendu politiko berri bat eraikitzeari. «Eus-

kal Batasuna» deituko da Jean Louis Davant euskaltzainak duela hilabete batzuk iragartzen zuen talde berria, eta sorrera dokumentua Ipar Euskadiko hainbat abertzale ezagunen artean hedatua delarik, izenak ere biltzen hasiak dira. Ekainaren hondarrean burutuko omen dute beren lehendabiziko bilkura nagusia. Duela ia urtebete Kanbon «Ipar Euskadi Gaur» ekitaldian aurkeztu zuen eskualdeka lanean ari zen talde batek holako mugimendu bat eraikitzeko asmoa, baina geroztik «jelatu» antzean geratu zen.

Gipuzkoako Diputazioan Ardanzaren aldekoak mugitzen ari dira

ARDANZA Gasteizko gobernuko lehendakari baino lehen Gipuzkoako Diputatu nagusi izan bait zen, bere hazia ereinik utzi zuen aldegin aurretik. Gipuzko Buru Batzarra Garaikoetxearen aldekoen esku egon arren, ofizialisten harikoez badute indarra zenbait erabakigunetan eta hurrengo udaberriko hauteskundetarako —agian udazken honetara aurreratuko omen dira— beren posizioak prestatzen ari dira. Gipuzkoako Diputazioan bi dira Ardanzaren harikoeak, iturri fidagarrietatik jakin dugunez: nekazaritza saileko Sabino Irulegi eta haziendako Jose Luis Goikoetxea. Bi diputatu zazpiren artean, baina beste bat eskuetara iritsiz gero, erdia gertu leukakete. Konspirazioaren haizeak gogor astintzen ditu Gipuzkoako Diputazio-ko eta GBBko zokoak.

Arzalluzen ustez negoziaketa ez da biolentziarentzako konponbide bakarra

GERO eta seguruago mintzo da Xabier Arzalluz lehendakari baten gisa, eta hauteskundeak gainean direla «El País» egunkariari gauza interesgarriak deklaratu dio. Biolentziaren kontrako kolaborazioa eskatzen omen zaie Madrildik, baina bere diagnosian laguntzen utzi gabe, eta horretarako ez daudela prest. Dena dela, Eusko Jaurlaritzak bere kompetentzia guztiak eskuratzen dituenean pistola daraman edonoren kontra joko duela argitu du. Nafarroaren integrazioa zail ikusten du, bere garaian gauza konpondu nahi izan ez zelako. Bestalde, biolentziaren arazoa negoziaketaz konpondu omen daiteke, baina baita beste modutara ere, Xabier Arzalluzen ustez. Agian ARGIAk ere izanen du Xabier Arzalluz elkarrizketatzeko zoria.

Aste honetan ekingo zaio kanpainari

Ekainaren 22rako begiak Nafarroa aldera erreparaka

Lasterketaren hasiera aurreko urduritasuna erakusten dute politikoek aste honetan. Mundialek aktualitatea jan aurretik behar dute guztiek beren mezua jaurtiki, baina behar baino lehenago ez dute erre nahi. Lerro nagusiak hasten dira ordea marrazten.

PNV bere kanpaina prestatzen du. «Más de 1.000 días avanzando» irakurtzen da horma publizitarioetan. PSOEk hedatu nahiko duen mezu optimistari buelta eman nahi zaio, baina Herri Batasunak afitxaketa ugariz barreiatuko duen esloganari ere, «Euskadi aurrera», hartu nahi zaio aurrea.

Iñaki Aldekoa diputatu izatera iritsiko ote?

Estatu Espainolean, azken hilabeteetako tonikari jarriki, debate gai indartsurik ez da bizten, ez baldin bada irakaskuntza pribatutik barreiatu den propaganda zorrotza. Euskal Herrian, aldiz, negoziaketaren inguruko polemikarekin batera Nafarroan zentratu da atentzioa hein handi batetan.

Herri Batasunak diputatu bat eskuratzeko posibilitatea sekula baino argiago ikusi da han, eta bestetik PNVko espulsatu eta kanporatuek boto askatasuna ematean suspentse tianta batzuk ezarri dituzte, Auzolanen desagertzearekin batera.

Eskuinetik Del Burgo eta Aizpun, aspaldiko beren liskarrak momentuz alde batera utzita, HBkoak diputatu bat izatera iristearen arrisku errealaz abisoa eman dute. Begien bistakoa denez, aldaketa inportantea bait litzateke herrialde hartan abertzaleek holako presentzia bat hain nabarmen erakustea. HBtik ere horren garrantziaz denak ohartzen dira, eta zerrendaren aurkezpeneko prentsaurrekoan moderazioa zen nagusi beren hitzetan.

PNV eta Auzolaneko botuak nora joango diren ikusi behar

Diputatu bat lortzearen posibilitatea, noski, HBren indarrez aparte azken denboretako beste gertakizunek ere

ematen dute. PNVko espulsatu eta kanporatuei ez zaie konponbide batera iristeko posibilitaterik eskaini.

Arzalluzek kontrolatzen duen aparatok, zalantzari gabe, badaki borroka gogorrena hauteskunde autonomikoen aurretik eman beharko diela kritikoei, eta badirudi Nafarroan PNVk botoak galtzeak aski berdin diola, gutxi izaki. Gipuzkoan, gainera, kritikoei beren zerrenda aurkezten dute, eta beraz oraingoz nahi dutena egiten uzten zaie.

Amezketeta eta Cabasesen jendea, beraz, hormaren kontra aurkitu da: hor da zerrenda ofiziala, eta nahi baduzu eman botoa. HBrengana joango omen dira horietako boto andana bat, baina koalizio horrekiko diren aldeak kontutan izanik asko abstenitu egingo direla pentsatzekoa da.

Auzolanen desagertzea da beste elementu garrantzizkoa. Horko boto zenbait abstentziara joan daiteke, baina beste askok HBra ere jo dezake, pentsatuz gainera munizipaletan eta autonomikoetan ez bezala oraingoan instituzioetan parte hartzearen afera oso bigarren mailan geratzen dela.

Aspaldiko partez, Herri Batasuna aurkitu daiteke Nafarroan hauteskunde hauetan «boto util» deitzen denaren bilztzaile. Iñaki Aldekoa diputatu? Eskema gehiegi hautsiko litzuke ziurrenik, baina alde guztietatik aitortzen da aho batez posible dela.

Hogeitamar egun baino ez da falta

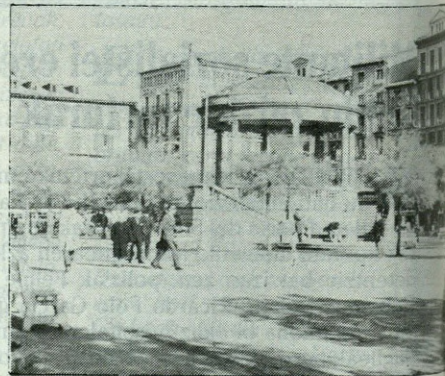
Baina hauteskundeak bitartean ze gertakizun klasek astindu dezake Euskal Herria? Errefuxiatuen munduan jazo daitezke aldaketa nabarmenak aski epe laburrera. Ez gauza berrietan saio

ak izango direlako, dena probatua da-eta jadanik. Baina gogortzea egunetik egunera sentitzen da: espulzio gutunak azken asteotan ugaritu egin dira, eta Txomin Iturberen testa bukatu gabe dago oraindik.

Hori baino larriagoa izan daiteke gerra zikinarena. Mutu dago GAL azken hilabeteotan, eta inork ezin du garanti-zatu betiko hola izango denik. GALEk badaki, bestalde, Iparraldean bezala Hegoaldean lan egiten.

Sozialistak Bizkaian azken barne borrokaren zauriak sendatzen dituzten artean, Gipuzkoan Oreretako alkate Gurutzagak bere mezua aurreratu du: sozialistek salbatu dezakete Euskal Herria hondamenditik. Euskadiko Ezkerrak ez du ezagutarazi bere mezua oraindik, baina antza denez bakearen inguruan zentratuko da.

I.Z.

Abertzalegoaren artean aldaketa handiak iragart:

Julian Balduz, Iruñeko alkate eta PSOEko senadoregai

ETArekiko negoziaketan gain ez du definitu nahi Julian Balduzek.

«Arazo nagusia ez da Nafarroa-Euskadi, krisia da»

Zazpi urte darama Julian Balduz erriberatarrak Iruñeko alkate eta orain senadoretzarako aurkeztzen da. Eskalatzen ari dela ala indarra kentzeko ematen diotela kargu berria? Zail da jakiten, baina amabilitate osoz hartu gaituela zertifikatu dezakegu, Iruñeko udaletxeak alkatearentzako duen saloi dotorean.

ARGIA.— Alkate bezala nahiko izan ona duzula jakin dugu, eta ez da gutxi esatea lan horretan hainbeste urte daraman gizon batez.

Julian Balduz.— Politiko batek eduki dezakeen lanik politenetako bat da alkate izatea. Polita, baina gogorra ere bai, alkateak denetik behar bait du egin. Baina alkate izateak badu, bai, zerbait berezia, alde batera utziaz zuk zure ideologiarekin alkategoari erasten diozun kutsua.

1979a arte hirigintzan ari nintzen, gizarteari zerbitzatzeko oso era polita hori ere, eta udaletako bizimodua puska bat ezagutzen nuen. Baina gero kargu honetan sartzea besterik izan zen. Pentsatu behar da udalak izan zirela azkena demokratizatu ziren erakundeak. Jende askok uste zuen demokraziak de-

na konponduko zuela: «Konstituzioak etxe bat edukitzeko eskubidea ematen dit, eta etxe bat nahi dut». Dialektika gogorra izan da.

Bi legealdi hauetan udaletan trantsizio politikoa itxi egin dugu, eta hori hiria edo herria ulertzeko moduan ere ikusi da. Udaletan sartu ginenean oso oinarritzko arazoekin aurkitu ginen, ekipamendu eta azpiegitura aldetik, eta esan daiteke gure aroa «porlanarena», «zimentuarena», izan dela, kale konponketa eta hirigintza arazo oso oinarritzkoetan murgildurik ibili garelako. Beste erabateko lanak aurkeztzen dira gaur egun, ekipamendu aldetik, bizi maila hobetze aldetik... eta bestelako xarma bat ere izango du udaletan lan egiteak.

A.— Eta «politika handian» sartu-

rik, ze nolako inpresioa duzu azken urteotan gobernu sozialistak burutu duen politikaz?

J.B.— Lan inportante bat egin du alderdi sozialistak. Gauza bat da geure buruei demokrazia bat ematea, eta oso bestelako bat demokrazia eguneroko gure ohitura bihurtzea. Konstituzioaren garapenerako legedia egiteko esfortzu handi bat egin da urteotan, 78tik 82ra bitartean lan hori egiteke utzi zelako. Legeak egin dira eta hor daude, baina legeak gizartearen mamitu daitezen denbora bat behar da.

Krisiaren afera dago beste aldetik, gai konplikatu, eta neurri handi batean Espainiaren esku ez dagoena. Krisiari 73an ekin genion, erregaiek igoera alimalezko hura egin zutenean, eta etorkizun argiagoa 85ean hasi gara ikusten, berriro jaitsi direnean. Bi ardatz horiek mugierazi dute, beraz, gobernu sozialistaren ahalegina: liberteen alorra zabaltzea, eta krisi ekonomikotik ahalik eta ongien ateratzea.

A.— Baina Felipe Gonzalezek 1982ko udazkenean agindutakoeta-

**Hegoaldean
hamar urte barru bi
komunitate autonomo?
Eritzia ematea
arriskutsu ikusten du.**

tik ez da bakar bat ere konplitu.

J.B.— Hori gezur handi bat da. Demokrata izatea kostatzen zaigu eta ez dakigu zer den alderdi politiko bat, zer den programa politiko bat, edo gobernu programa bat. Egia da, 1982an programa bat egin genuen, Espainia den Herri honen projektuan jendea ilusionatzeko asmoz. Hamar milioi botoz goiti jaso genuen, kopuru inportantea. Bestalde, alderdi batek nahi duenaren gainetik, atzetik herri osoa ez baldin badauka ezin aldatu ahal izango du ezer.

Alde horretatik, etiketa electoral bat bazen 1982an, 800.000 lanpostu izena zuena. Egia esan, ez bakarrik 800.000 horiek ez dira gehitu, baizik eta aldearantziz, gehiago ere galdu direla. Orduan esaten da programa sozialistaren ez konplitze sistematiko bat badela hor. Inola ere ez. Egia da 800.000 horiena ez dela bete, baina gainerantzean programa osoa bete da, eta ez da egokia huts bat erabateko frakaso bezala ulertzea.

A.— OTANi baietza ematearen pilula oso mikatza suertatu al zaizu?

J.B.— OTANen afera konplikaturia izan da, sozialistontzako batik bat, gai zaila, eta debate sakon bat suposatu zuen nazio mailan bezala herrietan zehar ere. Mikatza? Kargu publiko batean, aldi bakoitzean egin behar duzu beharrezko ikusten duzuna. Behin debatea pasaturik, hemendik aurrera dator praktikara eramatea hainbeste aldi-

tan aldarrikatu duguna: ez dela hainbeste bai ala ez esatea OTANi baina inportateena zela Estatu Batuekin gogor ki negoziatzea bere baseen gutxitzeko, Espainia herri desnuklearizatu bat izan dadila... Baina OTANen afera pasatoko gai bat da jadanik.

A.— Gure berriak oso okerrak ez baldin badira, zu Erriberatarra zara jatorriz. Eta Bardeetako prolema daukagu bertan.

J.B.— Tuterakoa naiz, bai, nahiz eta gero leku ezberdinetan bizi izan naitzen. Bueno, Bardeetakoa ere Estatu Batuekiko negoziaketa gogor horrekin lotzen da, eta tropa amerikarren gutxitzearekin.

Ez dugu ahanzi behar gure ejertzitoa OTANen ongi errotua egongo dela eta gure militarrek eta gure ejertzitoak ere nonbait egin beharko dituzte beren praktikak. Bardeei dagokienez, beti esan izan dut solidario izan behar dugula. Zeren Bardeetako kanpoa kentzeagatik Extremadurakoei erasten badiogu... Dudarik gabe, Extremadurako herritarrek badute Erriberakoei haina duintasun, ez gutxiago behintzat.

Amerikarrek Espainian dituzten tropak gutxitzea lortzen baldin bada, Bardeen erabilkera ere tikiagotuko dela dudarik ez dago. Bestalde, nafartarren aspaldiko aspirazio bat da Bardeetako tiro poligonoaren kentzea. Baina ez dadila beste herrialdeetako kontura izan.

A.— Baina aldaketa posible horretaz ezer aurreratu al daiteke ala zehaztasunik ez da?

J.B.— Ez dakit, ojala... Narcis Serra ministrariaren oso laguna naiz, eta iruditzen zait eritzi baterako nik baino elementu gehiago izanen duela. Baina Bardeak desagertuko diren edo ez diren agintzeko pertsonarik egokiena ez naiz.

A.— Euskaren arazoaren inguruan polemikarik izan da azken denboretan, behar bada udalari dagokionez baino gehiago Nafarroa mailan gobernu foralaren jokabideari lotuta.

J.B.— Aspalditik dago zintzilik euskarren koofizialtasunaren arazoa, oraindik desarrolatu gabe dagoena lege mailan, Nafarroako parlamentuan. Nik Iruñeko esperientzia aipatuko nizuke. Sekulako ahalegina egiten dugu Iruñean.

Hor duzu ikastola munizipala, eta urte batzuetan egoitza egoki bat eduki ez badu, oraintxe udala 200 milioi ari da gastatzen horretan, inoren eta inolako laguntzarik gabe, Iturraman, 87-88 ikasurtean udal ikastolak mila eta piko haurrekin instalazio digno batzuk eduki ditzan... Hori Euskal Herriko leku gutxitan gertatzen da, eta hori bai dela irakaskuntza publikoa eta euskaraz.

Berdin aipatu diezazuket Iruñean euskarak duen egoerari buruzko inkesta soziolinguistikoa, amaitzeaz dagoena. Gau eskolak potentziatzea, eta asko gainera, zinema euskaraz, antzerkia euskaraz... Iruñeko udalak lan asko egin du euskararen alde.

Baina gure esfortzua beti dago mugatua, noski, Iruñera, eta Nafarroaren

“Ikurriña kentzeko erabakia gehiengo batek hartu zuen, beste komunitate autonomo bateko bandera delako”

osotasuna hartuko duen marko legala falta da. Dena dela, eta sarritan esaten diet hau euskara banderatzat hartzen duten alderdi politikoei, ez da komeni euskararen arazoa batzuek besteei leporatuz ibiltzea. Gizarte ereduaz diskutitu genezake, baina euskara guztiona da, eta txarra da batzuek euskararen defentsore kontsideratzea besteak kontra daudela argudiatuz.

A.— Benetako arazoak hor daude, hala ere, ez ezin dira ukatu. Begira Euskal Telebistarena, jendea Iruñean oso legala ez dirudien antena baten bidez ikustera behartua dago.

J.B.— Arazo inportanteak badira, egia da. Euskal Telebista hemen hartzearena uste dut Nafarroako gobernua konpondu nahi duela, baina badira oztopo teknikoak. Telenavarra bera oraindik ez da ikusten Nafarroa osoan, gure lurraldearen orografiagatik. Bai, gobernua hartu du ETB Nafarroa osoan hartuko delako konpromisoa, eta beteko du. Noiz, nola? Espero dut laster izango dela.

A.— Nafarroa-Komunitate Autonomoa, marko bateratu batera iristeko posibilitatea... etengabe aktualiter datorren eztabaida dugu, eta areago negoziaketaz hainbeste mintzo den garaiotan. Hori erabat erabakia eta mugiezina ikusten al duzu?

J.B.— Beti ari da ateratzen afera hau, baina hori da nik esango banu bezala: «handia izan nahi dut eta begi urdinak eduki». Gustora izango nintzateke, eta «Mercedes» bat ere hartuko nuke. Gaia ez dago erabat moztua, zeren gizartea aldatu egiten da eta hamar-hamabost urte barru pasako dena ezin dut iragarri. Tartean dago bizi dugun iraultza teknologikoa ere, eta batek daki gauzak nola aldatuko diren.

Baina gaur egun Euskadi bere autonomia garatzen ari da, Nafarroa ere lehendik zuena zabaltzen, eta aurrera segi behar da. Egoera desdramatizatu behar da, elkarbizitza azkartu, eta denborak esanen du komunitate bateruntz ote goazen, edo lan batzuk elkarrekin egingo ditugun, konbenioekin edo gabe... Ez da presarik izan behar.

A.— Baina bi komunitateen arteko hurbiltze bat posible ikusten al duzu?

J.B.— Bi komunitate autonomo ezberdin dira, lotura etniko eta kultural ugariarekin, eta gauza askotarako gaude elkarren hurbil, ekonomian bezala politikan. Hamabost urteren buruan zer pasako da? Bi komunitate autonomo izango gara, bakarra, ala hiru? Eritzi bat ematea arriskutsu ikusten dut.

A.— Desdramatizazioa aldarrikatzen duzu, baina egunero bizi gara egoera dramatikoetan. Ikusi beste-rik ez dago urteoro zer gertatzen den ikurrinarekin, Komunitate

Iruñeko alkateak gaizki ikusten du Bardeak kentzea horren ordainez beste norbaiti tiro zelai bat ezarriko baldin bazaio.

Autonomoan bezala Nafarroan. Jende askok segiko du ikurrina erreibindikatzin.

J.B.— Bai, baina begira: nik zuri muturreko bat ematen badizut, igoal ez duzu erreazionatzen edo igoal beste batekin erantzunen didazu. Ikurrina batzuek erreibindikatu dute, baina beste asko daude Nafarroan kontra, eta batzuk besteak bezain lejitimoak dira.

A.— Udal honetan ikurrina ikusiak gara, zure alderdiaren egoitzan bezala. Geroztik kendua izan da. Ezin al da alderantziz gertatu?

J.B.— Zaila da, baina gizarte bat aldatzen dan da eta posible da. Baina egia zera da, ikurrina kentzeko erabakia maiortate batek hartu zuen, beste komunitate autonomo bateko bandera delako. Dena dela, gaur eguneko arazo nagusia ez da Nafarroa-Euskadi, krisi ekonomikoa da, langabezia, droga... Ikurrinaren arazoa erabat bigarren mailakoa da.

A.— ETArekiko negoziaketaz hainbat hitzegiten eta idazten ari da. Zer derizkiozu?

J.B.— Biolentzia nola edo hala konpondu beharra daukagu, eta printzipioz edozein negoziaketa mota on iruditzen zait. Ez dagokit neri solaskideak nortzuk izango diren hautatzea, baina gizarte demokratiko batean hitzegin beharra dago. Hitz egin eta negoziatu. Prolema zera da, ETak behingoz alde batera utzi behar dituela bere ekintza kriminalak, negoziaketarekin zerikusirik gabe. Bi gauza ezberdin dira.

“Egoera desdramatizatu behar da, ez da presarik izan behar”

A.— Desioa gauza bat da eta ETak aipatzen dituen baldintzen inguruan negoziatzeko posibilitateei buruz definitzea beste bat. Negoziaketa posibilitaterik ikusten al duzu?

J.B.— Ez naiz ni alderdi barruan gailuetan erantzunkizunak dituen, eta ez naiz nor horri arrapostua emateko.

A.— Normalizazio politiko baten bila, irtenbide ezberdinetatik saiatzen ari da zenbait. Esate baterako, Karlos Garaikoetxeak aipatua du Konstituzioaren aldaketa beharra, nolabait autodeterminazio eskubi-dea garantizatzeke.

J.B.— Nahiago dut horretaz ezer ez esatea.

A.— Baina senadore aukeratzen bazaituzte hortaz ere zure eritzia eman beharko duzu.

J.B.— Egun hori egokitzen denean informatuko naiz eta eritzia emanen dut. Baina ez naiz politika konstituzionalean jakitun, alkate xume bat naiz, eta ez zait komenigarri iruditzen dagoneko eritziak aurreratzen hastea.

Iñaki ZUBIONDO

Reagan-ek, apirilaren 14an: «1985ean bakarrik, terrorismoaren tributoa izugarritzkoa da: 800 atentatu inguru, 2.200 biktima baino gehiagorekin (hildako eta zauritu)». Horretaz Claude Julien-ek maiatzeko «Le monde diplomatique»-n ondoko komentarioa egiten du.

Demokrazientzako benetako desafioa delarik, terrorismoa ez da —zenbakiek erakusten dute— sarraskigarriena. Ez da politikoki arriskugarriena. Tripoli eta Benghazi-ko raidek ez dute atentaturik zaleraziko. Washington-ek onartzen du bestalde Libiaz aparte beste Estatu batzuek ere laguntza ematen dietela terroristei —baina saindutegi horiek ez dira kolpatzen. Sikhen atentatuak Indian edo-ta Sri Lanka-koak, Ertamerikakoak edo Hegoafrikan beltzek egiten dituztenak, Reagan-ek esaniko «2.200 hildako eta zauritu»en kopuruan sartu egiten dira, Reagan-ek berak ez dizkiolarik —falsukeria litzateke— horiek denak Gadafi-ri bizkarreratzen.

Esku-poltsaren lapurketetatik odolezko atentatu politikoetaraino, sekuritatezko delirioa sortezaziko duen katea osaturik dago, ziudadanoari gobernuak nola konpondu asmatzen ez dituen problema ahantzi eraziko dizkiona. Imajina ezazue F-111ek bihar Libia ezabatzen dutela munduko mapatik: orduan abiatuko ote litzateke humanidadea anaitasunezko etorkizun batetarranta? Zer esan. Far-West-justizieroen estiloak ez du eragotzi inondik ere Estatu Batuek asasiatze rekorda izan dezaten. Mundu guztira aplikatuta, ez lukete emaitza pozkarriagorik erdietsiko. Baina ze inporta du! Atentzioa desbideratzeko beldurra sartuerazi behar da, publikoarengan orden estugarriago baten aldeko eritzia desaroilatzeko. Orden hori jendearen gogetan sustraitu behar da, gizartearen egituretan finkatu dadin baino lehenago. Orden antzu bat da.

«Berdeak» NATOtik ateratzearen alde

Hannover-en lehengo asteburuan bilakatu den beren XII. kongresoan, 1987ko hauteskundeei begira paratzen ari diren programaren barruan, Mendebaldeko Alemania NATO erakunde militarretik atera dadin esijitzea erabaki dute, zeren eta, diotenez, «NATOrekin ez bait da bakerik izanen», eta beraz «ahaleginak egin behar dira atlantiar erakundea ahuldu eta azkenez desegin dadin». Bestalde berdeek Alemaniako Errepublika Federalean funtzionatzen duten zentral nuklear guztiak geldierazteari buruzko erreferendum bat egitea eskatu dute.

Afganistan eta Pakistan negoziaketatan

Sobietarrek Afganistan-dik aldegitako gogoa dutela informazioarekin eta bateratsu, beste hau heldu zaigu azken egunotan: Nazio Batuen Erakundeak eragindako Afganistan-Pakistan negoziaketak aurrera jarraitzen direla. Oso poliki, puntu asko bait dago eztabaidagai, baina esaten denez behintzat esperantza ikusten da. Gerra buka dadin esperantza, eta errefuxiatuak beren etxetara itzuli daitezten. Halaz guztiz, maiatzaren 18ko egunkarian Pakistan-go antiaereoek Afganistango hegazkin bat lurrera bota zutela informazioa zetorren: estraineiko aldez gertatuko litzateke horrelako bat.

Mozambique-ko MNR ez dago geldirik

Mozambique-ko gobernu sozialista-zaleak gutxienez zazpi pertsona kondenatu ditu, heriotz-zigorrez, aktibidade kontrairaultzaileetan inplikaturik zeudelakoan. Aldi berean informatu dute, momentuz milioi laurdena lagun ebakuatu behar izan dutela gerra-eskualdeetatik at. Nonbait gosearen mehatxuak —gogora dezagun mehatxu berorrek behartu zituela Maputo-ko buruzagiak Hegoafrikarekin oroimen txarreko paktu bat sinatu zezaten— ez du inoiz aldegiten munduko estatu pobreenetarikoa den Mozambique-ren gainean.

Albaniar bat Yugoslaviako lehendakaritzan

Tito hil zenez geroztik ontzat eman zen txandakako sistemaren arabera, Yugoslaviako aurtengo presidentzia albaniar bati, Sinan Hasani-ri hain zuzen,

egokitu zaio. Berarekin, diote komentaria batzuek, Kosovo-ko nazio errebindikapanak apaldu litezke.

Vietnamgo gerra kimikoaren ondorio izugarriak

OTANeko Estatuek iparramerikarrei arma kimikoak produzitzen segi dezaten argi berdea eman dietelako, interesgarri dateke gerra tipo hori masiboki erabili zen Vietnamen zer-nolako kalteak sorterazi zituen.

Ingurugiroan sorteraizitako kalteak alde batera utziko ditugu, leku faltaz; laburtuz esan, orain dela bi urte hura ezagututako kronista batek esaten zuenez, iparramerikarrek han ostorik gabeko zuhaitzak utzi zituztela, zuhaitzik gabeko basoak eta basorik gabeko Vietnam bat. Bonbarderoek 57 milioi kilo agente naranja bota zituzten hegoan eta iparrean (bestela, "ohizko" bonbak eta napalm eta fosforokoak barne, denetara 15 milioi tonelada bonba utzi zituzten erortzera, hau da, munduko bigarren gerran botatakoak hiru bider).

Basoak desagertzearekin batera, jende askok alde egin behar izan zuen hirietara: hamar milioi lagunek utzi zuten mendia gisa horretara. Oihanik ukitu-
netan animalia arrastorik ere ez zen gelditu; ugaztunetan arratoiak bakarrik jakin omen zuten giro berrira moldatzen.

Ajente naranjaren osagaietariko batek TCCD 2.3.7.8 zientzi-izena du; arruntkiago dioxina esaten zaio. Dioxina proportziorik txikiak ere ondorio izugarriak ditu gizakiarengan. Batipat haurdunaldietarako da kaltegarria; baina minbizia ere eragiten du biziki, "gibeleko minbizi primitiboa" deitzen zaiona batez ere: 1962tik aurrera bost bidertu egin zen gaixotasun hori hegoaldeko Vietnamen (61ean hasi ziren bonbazkatze masiboak).

Haurdunaldietaz datu ikaragarriak ditugu. Konparatuko ditugu Thanh Phong, Mekong ibai-ondoko herria (arma kimikoek oso ukitua), Saigon zene-
ko (orain Ho Txi Minh deitzen zaione-
ko) distrito bateko populazio ukitua eta ez-ukituaren arteko numeroak, eta My Van, Vietnam iparraldeko kimikak ez ukitutako herria. Ondoko koadroa ateratzen zaigu:

Gerra kimikoaren ondorioak

Maiztasun indizea	Thanh Phong (%)	Ho Txi Minh 10. zirkunskripzioa		My Van (%)
		ukituak (%)	ez ukituak (%)	
sortzeko anomaliak	6,49	16,33	2,58	0,45
umontzian hilda	4,72	1,02	0,18	1,91
Berezko abortoa	47,03	50,00	21,65	5,77
Aurdunaldi molarra (1)	10,65	11,22	2,30	0,09

(1) kiste itxurako mintz fetalaren degenerazioa.

Epe luzeagoan zer gerta daitekeen ez omen dago jakiterik.

Harez gero, guk dakigunik, Iran-Irak gerratean bakarrik erabili da nahiko ugaritasunez gerra kimikoa. Irak-ek erabili du, konkretuki, indarar solda-
duen kontra; 1983-4ean, eta aurten ber-
riz ere, prentsan agertu denez. Hona indarar soldadu baten kontakizuna: «Bazkaritan ari ginen; bapatean, bi mig-ek eraso gintuzten; sei bonba jaur-
tiki zituzten, berde koloreko. Hiruk ez-

tanda egin zuten eta gas umel bat itsa-
tsi zitzaidan aurpegian, eta buruan, eta besoetan, arroparik ez neraman parte-
tan; aurpegia errerik somatu nuen, eta ezin nezakeen begiratu. Gorputzean goiko partean ere zauri gaiztoak jasan nituen». Iranen erabiliena "gas mosta-
za" omen da, baita ethy-N-N-dimethyl-
phosphoroamidocyanidate izen luze sam-
marra daukana. Sakon erretzen dute, eta arnasketa-aparatua mintzen dute bereziki.

Maxina geragaitza

Eta orain, gerra kimikoa. Geldirik, omen, 1969tik. Ez dugu sinisten. Orain, beharbada, produzitzeari berrekingo zaio; arma ikaragarri horiek, ordea, Vietnam-go gerratik hona, zenbatez ez ote dituzten perfekzionatu amerikarrek? Lasai egoteko: Varsovia-koekin parekatu baizik ez dutela nahi, ez dituztela hala-hola erabiliko, ez dizkigutela Europara ekarriko.

Gure zeregina, uste dutenez, hurrengoan edozein koloretako gas elbarri-arazle horiek zeini, zein herriri suertatuko ote zaizkion hausnarketan ihardutea besterik ez da. Zer egin liteke? Ezintasuna sentitzen da berriz ere (hain sarritan sentitzen da, kontu hauek gogoratuz!). Geroz eta gehiago, maxina geldigaitz batetan murgiltzen garela sentierazten digute: Harrapatuta; harrapatuta eta izututa. Edo izutu gabe, egonarrian; baina harrapatuta, bai. Eta perspektibarik gabe. Hainbeste gauza, eta kasik denak txarrak, gerta lekiguke, ze gerorako ametsak ere zikindu dizkigute, menturaz betirako.

Hori da —badakit hori dela— gure oraingo egoera psikologikoa. Lehengo astean Donostian egin zuen hitzaldi batetan Carlos Santamariak teoria ilun eta ezezkor bat azaldu zuen: "espinal teknologiko" batetan sartuta egongo ginatke, "hala-beharrez" humanidadearen hondamenarekin bukatuko litzatekeena. Seguru aski ez da hori horrela izango; amerikarrek arma kimikoak produzitzen segitu behar duteneko berria, nolanahi ere (eta pasa berri dira Txernobil, eta Libiako erasoak), akabatze bide horretan beste urrats lanjeroso bat litzateke: buru egin beharrekoa, noski, "ahal-eginez" eta "jakin-ahalaz".

P.SASTRE

Futboleko mundialak jasoko dituen herrialdera bisita

Mexiko, desarroiloaren ildoan galdu duen herria

Mexico, Estatu Batuen hegoaldeko auzoa, kontrasteen herria du. Bere 80 miloitako populaziotik 20 inguru Distrito Federalean bizi dira, munduko hiri handi eta kutsatuenetarikoa batetan. Kolonizatzaileek eta zuriek hiri kulturen mitoa hedatu duten arren, independentziaren mende t'erdi luzea betetzen denean desberdintasun ekonomikoak eta razialak harreman zuzenean doaz. Hernan Cortes menderatzaile espainiarra Mexicora heldu zenean, beso zabalez izan zen onartua, Quetzalcoatl jaungoikoa zelakoan. Orduetik hona bertako indigenak, maya, azteca, toltequeen seme-alabek gorriak ikusi eta ikusten dituzte eguneroko gosea astetzeko. Ford, Chevrolet, Dodge... beteriko autobideen alboan miloika pertsona bizi dira lurrezko bordatan, luxozko hoteletako atarietan milaka ume dituzu prest zapatak garbitu, txikleak saldu edo beste edozein zerbitzu merke merke egiteko. Hainbatentzat eguneroko janaria arazo larria denean, ez dira gutti bestalde sakela bero dutenak, desberdintasunak gero eta nabariagoak direlarik.

Orain urte batzuek berriztatze eta handitze bidean zihoan herri honek asfaltetik du galduta nazio desarroilatuen statusa. Alde batetik kanpo zor izugarria, eta bestalde petroleotik zetozen dibisen guttitzeak porrot egitear jarri du ekonomia nazionala.

Gelditze ekonomiko honetan, badaude beste faktore batzuek ere kontutan hartzekoak: esate batera, 1985. urtean inflazioa %63,7koa izan da, urtebetean pesoak %325 galdu du dolarrarekiko parekotasunean; urteko mila miloi dolar inguru ateratzen dira Mexicotik kapital ihes bezala...

Hori gutxi ez balitz, Administrazioaren ustelkeria dator ondoren. Maila guztietan nabari da, eta azkenik Estatu Batuetako zirkulo finantzierotako arduradunek ere publikoki onartu behar izan dute. Boe Levine-ek, Estatu Batuetako Ogasun Saileko bozeramailea bera, egindako deklarapen publikoak ezin argigarriagoak dira: «Gure ustetan ez du zentzurik Mexico-ri dirurik ematea, ondoren herri horretatik kapitalen ihesaren atzetik aterako bada».

Ekonomia Yankearen menpe dauka Mexicok: nazioarteko salerosketa handiena EEBBekin daukate eta adierazgarria da kanpo zorraren %31, hau da 22.500 miloi dolar, Estatu Batuetako gobernu eta bankuekin izatea.

Batez ere nekazar herria izanik, Mexicok ez dauka batere industrializatua bere ekoizpen agropekuarioa, eta lortzen den produkzio gehiena barne kontsumorako erabiltzen da, kanpora 1.400 miloi dolar bakarrik saltzen delarik.

Dena den, begira ditzagun gertuagotik gaur egun egoera larriagotzen duten faktore bi: Kanpo zorra eta petroleoaren salneurrien beherapena.

*Mexikoko 80 miloitako
populaziotik 20 inguru
Distrito Federalean bizi dira, mundu-
ko hiri handi eta kutsatuenetarikoa
batetan.*

Petroleoaren
krisiak eraginda,
industria honek
aurrekontuen
murrizteari jo dio,
putzuen bilatze eta
ekoizpenean dabiltzan
25.000 langileren
lanpostuak arriskutan
jarritz.

Kanpo zorra ala kapital ihesaren jirabirak

Azken hilabeteotan egunkarietan milaka orri bete dira kanpo zorra dela eta ez dela; irrati eta telebistek horretaz eta futnolaz besterik ez dute hitzegiten. Politiko guztiek, enpresariak, sindikatuek eta norbait izan nahi duen orok badu zer esan kanpo zorrari buruz.

Ordaindu, ez ordaindu, zatika ordaindu, atzerapena eskatu, bernegoziatu... Hor dabilta denak jo eta ke, zorrak gorra behera, baina kopurua jakitea bera ere zaila da. Azkenik Diputatu Biltzarreko Ogasun Sailak otsaila honetan emandako datuen arabera, Mexikok 1985.eko abenduan 72.080 miloi dolar zor zuen. Sektore publikoak daukan zulo horri sektore pribatuarena gehitu beharko genioke.

Diru zulo hori munduko handienetarikoa dugu. Honez gain nori zor zaion begiratzen badugu, konturatuko gara Osaba Sam-en semeen indarrak hegoaldeko aukidearengan.

Ingurune guzti honetan, Miguel de la Madrid lehendakariak malabar joko baldarrak egiten ditu, alde batetik yankeenganako hitz politikak esanez eta bestetik herriaren aurrean demagogia ugari erabiliz: «Ezin da onartu Mexiko herri axolaketatzat jotzea... Mexicarrek ez diete muxin egingo bere itun eta bete-beharrei... Badakigu ardura gurea dela, eta orain arte bezala leporatuko dugu». Hitz hauek beste aldean ere badaukate: «Herriak bizi duen krisi ekonomiko latzaren aurrean, gobernu mexicarrak ez dio lagako ez subiranotasuna, ez burujabetasuna, ez eta nortasunari ere, koitunturaren erretoak latzak izan arren».

Zorra ordaintzeko prestamo berriak hartzen dira, lehendikakoari aurre egiteko interes gehiagoko kreditu berrien bidez... eta beti horrela. Politika ekono-

miko hau berez negargarria bada ere, askoz sumindura handiago ematen du kredituetan lortutako dirutza horrek kapitalen ihesari jarraituz EEBBetara berehala itzultzen dela ikusteak. Bitartean eskuin gogorak nazionalizazioei botatzen die errua, eta enpresa estataltan berpribatizazioan indar guztia jartzen ari da. Ikustekoa da agintean den PRI partiduak nola jokatu duen halako presiopean.

Petroleoaren diruiturria lehorteak agortu

Mexicori dibisak bide bitatik datozkio batez ere: petroleo eta turismotik.

Azken bolaran petroleoren salneurria erdi batetan merkatu da, barril baikoitza hamabost dolar ingurutan finkatuz.

Petroleoa salduz dibisarik ez bada ateratzen ondorioak ikustekoak izango dira, Mexico munduko laugarren saltzailea dela eta nazio horretako sarrearen %32a galduko dela kontutan hartuz. Monopolioa bere gain daukan PEMEX enpresa estatalak egunero finkatzen ditu salneurriak, planifikazio sinplea ere utopia delarik. Neurri honekin batera otsaila bukaeran PEMEX-ek hilabeteko ordainpenaren atzerapena erabaki zuen, bere solbentzia eta ospea arriskutan jarritz.

Petroleoaren krisiak eraginda 183.091 langile daukan erraldoi honek aurrekontuen murrizteari jo dio, putzuen bilatze eta ekoizpenean dabiltzan 25.000 langileren lanpostuak arriskutan jarritz. Guzti honek zenbait putzuren zarratzea ere ekar lezake.

Lurrikara izugarri hark agerian utzi zuena

Mexicon turismoarentzat saldu nahi duten imajina ez dator bat azpian dagoen errealtatearekin: gosea eta pobrezia.

Iaz, inflazioa
%63,7koa izan da, eta
urtebeteen pesoak
%325 galdu du
dolarrarekiko
parekotasunean;
urteko mila miloi
dolar inguru ateratzen
dira Mexicotik
atzerrira

Mexicarrak lasaia izatearen ospea dauka; nahiago omen du bestearen lepotik bizi norberaren lanetik baino. Apatia orokorra eta hemen «la mordida» izenez ezaguna den korrupzio ofiziala zein pribatua dira eguneroko salda.

1985.eko irailaren 19an ustekabeen ezbeharrak aztindu zuen eguneroko lotalditik Mexicoko Distrito Federala. Lurrikara batek jo zituen etxeak, ohiturak eta administrazioaren egitura bera ere. Inork ez daki zehazki zenbat lagun hil den, eta sei hilabete joan ondoren badira oraindik etxeak deseskonbratu gabe, eta milaka lagun kanpin denda, behin behineko alberge eta moduloetan bizi direnak.

Langileei hiru egunetako soldata kendu bazien kalteratuak laguntzeko, hauengana heldutako laguntza beranti eta urria gertatu da.

Lehendik milaka txabolatan miloika lagun bizi baziren, orain etxebizitza arazoa areagotu egin da D.F.-ean.

Soziologoek diotenez ordutik hona tentsioa haundia egin da hirian, eta gatazkak areagotu. Mexicoko Distrito Federaletako jenteak heriotza aurrez aurre ikusi du, eta bizirik egonik ere gehiagoak senide edo ezagunen bat ormapean galdu zuen edo etxeetan kalteak nozitu.

Erdialdean erori ziren etxe gehienak etxadi ofizialak ziren. CAPFSE estatuko entrepresa eraikitzaileak egindakoetatik %70 bat hondatu dira. Atera kontuak zer nolako etxe bermatuak diren estatuak egindakoak. Orokorki administrazio bulegoak eta eskolak izan ziren ukituen gertatu zirenak.

Mexico demokraziaren eredu agerraz badigute, lurrikarak ondo asko erakutsi digu errealki nola dagoen. Secretaría de Protección y Vialidad deitzen den horretan hormak lurrera erori zirenean preso kateatu eta torturatuak ikus zitezkeen kaletik. Arropa egiteko jostunen lantegi izkutuak ere agerian geratu ziren. Milaka emakumek itzalpeko lana

egiten zuten, inongo aseguruik gabe eta lotsatzeko moduko soldatekin.

Eta zer esan kanpotik heldutako laguntza? Ba, hoberena zenbait adierazgarri aztertzea:

— Kanpotik heldutako lehen laguntza Cubatik ateratako hegazkin bat izan zen, bi ospitale oso zekartzala. Mexicoko aireportura iritsi eta kontroladoreek pilotoari zeraman materiala lurreratzekeo baimenik ba ote zeukan galdetu zioten. Erantzuna ezezkoa izan zenez ez zioten pistarik eman lur hartzeko, eta zetorren modu berean La Habanara itzuli zen.

— Zenbait herritatik bidalitako ponpierrekin ezin izan zuten koskorrik ere egin, inork ez bait zien esan non eta nola lan egin, eta oztopoak laguntzak baino handiagoak izan zirelako.

— Israelgo brigada famatua heldu arte juduak ez ziren deseskonbratze lanetan hasi, makinak lapurtuko zizkiotela-koaren beldur. Honek langile batzuren heriotza ekarri zuen, eta ordudunik antisemitismoa sortu da D.F.-n.

— Nazioarteko laguntza apenas ikusi dute kaltetuek. Inork ez daki ezer Estatu Españolak bidalitako burusietaz adibidez. Orainsu Coyoacangoko auzokideek salatu dute bertako Helden Hezkuntzarako Instituto Nasionalean ez dagoela klaserik ikasgelak janariz beteta daudelako. Gabonetan goimailako funtzionarioek nazioarteko laguntzetan bidalitako elikadurakin saski bete jaso zuten...

Orokorki esan daiteke lurrikararen ondorioak ez direla konpondu, behintzat neurri ikusgarri batetan. Orainsu zerga berriak ezarriko dituztela aitortu dute kaltetuen laguntzeko...

Estatuak 500.000 miloi pesotako (1.063 miloi dolar) aurrekontua prestatu zuen hasieran laguntzetarako. Azken berrien arabera diru horretatik deszentralizazio administrazioa ere ordainduko omen da; nor jakin azkenean!

I.G.

PEMEX-en egoera larriak Euskadin ere ondorioak sor litzake, kontutan hartuz PEMEX PETRONORen akzionista haundienetarikoa dela.

Mexicon eguzkia, arkeologia eta hondartzak zuretzat!

Hau da kanporako eman nahi den irudia, mundu guztia da zoriontsu Mexicon. Mexico ezin merkeagoa, Distrito Federaletako metroak peso bat balio du (0.30 pzt), telefonoa dohain da hiriko deietarako... dolarrek ekarri gero zerua Mexicon daukazu. Acapulco, Can-

cun..., amets egiteko hondartza tropikalak, dantza, folklorea, dena dago zure eskutan. Eta hau gutxi balitz hor daude Mundialak gertu!

Itxi begiak auzoetako txabolak ez ikusteko, hotel batetan egongo bait zara. Entzun mariachiak, indigenen danborrak mutu daude eta. Jan ederki, zarama artean eta zaramatik jan eta bizi den peenedore miloila ez dizu gosea kenduko eta.

Zatoz Mexicora, izan zaitez zoriontsu maitasunaren herrian. Zatoz!

Itñaki GOITIOLTZA

Bestelako uhinak

Kakaflash, Txomin Barullo, Txantxangorri eta Arraio irratiak mintzo

Irrati libreak, alternatiba ote?

Joan zen astean mahainguru bat ospatu zen Zarautzen irrati libreak zirela eta. Zarautzko "Arraio irratiak" antolatutako kultur aste baten barruan sartzen zen mahainguru hau. Bertara Donostiako Txantxangorri, Bilboko Txomin Barullo eta Azpeitiako Kakaflash irratiak agertu ziren. Gasteizko Hala Bedi ere agertzekoa zen baina azkenean ez zuen bertan parte hartu.

Txomin Barullo, Kakaflash eta Txantxangorri irratiaren bozeramaleak, Zarautzko Arraio Irratiak antolatutako mahainguruan.

Gai asko izan ziren mahainguruan ikututakoak. Irratiaren funtzionamendua, finantziaketa, izaera, helburuak... Gauza asko hitzagin eta eztabaidatu ziren, jendeak zuzen zuzenean hartzen zuelarik parte galdetzen eta erantzuten. Nolabait ere entzulegoa bera ere Zarautzko irratiaren inguruan mugitzen zela ikus zitekeen berehala. Gaiak interesa zeukala nabarmentzen zen eta bizi-bizirik jarraitzen zutela han zeuden guziek.

Ez dugu hemen dena jaso. Interesgarriena iruditzen zitzaiguna besterik ez dugu jaso, irrati libreak, gero eta fenome-

no ugariago eta zabalduagoa, ea benetan irrati komertzial eta ofizialen aurrean alternatiba diren ala erabat marjinaltasunera kondenaturik dauden.

Txomin Barullo: «Irrati libreak alternatiboa izan behar du»

Gai hau dela eta honela hitzegin zuen Txomin Barullo irrati arduradunak: «Zer da irrati libre bat? Azken denboran irrati asko ari da sortzen "irrati libre" izenarekin, baina hauetako asko

irrati independente komertzialak dira. Adibide bezala "Radio Nervión" jarriko nuke. Irrati librea zer den azaltzeko bi erizpide erabiliko nituzke: batetik ze helburu dituen irrati horrek, eta bestetik ze giroan kokatzen den irrati hori. Helburuen aldetik, eredu alternatibo bat izan behar duela uste dugu, eta Euskal Herrian gaudenez euskara hartu behar duela ardatz nagusienetako bat bezala. Kontrainfomazio nolabaiteko bat lantzen saiatu beharko litzateke. Musika mailan ere FM eta multinazio-naletatik kanpo dagoen musika moetak bultzatzea legoke.

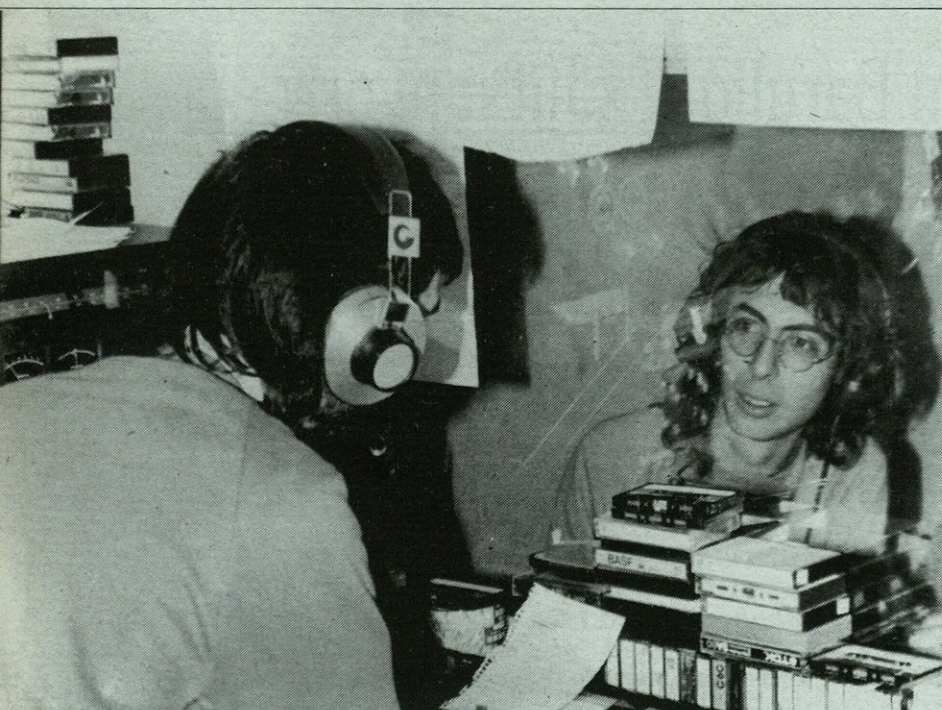
Kokapen aldetik giro zehatz batetan kokatzen dira irrati libreak. Ekologista, feminista, ezker abertzaleko jendea... ingurune horretan sortzen dira».

Txantxangorri: «ahotsik gabekoen ahotsa»

«Ahotsik gabekoen ahotsa izatea da irrati librearen zeregina. Baina hor "libre" kontzeptua bera ere mugatu beharra dago. Bestela gertatzen zaizu guri

«Helburuen aldetik, eredu alternatibo bat izan behar du irrati libreak, eta Euskal Herrian gaudenez euskara hartu behar du ardatz nagusienetako bat bezala»

TXOMIN BARULLO

Irrati libreak benetazko alternatiba bihur daitezen oztopo ugari dago gainditu beharra.

**«Gizartean
inzidentzia bat izan
nahi bada caos-a
baztertu behar da, ez
da bakarrik pare bat
kabinan sartzea eta
beraiek ondo
pasatzea»**

TXANTXANGORRI

gertatu zaiguna: bi bider ohostu digute jada materiala. "Libre" hori, zer da beraz? Bakoitzak egin nahi duena egitea ala irrati libreari dagokion hainbat funtzio betetzea? Gu birrantolatu beharrean aurkitu gara. Hasieran koadrila bat baginen, berrehundik gora izatera iritsi gara caos moduko batetan murgildurik. Gizartean inzidentzia bat izan nahi bada hori landu behar, ez da bakarrik pare bat kabinan sartzea eta beraiek ondo pasatzea».

Kakaflash: «Irratia, herriko mugidari lotua»

«Irrati bat oso borroka izango da herri horretan bronka handia badago eta mugimendu handia badago. Kakaflash mugimendu asanblearioaren irratia da eta ez dugu izan zuk aipatutako arazoaren modukorik. Prioritate batzuk ere ikusten ditugu. Kontenidozko programak musikazko programen aurrean prioritatea dute. Uste dut hori garrantzizkoa dela. Irratia sortzen bada azpian mugimendurik gabe, edo mugimendu batekin loturirik gabe orduan sortzen dira historia horiek. Guk hasieratik erabaki genuen asanblearioa izatea eta propagandarik ez izatea, ze propagandak morrontza zekarrek».

Arraio: «alternatiboa, baina ez berez minoritarioa»

«Alternatibo esaten denean, kontutan hartu behariko litzateke alternatibo kontzeptu hori nahiko zabala izatea, bestela gerta daiteke mugimendu mino-

**«Kontenidozko
programak musikazko
programen aurrean
prioritatea dute
guretzat;
inportanteena irratia
mugimendu batekin
loturik sortzea da»**

KAKAFLASH

ritarioei bakarrik loturik egotea. Arrisku hori ere badago. Irrati libre bat ezin da izan beti mailuarekin jotzen ari den irrati bat, panfleto bat gertatzeko arriskua zeukak bestela».

Bistan da, irrati bakoitzaren erantzunak ikusita, eztabaida puntu batetan zentratzen dela: alternatiba bat izan nahi dutela irrati hauek eta konsziente direla dauzkaten mugataz. Marjinaltasunetik ateratzea arazo bilakatzen da beraiatzat ze lerro edo nondik nora jo behar horretan marjinal izaten ez jarraitzeko, eta irrati hauen sorreran dagoen giro «ezkerti» purista hori ez kutsatzeko.

Funtzionamenduari buruz ere aritu ziren ondoren. Txantxangorriko arduraduna kexu zen jendearen ardura ezaz. Jendea ez dela osoki integratzen irratiaren proiektuan. Asko eta asko bere programatxoa egitera joaten direla eta hortik aurrera ezer ere ez. «Pentsa ezazue nola den, zazpi koordinatzaile ditugu, egun bakoitzerako bat, eta askotan horiek ere ez dira agertzen».

Ez da dena dela eritzi jenerala. Beste batzutan asanblada bat egiten dute astean behin eta hor erabakitzen dute guztia.

Euskara, kontrainformazioa, mugida...

Irrati hauek oso tratamendu ezberdinak dituzte hizkuntzen erabileraerikiko. Euskara hutsez dihardutenak badaude. Bai eta ere erdara hutsean ari direnak. Normalean ordea bietara iharduten dute, Euskal Herrian Euskaraz, AEK edo euskaltzale talderen bat arduratzen delarik kasu askotan euskarazko emankizunak lantzen.

Txantxangorri irratiaren ehuneko hamar besterik ez omen da egiten orain euskaraz. «87rako proposamen bat dakargu eta zera da, osorik euskaraz egitea».

Irrati libreak: historia eta definizioak

Hitzegiten dugun hizkuntzak, jasotzen dugun kulturak, hitz batean gure zentzuek jasotzen duten informazioak, gure izaera aldatu eta berdintzen dute. Gobernuek hau ondo dakite eta hainbat kirol, soldaduzka edo eta komunikabideen bidez, lehen ez zeuden tokietan konzientzia nazionalak sortzen dituzte eta portaera ereduak ezartzen.

Edozein gobernuren helburu garrantzitsuenetako bat komunikabideen kontrola da, hauen bidez sartzen bait dira gure etxeetan eta gure buruetan.

Emititzeko askatasuna, ezarritako sistema honen aurkako burrukarako tresna bezala ulertzen dugu; tresna hau burruka honetan dabilen edonork erabil dezakela uste dugu. Bestalde, irrati libreak egiten duten lana pertsonen manipulazioaren aurkako lan balioetsua da.

Historia

1977. urtearen hasieran sortzen dira Frantzia lehendabiziko irrati libreak, lehena ekologistek Parisen muntaturiko Radio Verte da. Urte berean, Rhin ibaia-aren iparraldean kokaturiko Radio Verte Fessenheim irratiak bere lehen emisioa egiten du, honek frantsez eta germaniar

poliziarekin arazoak izan zituen, eta arazo nazional, ekologiko eta kulturalak tratatzen zituen.

Geroago Europa guziko mugimendu alternatibo askok erabili zuen irrati librea espresibide bezala. Horrela sortu ziren Radio Eau Noir, Radio Irradiada eta Radio Activa antinuklear eta ekologistek babespean; Frecuencia Gaie muntatu zuten homosexualak Parisen eta feministek Radio Lilith Erroman eta Les Nanas Radioteuses Parisen.

Estatu Espainolean irrati hauen agerpena nahiko berria da.

Euskal Herrian lehendabizikoa Iruñeko Eguzki Irratia izan zen, eta hauek jarraitu zioten: Paraiso Iruñean, Koskonta Lesakan, Xorroxin Baztanen, Zaborra Altsasun, Hala Bedi Gasteizen, AED Arrasaten, Hoska Legazpian, Kaka Flash Azpeitian, Pottoka Eibarren, ICL eta Txantxangorri Donostian, Zintzilik Oleretan, Erdi, Erreka, Gramola, Iluna, Kalaña, Ortzadar eta Txomin Barullo Bilbon, JMC eta ONDA 3 Portugaleten eta KV Leioan.

Irrati hauetako batzuk Polizia eta Gobernadore Zibilekin arazoak izan dituzte, hauen itxiera eta prezintoa agindu dutelarik. Euskal Herrian bisitak jaso dituzten irratiak Txomin Barullo, Zaborra, Hala Bedi, Eguzki eta Paraiso izan dira.

Pais Valencia-n «Radio Klara», «Radio Torta» eta «Ona Jove»-k ere era horretako arazoak izan dituzte.

Dena den irrati hauek itxierako orde-nei jaramonik egin gabe, emititzen jarraitzen dute.

Bai Euskal Herrian eta bai estatu mailan, arazo hauei aurre emateko, irrati arteko laguntza suspertzeko etab, irrati libreen koordinadorak sortu dira.

Irrati libreen eduki eta definizioak

Komunikabide pribatu eta publikoak botere diren gizarte batean ematen den informazioa zeharo uniforme eta zentralizatua da. Edozein kolektibo edo pertsonak bere eritziak libreki adierazi, kritikatu eta bere alternatibak eskeintzeko duen beharraren ondorioz sortu dira Irrati Libreak, eta honoko ezagupideak dituzte:

— Profesionaltasun eza, informazioak diru iturri ez duela izan behar pentsatzen baitute.

— Irratiaren funtzionamendua autogestionarioa da eta erabakiak irratiaren bizitzan partaide diren guzien artean hartzen dira.

— Irratiak ez du onartzen talde politikoa edo ekonomikoengandik inongo presiorik, eta era berean publizitaterik ere ez noski.

— Irrati librea irekia da eta berau sortzen den komunitatearen zerbitzura dago.

— Irrati libreak komunikazioa eguneroko bizitzara eramateko beharraren ondorioz sortzen dira eta informazioaren monopolioa eta zentralizazioaren aurka jokatzeko dute.

— Azkenik, eritziak eta errealitatea zentsurarik gabe agertzea, beste edozein konpromisutatik at geldituaz.

Irrati libreak, beraz, domeinuan oinarritzen den edozein harreman sozialen aurkako lan sutsua egiten dute, hauei alternatiba emango dioten erlazioen alde agertuaz.

Txumai ITURRIA

Alternatibotasun hori neurtzeko beste parametro bat irratiaren beraren eragina neurtzea izan daiteke. Ea ze entzule kopurua lortu duen herrian, ea zenbat jende lotu duen lanean, ea zenbat taldek hartzen duen parte irrati programak antolatzen...: «Kakaflash itxi egin zuten. Horrek esan nahi du enbarazo egiten zuela. Bestalde gazte jende bat, irratiarekin hasi eta beste mobida batzutan sartu duk. Horrela, herrian zeuden mugimenduak eta irrati bera indartzen doaz hein berean. Esaterako, gazteen asanblada, langileen borroketan parte hartu du, Lapatxeko zaborte-giaren asuntuan...».

Tresneria urri batez lan bikaina egin daiteke irrati libreetan.

Alternatibotasuna definitzeko orduan, edota irrati libreek eskain ditzaketen eredu ez-formal edo ezberdinen artean kontrainformazioa aipatu zen Zarautzko mahainguruan: «Kontrainformazioarena nola konkretatu? Guk uste dugu egokiena kalean egotea dela. Kallean jasotzen den guztia jasotzea. Tele-

diarioan Feliperi ematen zizkiotek hoge minutuetatik asko. Hori ez zaio inori interesatzen. Kalekoa bai. Hori jasotzea da aportazioetako bat. Bestea izan daiteke normalean, sozial mailako eta kultura mailako berrietan ere medio komertzial eta ofizialek ematen ez duten modu batean ematea».

Iparaldeko irratiak: ez hain marjinalak

Hego Euskal Herrian gehien saltzen den egunkariak sail bat atera berria du irrati libreei buruz. Bertan, informazioa eskaintzen delarik, tesis bat botatzen da aurreiritzi moduan: irrati libre ugari dago, baina ez dute gaitasunik irrati eta komunikabide establezitei konpetentzia egiteko.

Oraintsu argitaratu da halaber «Herriz Herri» kazetaren zenbaki berezi bat Irrati lokalei eskainirik erabat. Bertan, beste zenbait elkarrizketa eta erreportaiaren ondoan, inkesta bat dator Iparaldeko irratiari buruzkoa.

Inkestatzaileak Ipar Euskal Herriko kantonamendu guztiak korritu ditu, horietako bakoitzean herri bat hautatuaz eta herri bakoitzean hamar etxetara joaz.

Lehendabiziko datua zera da: galdetzeraz joandako jendearen artean ehuneko 95 batek badu irrati eta kopuru berak badu FMA.

Irratia edukitzea ez da aski ordea. Horietatik ehuneko 63 dira normalean irrati entzuten dutenak. Ehuneko hogeitabostek noiz edo noiz entzuten du eta ehuneko hamabik oso gutxitan.

Dena dela, irrati lokalak, iparraldeko irratiak ez dira hegoaldeko libreak bezalakoak, inkestan parte hartutako jendearen artean ehuneko 81ek ezagutzen dituzte. Ez dira beraz oso fenomeno marjinala.

Irrati horien artean Adour Irratia da ezagunena (41), Irulegi Irratia ondoren (32), Gure Irratia gero (31), Xiberoko Botza (27), Besteak (Radio Bayonne, Men-

de Lilia, Marguerite, Adour Vallées, R.Landes, R.B.B., Radio Pau) (26). Parentesietan ageri diren zenbakiak erantzuleen kopurua adierazten dute.

Ezagutu bakarrik ez, entzun, ze irrati entzuten duten ere galdetu zaie eta erantzunak nahiko adierazgarriak dira bertako irratiek, nahiz eta medio aldetik dauzkaten mugak jakinak izan, erakusten duten indarra ikusteko: estatu mailako irratiak %24 batek entzuten du, irrati lokalak berriz %40 batek, biak %36 batek.

Estatu mailako irratien artean hauek dira kopuruak: F.Inter (%52), R.M.C. (%44), besteren bat (%4).

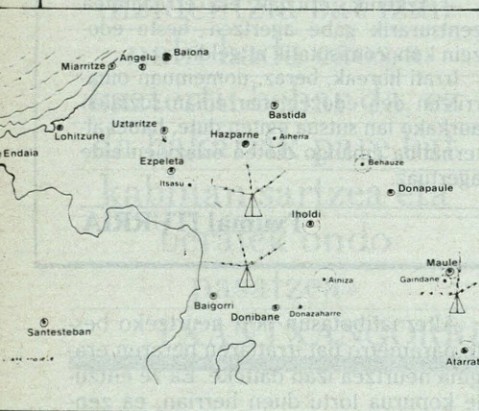
Irrati lokalen artean berriz audientzia hau atera da: R.Adour (%30), Xiberuko Botza (%15), Irulegi Irratia (%23), Gure Irratia (%14), besteren bat (%18).

Inkesta honetan galdetu da ea zergatik entzuten duen jendeak irrati lokalak. Erantzuna nahiko argigarria da: %49

batek bertako berriak entzuteko, %25ek musika motagatik, %6 batek euskararen erabileragatik... %16 bat geratu zen erantzunik eman gabe.

Hor daude datuak eta ondorioak atara ditzala nahi dituenak. Iparaldeko irratiek, irrati lokal hauek, lortua dute urte gutxiren poderioz eragin dextenteko bat izatea bertan. Hegoaldeko irrati ilbreek badute non begiratua!

J.M.

**Ipar Euskal Herrian
hedatuz eta finkatuz doa
irrati lokalen entzulegoa.**

40 irrati libre baino gehiago Euskal Herrian

Urte gutxitan hedatu den fenomenoak dugu irrati libreena. Eragin handia sortu duena gazte jendearen artean eta Euskal Herrian barrena berrogei irratitik gora sortzera eraman duena.

Gauza da ea fenomeno hau, irrati libreen fenomeno hau, bere marjinaltasunetik ateratzen den benetazko alternatiba bat bihurtzeko.

Egia da kopuru aldetik hainbeste izanik ez dela hain fenomeno marjinala. Baina entzulegoari begiratzen badiogu oso inzidentzia eskasa dutela ikusiko dugu berehala. Askotan irratia inguruan sortzen den mugida beragatik bakarrik justifikatzen da irrati hauen existentzia. Eta alternatiba izan nahiz gero ez da nahikoa horretan geratzea. Koordinazioa landu behar da, informazio saareak antolatu behar dira, programa itxuroso eta entzungarriak egin behar dira... eta garrantzizkoa dena, pentsatu behar da programa ez dela bakarrik

egiten duenak ondo pasa dezan bere programatxoak egiten. Alternatiba izan nahi bada, medio ofizialetan ez bezalako informazioa eman nahi bada, eta horrek eragina izan dezan nahi bada, entzulegoa erakarri egin behar da.

Dena dela hobeto daki hau irrati libreetan lanean dabilen jendeak.

Joxe MOLLARRI

XXX

K O M I K I A

17. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Lohetogor
&
Varela '86.

EZ DIAT NEURE SE-
MEA ULERTZEN, BE-
NETAN LEWIS, EZ
DIAT ULERTZEN!

NIRI ESKER JAIO
DUK MUNDUKO HE-
RRIRIK HAUARDI ETA
INDARTSUEMEAN!
HARRO EGON BE-
HAR LUKE!!

BA BEGIRA, HORRE-
LOXE ESKERTZEN ZI-
DAK-BERE SUS-
TRAIAK ALDARRIKA-
TREKO SETA HORRE-
KIN!! ZELAKO!!!

NOLA LEKE EE, BBETAN
JAOTAKO BATEK NAHATAGO I-
ZATEA ARTZAI-HERRI...

HORixe BE-
RA DIOT NIK.

KAIRO, DITA!

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

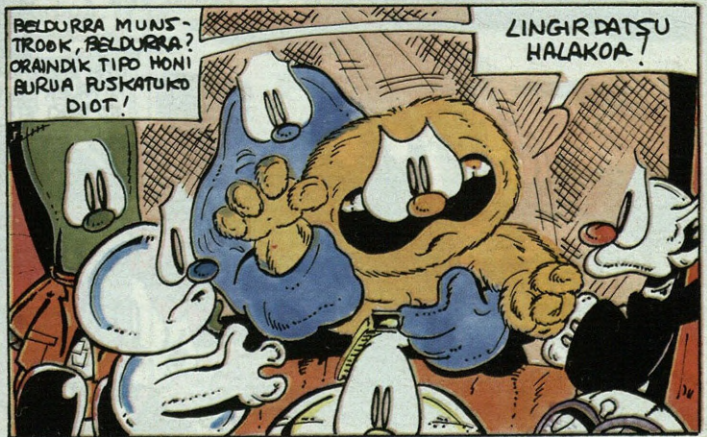
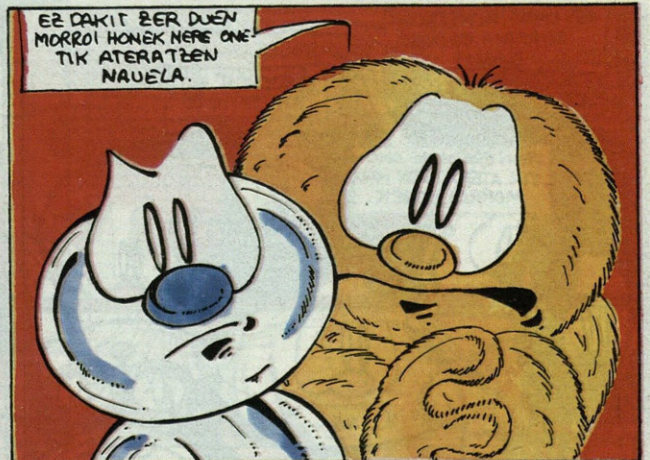
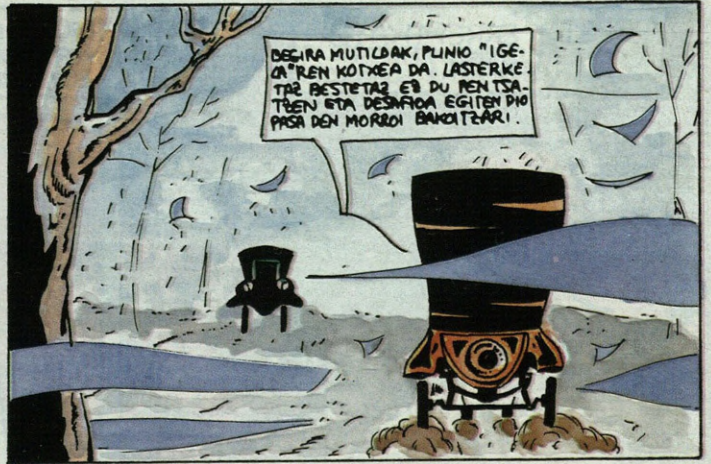
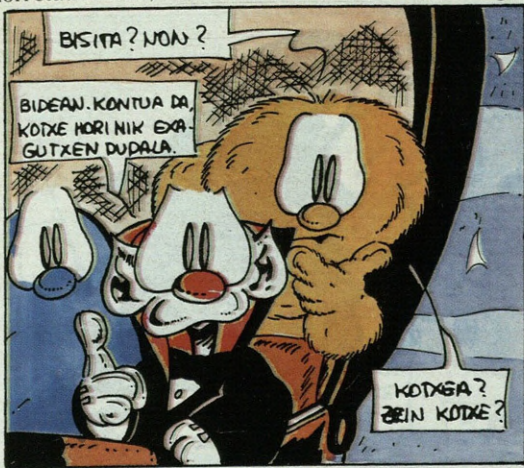
TTARTTALO Argitaletxea

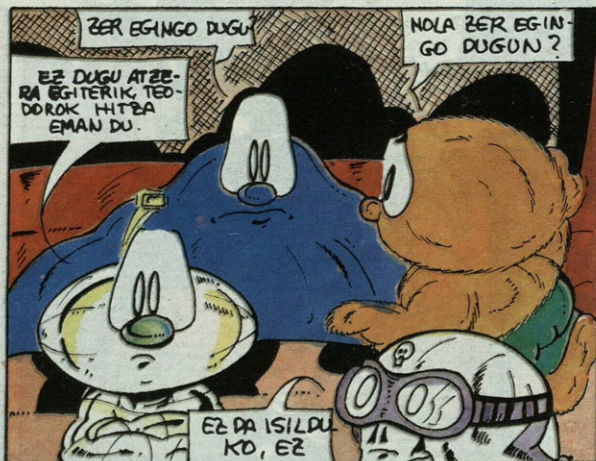
Aurrekoaren laburpena: Hainbeste itxaron ondoin, «Monje»aren aurrean suertatu dira gure protagonistak. Slütterrek Pandora eta Cain askatu egin behar liratekeela esatera ausartu da eta erantzun soil gisa «Monje»aren barre-algarak baino ez ditu jaso.

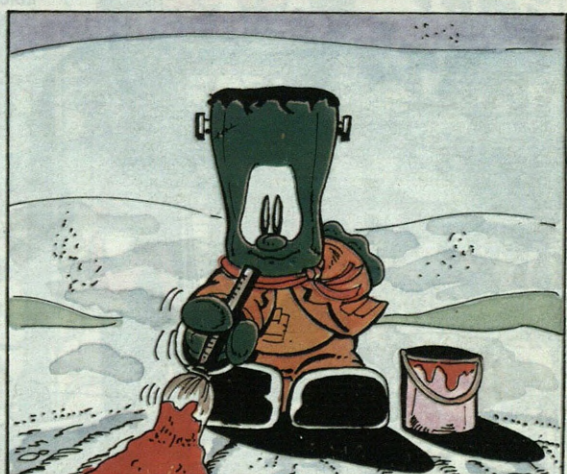
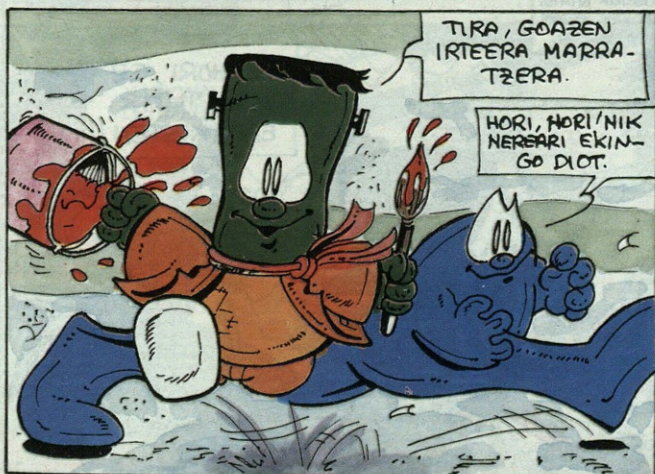

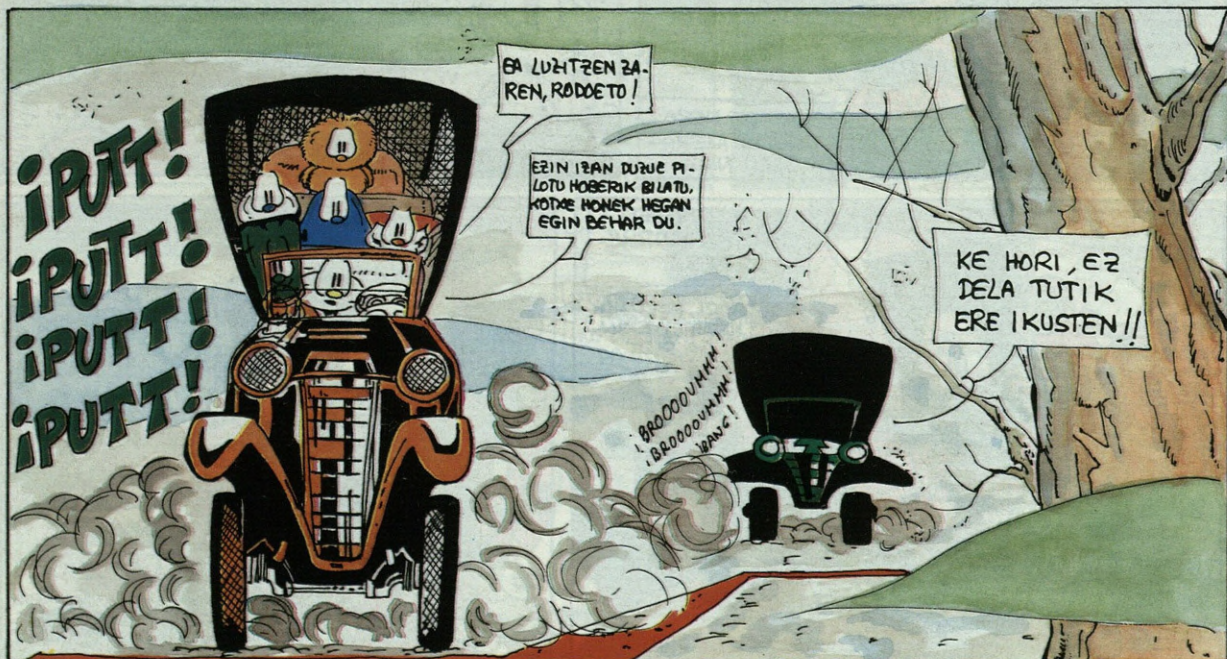
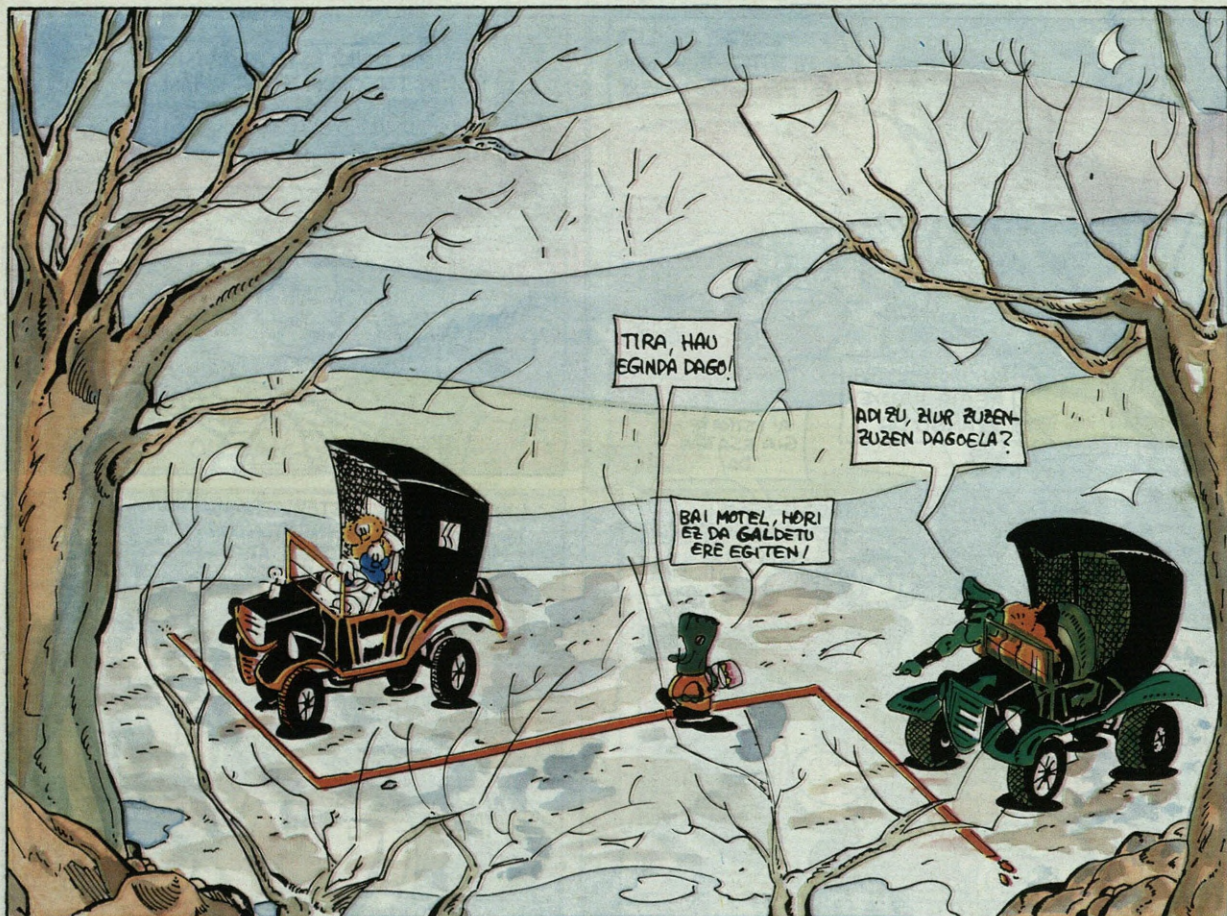

Aurrekoaren laburpena: Munstroak autoan paseoa egitera irtenak zirelarik, ustekabean amildegi batetatik jaustear egon dira. Arrisku horretatik salbu, ustekabea beste bisita batekin egin dute topo.

(datorren astean jarraituko da)

ALDE EGITEKO MODUA AURKITU BEHAR DUT. LAGUNDUKO AL DIDAZU TARAO?

BAI, ELKARREKIN JOANGO GARA.

BAINA DENBORA BEHAR DUGU... AUKERA EGOKIA KAUSITZA. INPAZIENTEGIA ZARA ZU?

ETA ZUREKOIEGIA ERE.

JARRERA HORREK OSTERA EZ DU BALIO. NORIK BERE ARDURAK DITU, NAHIZ ETA ZUK SUSMATU ERE EZ EGIN BESTEON ARAZOAK BEHINTZAT ZUREAK BEZAIN GARRANTZITSUAK IZAN DAITEZKENIK.

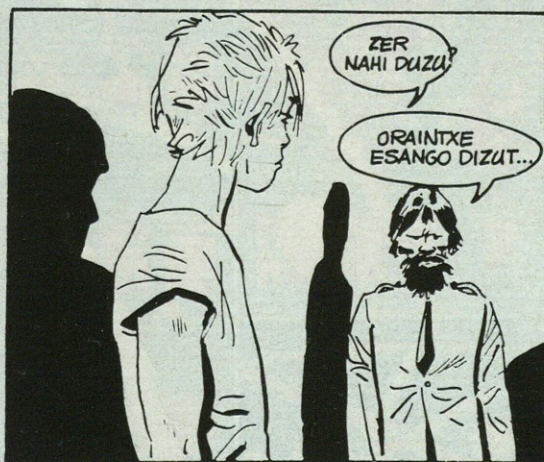
TARAO... LAGUNTZA ESKATU DIZUT, EZ SERMOIA BOTATZEA. MUNDU GUZTIAK ERAKUTSI BEHAR AL DIT NOLA JOKATU?

NEKA-TURIK NAGO..

CAIN !!!

ZER NAHI DUZU?

ORAINXE ESANGO DIZUT...

GAUR GOIZEAN, IRTEN AURRETIK FUSILA GARBITU DUT...

GERO, ORDU BETEREN BURUAN BUELTATU NAIZENEAN, IEKU BEREAN TOPATU DUT BAINA DISPARO EGIN BERRIEN AZTARNEKIN.

ETA NI EZ NENGOELA TXABOLAN SARTU ZARE LA ESAN DIT NOR-BAITEK.

LITTLE NEMO SLUMBER LAND

JAKINARAZI BEHAR DIOI
GOREN HORRI NEMO GOGOR
SAITZEN ARI BADA ERE,
ZORITXARREZ EZIN IZAN
DELA LURRERATU ORAINAR-
TE ONGIETORRI JAIENGA-
TIK, SENTITZEN DUT.

Marino Lejarreta: «Hemendik kanpoko afizioan fanatismo gehiago dago»

B*I urtez Italiako ekipo batetan ibili ondoren, aurreko Marino euskal ekipo batetara itzuli da. Tarte horretan, baina, ez du hemen- go jendearen begizkotasuna galdu. Jendeak berdin maitatzen jarraitzen omen du, Marinok berak aitortu digunez. Vuelta a España amaitu berria zelarik, Berrizeko bere familiako etxean topatu genuen, atsedenaldirako egun bakarra pasata. Goizeko hamarretan bakarka entrenatzeari ekin behar zion, eta ez genuen elkarriketa nahi adina luzatzerik eduki; halere kontutuan hartzeko moduko hamaika gauza jaso ahal izan genizkion. Marino elkarriketetara ohiturik dagoela berehala antzematen den gauza da, baina bere hitz jario azkar eta itxi horren atzean, gizon fin eta apalaren imajina ikusi uste izan dugu uneoro.*

“Egun askotako probetan, tentsioa izaten da txarrena; ezin duzu mementu bakar batetan ere utzi, mementu txiki horretan Vuelta osoa galdu dezakezulako”.

**Vuelta
a España**

GALDERA: Espainiako Vuelta amaitua da-goela, horretaz egingo dizugu lehen galdera: zelako inpresioa hartu duzu Italia aldean halako denboraldia pasa ostean?

ERANTZUNA: Inpresioa ez da desberdina izan. Nik aurretik ere bastante ezagutzen nuen Vuelta eta banekien zelan egiten zen, lehen nuen inpresioa berritu egin da. Pertsonalki, oso positiboa izan da, maila altuan ibili naiz: etapa bat atera zait, boskarren postua... Gehienez hirugarrena egiteko moduan nengoen, baina etapa batzutan failua izan eta ezinezkoa izan da.

GALDERA: Zer izan zen hutsegin zizuna?

ERANTZUNA: Nahiko fundamentalak izan zen Lagos eta Sierra Nevadako etapetan gertatu zena, batez ere Sierra Nevadako azken sei kilometroetan oso eskas ibili nintzen, indar barik geratu eta lau minutu galdu nituen. Halere, Vuelta amaitu nuen eta goiko postu batetan. Menditsuak ez ziren etapetan ondo defenditu nintzen, erlojuaren kontrakoetan ere bai, eta justu alde aurretik niretzat egoikiagoak ziren etapetan hutsegin nuen. Etapa horien bukaera morala asko bajatzen zitzaiz-

dan, baina denborarekin berriz ere erreku-peratu nuen.

GALDERA: Horrelako lasterketa luze batetan, zer izaten da gogorrena: esfortzua, publikoaren presioa, animoa...

ERANTZUNA: Tentsioa izaten da txarrena, egunero mantentzen den tentsioa. Egunetik egunera kontuz ibili behar duzu, ezin duzu mementu bakar batetan ere utzi, mementu txiki horretan eta gauza bakar batengatik Vuelta osoa galdu dezakezulako, aukera guztiak bertan behera galdu. Egunero-egunero, haizea duela, euria duela, hotza duela... guzti hori kontutan eduki beharrak nerbioak ekartzen ditu. Gero, erne egon beharra, igual berrehun eta piko kilometro dira eta bost edo sei ordutan erne egon behar duzu edozein mementutan edozein gauza gertatu bait daiteke, edonork ospa egin dezake.

GALDERA: Italiara joan zinenean, zein desberdintasun nabaritu zenituen hemengo ziklismoa eta hangoaren artean?

ERANTZUNA: Beno, hangoa beste ziklismo bat da. Hasteko, hamalau ekipo bazeuden,

**egunero
tentsioa**

**Italiako
ziklismoa**

eta gero ekipoaren barruko funtzioak ere desberdinak izaten dira oso. Han, taldeburua inportanteena da eta taldeko beste guztiak hura zerbitzera eta laguntzera baino ez dira egoten. Taldean buru ez direnek ez dute inongo libertaterik nahi dutena edo ahal dutena egiteko, baina taldeburuak ere erresposabilitate osoa dauka, bai teknikoaren aurrean eta bai afizioaren aurrean. Ziklismoa egiteko modu horrek lasterketa guztiak goitik behera kondizionatu egiten ditu. Esate batera, lasterketa batetan erasoak egoten dira baina berehala guztiak atzetik abiatzen dira harrapatzera, eta pelotoia asko kontrolatzen. Guzti horren ondorioa zera da: azken ehun kilometroak arte lasterketa ez da apurtzen. Selezioa apurka apurka eginez joaten da, eta azkenik hogeit bat korredore inguru inolako egunean beti aurrean ailegatzen dira. Hemengo ziklismoan desberdina izaten da, lasterketa hasieratik apurtu daiteke, anarkikoagoa izaten da. Hangoan belozitateak gehiago balio izaten du, eta oso modu diferentean egiten dira lasterketak.

2 urteren
balantzea

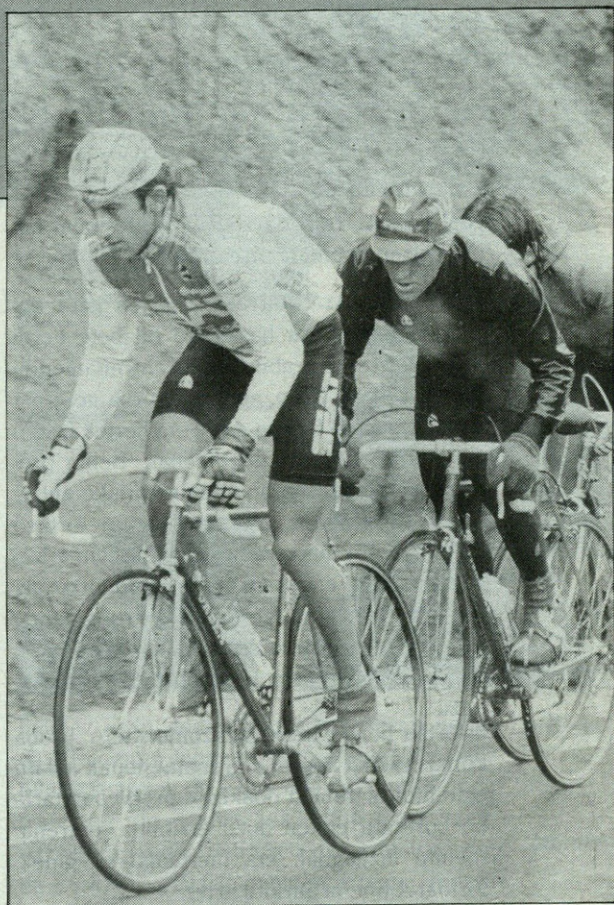
GALDERA: Zeu Italian taldeko burua izanik, horrek ez al zizun erresposabilitate haundiegirik ematen?

ERANTZUNA: Lehen urtean batez ere. Lehen urtean ez nuen sustitutorik eta asko gogorragoa izan zen. Ekipoa ondo ez bazebilen erresposabilitatea nirea zen, eta sarritan gogorregia izaten zen. Bestelan, Italiako bi urte horien balantzea oso positiboa izan zen, lehen urtekoa batez ere: ondo apoiatua sentitu nintzen, eta garaipen asko lortu nituen. Gero, jendeak oso ondo hartu ninduen, segituan onartu ninduen.

GALDERA: Hango afizioa zelakoa da?

ERANTZUNA: Euskadikoa bezalakoa, baina Italiako modura. Hango afizionatuak oso adituak dira, asko ulertzen dute ziklismoaz eta oso gertutik segitzen dute. Dena den, Italian hori ez da ziklismoan bakarrik gertatzen, beste kirol guztietan ere halakoa izaten da jendea.

GALDERA: Orain, Orbea-Seat taldea, zeu ez zara taldeburu bakarra, Pello ere hortxe dago eta...

ERANTZUNA: Bai, baina aldaketa ez da hori bakarrik. Beste guztien funtzioa ere aldatzen da, Pello eta biok kenduta taldeko besteak ez daude espresamente geuri lasterketan laguntzera, gugaz kontuz ibili behar dute baina aldi berean liberekin osoa dute aurrera joateko eta zerbait egiteko aukera izanez gero aurrera jo dezakete. Esate batera, eskapada bat egonez gero, eta gu ez bagaude, eskapada hori aurrera joan daiteke, baina Italian ez. Italian halako zerbait gertatuz gero, taldeko besteek eskapada geldierazteko obligazioa dute.

Seat-Orbea

GALDERA: Entrenamenduetan ba al da diferentziarik Italia eta hemen artean?

ERANTZUNA: Ez, entrenamendua antzera doaz han eta hemen. Han sistema berriak sartu ziren entrenamenduetara, baina hemen ere irten dira sistema berriak, eta maila berean dagoz. Lehengo entrenamenduak kilometroak egitea izaten ziren, besterik gabe. Orain teknikoagoak izaten dira, serieak eginez, goiz eta arratsalde... desberdintasun haundiegirik ez dago, baina teknikoagoak direnez ondorioen segurtasuna ere haundiagoa izaten da.

entena-
menduak

“ Ziklismorako azeria ere izan behar da, eta horretarako karakter oso egoista eduki behar da, nahiz eta gogoz kontra izan ”.

GALDERA: Zein da ziklista profesional baten entrenamendua urtean zehar?

ERANTZUNA: Urtarrilean hasten gara entrenamenduan eta hasierako hilabete t'erdi forma hartzeko erabiltzen da, entrenamendu ttikiak eginez. Gero, apurka apurka gero eta gehiago egiten hasten gara, eta horiek izaten dira entrenamendu gogorrenak. Behin probak jokatzen hasita, mantenimenduko entrenamenduak egiten gabiltza. Vuelta etortzen da, eta hortik aurrera lasterketak egitea izaten da gure entrenamendurik gogorrenak. Badakizu zer gertatzen den? Entrenamendu batetarako bost edo sei ordu luzeegi izaten da, baina lasterketa batetan, berriz, badaukazu esfortzu hori egiteko arrazoina. Gero, proba konkretu bati begira entrenamenduak aldatu egiten dira, gehien doakizun proba batetarako bortxatu egiten duzu erritmoa, entrenamendu luzeagoak eta fuertagoak eginez, formarik onena aurkitu arte.

GALDERA: Askotan entzuten da ez dakit zein ziklistarentzat Tour-a egokiagoa dela, eta halako bestearentzat, aldiz, Vuelta. Hori zelan jakiten da?

ERANTZUNA: Hori erraza izaten da jakiten. Ziklista bakoitzak baditu bere ezaugarriak, eta ezaugarri horiei akoplatzen zaizkion probak zeintzu diren segituan ikusten da. Erlojuaren kontra ondo konpontzen bazara, Tour-ean hobeto ibiliko zara Vuelthan baino. Mendiarena beste gauza bat izaten da, akaso nahasiago, lasterketa bakoitzak, nahiz eta oso nahastuta, bere ezaugarriak baditu mendiarri begira ere.

GALDERA: Ziklismoan indarra edukitzea inportantea da, baina ez da aski. Zer elementu gehiago izaten dira inportanteak?

ERANTZUNA: Indarra edukitzea inportantea da, noski, baina lasterketa zelan doan eta zer egitea komeni den ere bai. Ziklismorako azeria ere izan behar da, eta horretarako karakterra eduki behar duzu. Askotan badakizu gauza bat egin behar duzula ondo egina ez dagoena, baina azkenerako positiboa izango dena, eta horretarako kapaz bazaren edo ez ere asko esan gura du. Karakterra edukitzeak prolema dauka, karakter oso

egoista eduki behar bait du irabazi gura duenak, nahiz eta gogoz kontra izan. Guztion buruan kontzeptuak dagoz, eta zer egin eta zer ez egin izaten da kontua, askotan inportanteena ez bait dira erresultatuak izaten, norbere satisfazioa baino. Norberak ikusi behar du balantze horretan norantza tiratu.

GALDERA: Publikoa eta zaletuen presioa ere oso haundia izango da zuongan, ezta?

ERANTZUNA: Afizioaren presioa, bai, oso haundia, eta gero ekipoaren zuzendariarena, hori izaten da haundiena. Akaso zuzendariak esaten dizu, «hik hau edo beste hori egin behar duk», eta horrelakorik esatekotan ez dago protesta egiterik, egin egin behar duzu. Hori da zure erresponsabilitatea eta. Dena dela, gehienetan ez dago horrelakorik, libre izaten da, baina mementu kritikoak heltzen direnean, zuzendariari galdetzen zaio ea zer egin behar den eta hark erabakitzen du.

GALDERA: Zer moduz moldatzen zara oraingo ekipoan, eta Txomin Perurenarekin?

ERANTZUNA: Ekipoarekin oso ondo, oso jende gaztea da, gazte-gaztea, eta horrelako jendearekin errazago izaten da bat egitea. Txominekin ere oso ondo, iadanik Tekan hiru urte egin nituen berarekin, eta orduan perfektamente ulertzen dugu elkar.

GALDERA: Zeu taldeko zaharrena izango zara, noski. Zenbat urte dituzu?

ERANTZUNA: Bai, 29 urte ditut eta taldeko zaharrena naiz. Alonsok 28 ditu, eta Pellok,

**zuzendari
teknikoa**

**egokita-
sunak**

**norbere
karakterra**

**Durango
ingurua**

adibidez, 24. Ekipo oso gaztea da eta gehienak Pelloren edadekoak dira edo gazteagoak.

GALDERA: Durangoaldean, zeutaz aparte, beste ziklista mordoa irten da azken urteotan: Gorospe anaiak, Iñaki Gastón... zer dela eta, emankortasun hori?

ERANTZUNA: Tradizioak asko egiten du. Berrizen, esate batera, beti egon da profesionalen artean tradizioak, Juan Mari Uribezubia-rengandik hasi, Jose Luis lehengusua, nire anaia Ismael eta gero ni... ondoren ere ziklismo eskola sortu zen herrian eta horrekin segitzen du suak bizturik. Eta hori ez Berriz-en bakarrik. Herri guztietan dago ziklismo eskolak: Zaldibarren, Elorrion, Abadimon, Durangoalde osoan dago horrelako eskolak eta horietatik ziklista asko ari dira sortzen. Lehenago ez zegoen eskolarik, baina afizioa itzela izan da beti. Gero, karreterak eta, asko egiten dute. Durangoaldean oso bide egokiak daude entrenatzeko eta bizikletari gustoa hartzeko, beste edozein partetan baino gehiago.

GALDERA: Zein da ziklista baten muga eda-
de aldetik?

ERANTZUNA: Edade aldetik helmuga asko dagoz. Bat hogeitamar urteena da, hortik aurrera desberdin ibiltzen hasten bait da normalean. Hogeitamalau urte pasata ere desberdina izaten da gauza, urte gutxi geratzen bait dira hortik aurrera, baina hori beti segun zenbat indar geratzen zaizkizun, etabar. Gaitza da horretaz ezer segururik esatea, berrogei urtetara ailegatzaren direnak ere badira, baina oso oso gutxi izaten dira horiek. Nik pertsonalki oraindino ez diot neure buruari ezer planteiatu, mementua ailegatzaren denean, eta neu aspertzen banaiz edo txarto ibiltzen hasten banaiz, ba utzi egingo dut, baina oraindino ez dut planteiatu ere egiten.

GALDERA: Beti esan izan da Euskadin beste inon baino zaletasun haundiagoa dagoela ziklismoarekin. Zuk Estatuko beste tokieta-koak ere ezagutzen dituzu, egia al da esaten den hori?

ERANTZUNA: Hemengo afizioaz, lehen ita-

liakoaz esan dudana gauza bera esan behar da. Hemengo jendeak asko aditzen du, hurbiletik segitzen du, eta jende guztia oso ondo tratatzen du, nahiz eta kanpokoak izan. Atzerriko jendea beti oso ondo tratatua izan da Euskadiko ziklismoazaleen artean. Hemen gehien ardura dena kirola da, zelan egiten den eta gehien balio duenak, ba hark merezi du irabaztea. Beste tokietan, fanatismo haundia dago. Ez daude halako adituak, eta orduan telebistak, irratiek eta prentsak zer esaten duten asko esan gura du zaletuen buruetan, eta orduan gertatzen da fanatismo gehiago dagoela. Vuelta a España-ren kasuan, «espainolek irabazi behar dute, espainolek irabazi behar dute» errepikatzen ibiltzen dira, eta halako batetan estranjero baten irabazten badu, azkenean irabazi duen hari txarto esanak botatzen ibiltzen dira, besteek hura irabazteko kapazidaderik izan ez dutenean, eta merezi izan duenak irabazi duenean. Horiek dira fanatismoaren ondorioak.

GALDERA: Hemendik aurrera, eta aurtengo denborada amaitu aurretik, zeintzu dira geratzen zaizkizun helburuak?

ERANTZUNA: Helburu nagusia, urte hasieratik, Frantziako Tourra da. Uste dut niretzat egokiagoa dela, baina horrek ez du esan gura irabaztea errazago daukadanik. Vuelta irabazteko aukera gehiago nuen, baina Tourrean boskarren edo seigarren geratzea Vuelta irabaztea baino gehiago da.

fanatikoak

Tour-a

Josu LANDA

Seigarren urtez eta maiatzak 25ean

Araba Euskaraz 86 Amurrion

*Arabako berreuskalduntze prozesua astiro bezain etengabe doa. Urrats asko eman dira eta emango dira. Araba Euskaraz dugu hauetariko bat. Aurten Aiarari tokatu zaio. Eskualde horren egoera, beharrak eta jai honek dituen helburuak, guzti horren berri jakitearren, antolatzaile batekin jarri gara elkar-
rriketan.*

Euskaltzale guztioi deia egiten zaigu Amurriotik datorren maiatzaren 25erako.

ARGIA.— Aurtengo Araba Euskaraz zenbatgarrena dugu?

Antolatzailea.— Seigarrena dugu. Duela sei urte izan zen lehena Gasteizen, bigarrena ere toki berean egin zen, gero Laudio, Oion eta iaz Agurainen. Iaz baino eguraldi hobeagoa egin-
go al digu behintzat?

A.— Zuek zenbat jende espero duzue?

Ant.— Zifra bat emanez gero hanka sartzeko arriskua dago. Dena den eguraldiak erresotatzaren bagaitu jende asko espero dugula esateko ez daukat inongo kupidarik. Benetan jendeak erantzungo duela esperantzan gaude. Zifra bat? 15.000 edo...

A.— Zein helbururekin planteatuta dago?

Ant.— Lehenik eta behin bailara honetan euskarari bultzada bat eman nahi diogu. Arazo konkretuei atxikiz, lehena, hemen Amurrión 16 ikasgela lortzea izango litzateke, umek beren ikasketak gutxieneko kondizio batzutan jaso ahal dezaten. Une honetan 350

Amurrión 350 bat
ume daude ikastolan,
eta haien zat 16
ikasgela lortu nahi
dira «Araba
Euskaraz» honen
bidez

bat ume dauzkagu hemen bi pabilioi zaharretan banatuta; pentsa dezakegun ez toki hauek ez dira egokienak irakaskuntzan jarduteko, horregatik gabiltza aspalditik 16 ikasgela horien atzetik. Bestalde Orduñakoei laguntza bat emango zaie. Ez dakit jakingo duzun baina Orduñan ez dago eskola publikorik, zentzu horretan bakarrik aurre-eskola ematen da, eta hau bukatu eta ge-

ro edo fraile, edo monja eskolara joan beharra daukate. Horrela euskararekin zerikusia duen irakaskuntza bat jaso nahian hona etortzen dira batzuk. Iaz ordea, guraso talde batek gela bat lortu zuten eta han hasi dira zer edo zer egiteko asmotan, ikastola bat egiteko lehen pausoa izan daiteke eta beno, hori ere bultzatuko dugu aurrera atera dadin.

A.— Ze programa prestatu duzue?

Ant.— Lehena, une honetantxe burutzen ari garen hamabostaldi kulturala, era askotako ekintzaz osatuta, filmak, hitzaldiak, diaposotibak, mahai inguruak etab. Gero baita ere, Aiara bailara honetako euskararen egoerari buruzko dossier bat etxex etxe banatuko dugu. Igande horretan berriz, gutxi gora behera haxe da. Herri kirolekin Arabako txingara erute txapelketa, Perurena eta Saralegi harrijasotzen eta Arabako talde batzuekin sokatira saio batzuek egingo dira. Bertsolariak ere izango ditugu bi saio desberdinetan. Batetan Xalbador, Xanpun, Egaña, Arantzazu Loidi, Mendizabal, Jon Enbeita, Mañukorta, Bizkar eta Abel Enbeita; eta bestean berriz Gernika, Santutxu, Durango, Gasteiz eta Aiara bertso eskoletakoak izango dira. Inguruko dantza taldeak ere izango ditugu; guztira 500 edo 600 dantzari elkartuko direla pentsatzen dugu. Umeentzat jokoak, Sebastopoleko Titi-riteroak, Azkona taldea. Dultzaineroak, trikitiak, txistulariak, fanfarreak. Seirak aldera Azala taldeak aktuatuko du parkean eta zazpiretan Egan taldearekin erromeria egingo dugu.

A.— Nolako zirkuitoa duzue?

Ant.— Oso polita da eta oso egokia paseatzeko. Ez da oso luzea batzue beste lau kilometro ditu, herritik muino batetara igotzen da eta handik herria oso ongi ikus daiteke.

A.— Honetaz gain zerbait esan nahi baduzu.

Ant.— Bai, bakarrik dei bat egin euskaltzale guztiei Arabako alde honen berreuskalduntze prozesuan lagun diezaguten, ea denon artean euskarari bultzada handi bat ematen diogun, eta egun bikain bat ere ea pasatzen dugun noski.

Mikel TELLERIA

Aurrezki Kutxek informatizazioaren bideari gogor eutsi diote

Plastikozko dirua nagusitze bidean

1985 urtean Hego Euskal Herriko Aurrezki Kutxa guztiek 16.528.000.000 pezeta irabazi zuten, hau da, %25,6 gehiago aurreko urtearekin gonbaratuz.

**Bankuetxe eta Aurrezki Kutxek hasiera batetan kutxazain automatikoak erabiltzeko txartelak eskeintzen zituzten. Gero-
xeago bezero guztiei bidaltzen zizkieten txartelok, eta orain
erabilera masiboa egiteko izugarrizko kanpaina eramaten ari
dira aurrera, kutxazaina usatzerakoan opariak eta abantailak
eskeiniz. Guztiok dakigu esperientziaz inork ez duela eze-
ren truke ezer erregalatzen, eta esperientziaz badakigu ere
aurrezki kutxa eta bankuetxeak direla gutxien erregalatzen
dutenak, benefizentzia kontutan ez bada. Zer da, bada, orain-
goan bankuek irabazten dutena gu guztiok plastikozko dirua
erabiltzera bultzatzen gaituztenean? Heurek zeredozer atera-
tzen dute garbi? Erosotasunagatik bakar-bakarrik eskeintzen
dute oraingo zerbitzua? Bankari batzurekin berba egin eta ge-
ro, ia ia gonbentzitu gaituzte, baina oraindik ba dira oso ondo
ulertzen ez ditugun puntuak.**

Bankariengana jodugunean, —mila dei, ateratze eta "beharbada"ren ondo-
ren—, galdera garbi eta errez batzue-
kin joan gara, eta handik irtetea al-
diz, hamaika datu, zifra ugari eta hitz
teknikoz beteriko zinta atera dugu. Gal-
derok, gutxi gora behera, hauexek zi-
ren: Zergatik interes hori bezeroek
txartelok erabil ditzagun? Ez ote da
modu honetan kontsumoa bultzatzen?
Informatizazioak lanpostuak ezabatzen
ditu?

Galdera errezei erantzun ez-zuzenak.
Lehen galderari ez diote zuzenki
erantzun, edo behintzat horrelaxe pen-
tsatzen dugu, gure uste apalean. Eman
diguten erantzunean, txartela erabil-
tzearen abantaila guztiak sartzen ziren,

Aurrezki Kutxak orain dela hogeitun hasi ziren informatizazio prozesuarekin, eta bankuak baino askoz aurreratuagoak daude

laz ordaindu daitekeela. Bai, baina hemen dator galdera, hauxe ez da kontsumora bultzatzeko bide zuzenena?

Ez gehiago gastatu, baizik eta hobe administratu

Eman diguten erantzuna hauxe izan da: «Guk daukagun esperientzia edukita, —eta kontutan hartu gu orain hogei urte hasi ginela informatizazio prozesu honetan—, zera ikusi dugu, jendeak ez duela txartela nahi diru gehiago gastatzeko, baizik eta beraren dirua hobeto administratzeko. Gainera ez da komenigarria kaletik milaka pezetarekin ibiltzea, eta askoz ere praktikoagoa da nahi denean, eta nahi den lekuan, bakarrik beharrezkoa den dirua ateratzea».

Guk hala ere, ezin dugu sinistu gehiago gastatzera bultzatzen ez duenik, batez ere txartel batzurekin kreditoa automatikoki lortzen denean, batzutan kreditu mugatua (gutxienez 50.000 eta

gehienez 500.000 pezeta) eta bestetan mugagabea. Dirua ikusten ez denez, askoz ere errazagoa da kantitate baten azpian sinadura ezartzea, dendarari banan banan bilete guztiak ematea baino, nahiz eta kontu psikologikoa izan.

«Kontsumora bultzatzen delakoa bai izan daiteke egia kasu batzutan, txartela kreditokoa denean, baina badaude beste txartel batzu bakarrik debitokoak direnak, eta beraz kontuan dirurik ez badago ezin da ezer atera. Kreditokorekin aldiz, ez da kontutan hartzen kontu korrentean dirua dagoen ala ez. Modu honetan, bezeroaz fidatuz, bai gerta daiteke daukana eta ez daukana gastatzea, baina hainbat kasutan oso baliagarriak izaten dira, batez ere hile amaierara heltzeko larri ibiltzen diren familia askorentzat».

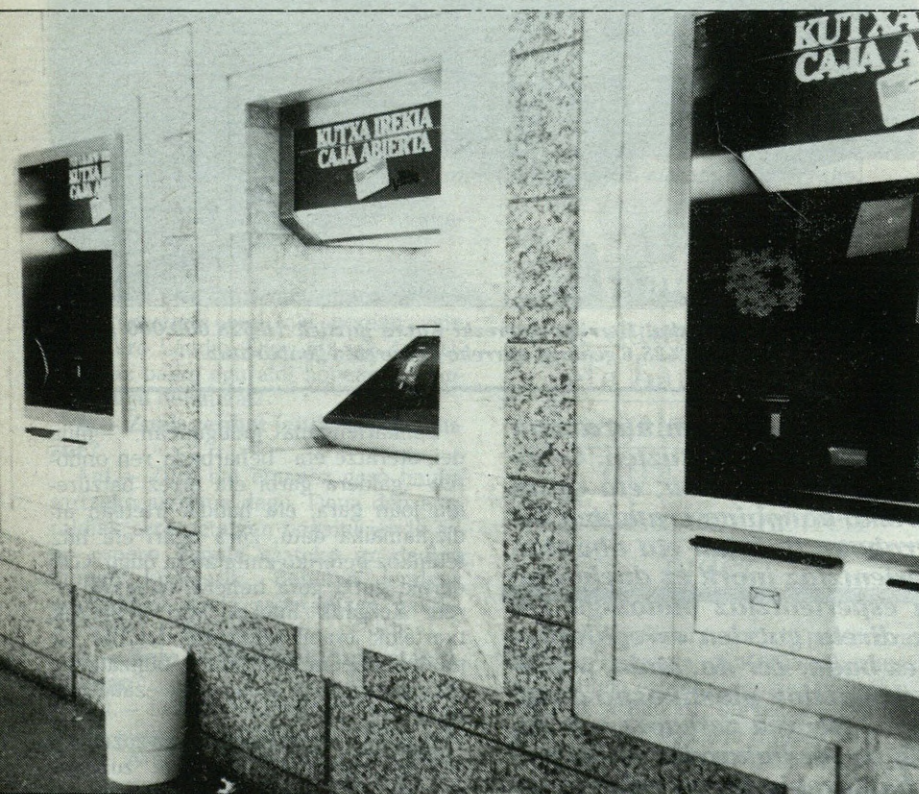
Honela esanda polito gelditzen da. Baina, hile amaieran larri ibiltzen direnek, zenbateko kreditoa daukate? Ez al zaio kreditu gehiago ematen gehiago daukanari, beraz honelako emergentzia gutxien duenari?

Urte bat edo bietako epean 1.500 langile baino gehiago kanporatzeko beharrean aurkituko dira bankuak

baina bakarrik bezeroen aldetik ikus daitezkeen abantailak. Oraindik ez dakiguna da zeintzu diren heurenzako benetako "abantailak".

Esaterako, txartelak erabiliz, denbora gutxiago egin daiteke bankuetxean, lehiatilaurrean itxaroten egon behar ez delako. Bestalde, edozein ordutan, egunez zein gauez, eta edozein egunetan, nahiz eta jaieguna izan, atera edo sartu edo saldoa kontsulta daiteke. Bai, egia da.

Txartelekin ere, norberaren probintziatik kanpo dauden entitateetan ere maneia daiteke dirua, bankuetxeak sukurtsalak badiu, edo aurrezki kutxa bada, Txartel 6000 usatuz. Bai, egia. Egia denez ere zenbait kasutan dendetan diruaz ordaindu beharrean, txarte-

Zaila da sinisten kutxazain automatikoei gehiago gastatzera bultzatzen ez dutenik, batez ere txartel batzurekin kreditoa automatikoki lortzen denean.

Ekonomiaren joera dirua mugieraztea da

Dena den, eta horren ondoren, bankariek kontsumoa bultzatu nahi luketela esan digute, eta azken batetan horixe dela makroekonomia terminotan leku guztietan egin nahi dena, Espainiako Gobernuak barne. «Banketxe eta aurrezki kutxak bitartekoak dira. Dirua daukatenean eta eskatzen dutenean artean. Bitartekotasun lana merketu egiten den neurrian, eta ondasunen gestioa errazten den neurrian, aberastasun ekonomikoa ugaritzen laguntzen da. Hauxe izan behar da gure lana, jesterio ahalik eta merkeen, eta ahalik eta diru gehien irabazten saiatzea».

Honela esanda oso argi dago. Beraz bankan sartzen ari den informatizazioa onuragarria da, ez bezeroentzat baizik eta entitate hauek aurrera daramaten jesterio ekonomikoarentzat. Bezeroena bestelakoa da.

Txartelekin jesterioaren merketze hau lortzen da. Alde batetik denbora aurrerapena dago, bezeroena ez ezik bankariena ere. Bestalde, plastikozko diruak paperezkoa ordezkatzeko, mobilitate handiagoa lortzen du. Eta azkenik, langile gutxiagok lan eginda, etekin

berberak edo hobeak lortzen dira. Zer gertatzen da ba lehen lan mekaniko eta errepikatzaile guzti hori egiten zeudenekin? Lanetik kanpo botatzen dituzte edo beste zereginetan aritzera pasatzen dira?

Bankuetxetan, birmoldaketa «biguna» egiten ari

Mota bietariko kasuak ematen dira, eta hemen agian bai ikus daitezke bankuetxe eta aurrezki kutxen arteko desberdintasuna, batez ere hauek aurretik hasi zirelako informatizazio bidean abiatuz.

Aurrezki Kutxetan orain hogeitau urte hasi zirenez, apurka apurka egindako moldaketa dugu, eta ez da ia lanposturik ezabatu. Kasu batzutan zenbait langile berziklatu dira, prestakuntza tekniko hartuz, eta arloren batetan espezialduz. Beste eszedentea, aurrezki kutxen hazkunde naturalak absorbitu egin du.

Bankuetxeen kasuan bestelako kasua aurkitzen dugu. Urte bat edo bietako epean 1.500 langile baino gehiago kanporatzeko beharrean aurkitzen dira, eta beraz, birmoldaketa bideari ekin behar diote. «Magesa», «Euskalduna» edo beste entpresak batzuk aukeratu duten bideari segitu beharrean, bankan birmoldaketa bigunaren bideari jarraitu diote. Honela ikusten dugu nola primatzen diren ezkondu eta itzuliko ez diren emakumeak —horiek izaten bait dira lana lehenik galtzen dutenak—, eta aurretik jubilatu nahi diren agureak, edo eta zenbat erraztasun ematen zaion lana utziko zuenari...

Kanporaketa biolentorik gabe, lanpostuak desagertarazi egiten dira, apurka apurka, eta langabeziaren indizea gehitzera laguntzen dute.

Bankak ez du inoiz galtzen

Monopoly-an bezalaxe da. Han ere bankak inoiz ez du galtzen, eta beti «sorpresa» edo «sariak» ateratzen zituene beraren kutxak beti beterik egon zitezten. Errealitatean gauza bera da. 1985 urtean Hego Euskal Herriko Aurrezki Kutxa guztiek 16.528.000.000 pezeta irabazi zuten, hau da, %25,6 gehiago aurreko urtearekin gonbaratuz. Horrez gain, bezeroek utzi zituzten diru kopuruak ere gehitu egin ziren %18 batetan, denetara bilioi bat baino gehiago batuz.

Datu guzti hauek eman zituzten egunean, oso argi utzi zuten heuren filosofia: «Azken batetan, Aurrezki Kutxek, beste edozein banka entitate bezalaxe, jomugatzat dirua irabaztea dute». Eta eskertzekoa da hain garbi esatea.

Amaia LANZ

GAZTE GINEN

Mendeurrenak eta

URTERO da aurtan, haiek zioten bezala, baina iaz ere, duela, orain hainbat, geroztik hona eta iraganaren adierazgarri guztiak ere aurtan dira. Ez baikara batere ahazkorrak ez geure antzinarakin ez aitzindariekin, maite ditugu gorazarreak eta ospakizunak, oroigarriak eta mendeurrenak.

AURTEN urteak ehun Aita Jose Antonio de Donostia jaio zela, aurtan urteak ehun Jesus Guridi jaio zela. Izanen dute txokoren bat gure kultura ekintzetan noski, bion lana ezagutu ahal izanen dugu. Merezki dute, norbaitek esan duenez geure musikaren oinarriak baitira biak. Ez gaude gu hain seguru, baina aitor dezagun gure ezjakintasun musikala lehenik, eta gorde diezaiegun hildakoei zor zaien begiramena, Guridi gero eta gutxiago maite dugun arren eta Aita Donostiaren preludioek zirarra handirik eragiten ez diguten arren. Biek aitortu ohi zuten Bela Bartok musikagile handia bezala.

AURTEN urteak berrehun Piarres Topet, Etxahun, jaio zela, malerusik, Euskal Herrian. Ez zaio aipurik egin oraino, nonbait Don Miguel de Unamuno y Jugoren garrantziak ez dio lekurik uzten bertsolari xume bati, berrogeitamar urte baitira aurtan bilbotarra hil zela, eta mende erdi batek bi mende mendera ditzake. Baina ez gara Unamunianoak, Barojianoak ez garen bezala, ez baikara probintzianoak, eta botxokeria maite ez dugun bezala baitugu hastio bidasotarrismoa, eta Unamunok euskararen eta nazionalismoaren aurka esandakoak Euskal Herriaren izpiritua inarrosi eta harrotzeko baldin bazen, behin baino gehiagotan esan zaigun bezala, inork ez du kontuan hartzen ez esplikatzen zergatik zegoen euskararen aurka ez eze, gailegoa eta katalana bezalako hizkuntza kultoak eta landuak ofizialtzearen aurka... Hain zuzen, aurtan urteak ehun Unamunori erantzun zion Castela handia («Bretañaiko zakurrek eta Galiziako zakurrek berdin egiten dute, Haiek, izan ere, lortu baitute hizkuntza unibersala...») jaio zela. Baina urrun xamar, ez Euskal Herrian. Haren lan zoragarriak itzuliak daude euskarara, baina ez da seguru aurtan, urteak ehun, argitara ekar ditzagun... Beldur gara ez ote den iaz Rosaliarena bezain triste gertatuko aurtan Castelaarena.

AURTEN urteak berrogeitamar fazistak altza zirela herriaren aurka. Ospakizun tristea gure herrian, urte berean suntsitu baitzuten gehiena. Orduan fusilatu zuten Aitzol, Jose Ariztimuño apaiza, «El energúmeno», ezkerrekoek zitoez. Baina eskuinekoek fusilatu. Badakigu haren lan osoak argitaratuko direla urtea joan baino lehen, eta mesede polita eginen digute errepublika garaiko gatazka politiko-kulturalak ezagutzeak. Miresten dugu Aitzol eragilea, deitoratzen dugu zuen kolore gorri, gorriska eta gorrailarekiko ezin ikusia.

AURTEN urteak berrogeitamar, altxamendua sortu baino lehentxeago hain zuzen, Jose Manuel Lujanbio, Txirrita, hil zela. Badirudi bertsolariak berek aski lan badutela txapelketak antolatzen, eta Hernaniarrak berriz kirolari emanak dabilta buru-belarri azken bolada honetan... Lizardik maite zuen Txirrita, eta miresten, baina denok dakigu Lizardik ez zuela batere kriterio onik kultura eta hizkuntza gaietan...

Etxahun, Castela, Txirrita: urtero ez da aurtan!

Koldo IZAGIRRE

Alde hemendik!

Apirilaren 26an, EKBk antolaturik, Euskadi osoan Euskararen Eguna ospatu zen. Hori zela eta, Tafallako HODEIERTZ taldeak zenbait ekintza prestatu zuen, besteak beste: euskarazko izena zeramaten trafiko seinaleak jarri, Tafallako sarrera guztietan txartelak paratu ongietorria emanez, Alde Zaharreko tabernen, denden, banketxeen eta abarren izenak euskaratu.

Ekintza guztiak, helburu nagusi bati zuzenduta zeuden: nafar eta euskaldun guztion hizkuntzaren erreibindikazioa eta bultzapena, hots, euskararena, ez desagertzen ari den hizkuntzarena baizik eta desagertarazten eta desagertzen uzten ari diren hizkuntzarena, herri baten ezaugarri nabarmena dela.

Aste batez lan gogorra egin ondoren, kalera irten ginen gaiteroak lagundurik denon begien bistan ez bait genuen zer izkutatzerik, egin behar genuena nafa-

rion eskubidetzat jotzen genuelako eta gure herriko errealitate bati erantzuten diolako, zeina argi eta garbi isladatzen den Ikastolan, Gau-Eskolan eta herriko giro sozialean.

Jende guztiak ikusi ahal izan zuen guk egindako seinaleak besteak bezain ongi eginik zeudela eta garbiagoak eta diztiratsuagoak. Jartzerakoan ez ziren ezterako ukitu lehen jarrita zeudenak, biak agerian gelditzen zirelarik.

Kale-jira egiten genuen birtartean Alde Zaharreko komertzioen izenak euskaratzen genituen, beharrezkoa ba zen baimena eskatuz; inork ez zigun ezezkorik eman eta inork ez zuen ezer gure kontra esan.

Baina, amorruez beterik, ustekabe galanta jaso genuen gure alaitasuna, ilusioa eta lana artaburu batzuk zapaltzen zutela ikustean. Trafiko seinaleak, pixkanaka, pixkanaka, desagertuz joan ziren eta batzu mila pusketan apurtu zituzten, egileen amorrua izkuta ezinik; komertzioen izenekin berdin gertatu zen; Panuebako zubiondoan zegoen seinale zahar bat testu honekin marraztu genuen: «Ongi etorri», «Tafallan euskaraz», hasiera batean botatzen saiatu ziren baina bere asmoa lortu ezi-

nik kolpatu eta zikindu zuten; egun batzuren buruan, azkenean, lurreratu zuten.

Berriro ere euskara zapalduta, berriro ere euskaldunak eta bere sustraiak sentitzen dituen oro iraindua eta mindua. Eta hara non, enteratzen garen Goardia Zibilak larunbat horretantxe txartelak kentzen aritu zirela (baimenik eskatu gabe jakina) eta beraiek, Land Rover baten laguntzaz, Panuebako zubiondoko seinalea bota zutela.

Beste seinaleak eta txartelak, nork bota zituen? Guretzat erantzuna garbi dago.

Aipatu nahi dugu, bestalde, pena baino ematen ez digun Udaletxeko zinegotzi baten jarrera; Ongay jaunak Udaletxeko txartela ipintzen ari ginela hauxe esan zigun: ez jarri oraintxe bertan kenduko dugulako. Oso ondo Ongay; esan duguna, PSOEko zinegotzi honen jarrerak pena besterik ez du ematen.

Berriz, «Ordenaren babesleen eta Demokrasiaren zaintzaileen» biolentzia eta indarkeria jasan behar dugu eta zer egiterik ez dagoela jakinik, geure amorruari eutsiz, publikoki salatzea baizik ez zaigu gelditzen. Halaber, bat egiten dugu aspalditik Euskadi osoan entzuten den oihuarekin: Alde hemendik!

Tafallako HODEIERTZ
euskal taldea

Seaskako langileen eskerrak

Seaskako langileok eskerak eman nahi dizkizuegu urtean zehar eta Herri Urratsean parte hartu duzuen guztioi. Iparraldeko lagunei elkartasuna azaltzeko zenbat ezbehar, mespretxu eta oztipo gainditu behar izan duzuen ikusirik, esker hauek ezin beroagoak dira gure aldetik.

Laguntza horren bidez, gure ikastolek zutik irauten dute eta era berean irakasleon soldata uztaila arte segurtatua da. Frantses gobernuak betidanik euskararekiko darabilen politika zapaltzaileari segida emanez, espainol gobernuak mugan azaldu duen gorrotoa eta giza eskubideen aurkako jarra gogorri salatu nahi dugu.

Bestalde, Ibilaldiari buruz Bizkaiko Ikastolen Federakuntzak hartu duen erabakiak, hau da, irabaziaren %80a Seaskari ematea, biziki pozten gaitu eta segur gaude gaur eta biharko urratsekin euskara beti aintzinatuko dela.

SEASKAKO
LANGILEAK

Eratsundarrari, Nafarroatik

ARGIAren 1.104 zenbakian «Eratsundar batek» firmatutako eskutitza irakurri ahal izan nuen. Hori dela eta, polemiketan sartu nahi gabe, bai eta aldikariaren beraren nazionaltasunaren gaineko eritziak bota nahi gabe —gutun motz honetarako sobera gai luzea eta zaila delako ustetan—, bizpahiru puntu argitu nahi nituzke ARGIAren irakurleentzat:

1.— Nafarroako korrespontsala ez da lan honetara profesionalki dedikatzen den kazetaria. Bestelako ogibidea izanik, ARGIA argitaratzen dituen lanak astialditan eta militantismo hutsez eginikoak dira.

2.— Nerau korrespontsal egin nindutenetik hona urte t'erdia iragan da. Garai honetan Iruñeako erredakzioak 36 artikuluko bidali ditu, kultura, osasuna, ingurugiroa, bertsolaritza eta euskara artikuluko horien gaiak izan direlarik. Artikulu hauek ez dira, gainera, aldizkariak Nafarroari buruz punlikatu dituen bakarrik. Hau ikusita, eztabaida daiteke hala lan askitasunaz nola bere kalidadeaz, baina ez zait iruditzen lan honek «sinboliko» izatearen kalifikatiboa merezi duenik, ez eta honelako kalifikatiborik botatzea gaia tratatzeko modu aproposa denik.

3.— Gauza eta arazo asko tartean dela, baliteke Nafarroari ematen zaien kobertura informatiboa txikiagia izatea, baina arazo hau azkeneko hamar urtetan gertatu den konstante bat delakoan nago. Beraz, egoera ez da berria, baina bai, dirudienez, sortzen dituen erantzunak.

Besterik gabe, eta eratsundarra bere luma azkarraz kolaboratzera eta laguntzera ere etorriko delakoan, hor doa nere agurra.

Jon ALONSO

Badakigu zer etorriko den Gasteiz eta Donostiako jazzaldietara.— Dagoeneko ezagutza eman da uda honetako jazz giroak zer ekarriko duen Euskadi aldera. Datorren uztailan Gasteiz eta Donostiako Jazz Festibaletara munduko jazzlaririk ospetsuenetarikoa etorriko dira: horien artean Wynton Marsalis tronpetista, Tania Maria brasildar ahotsa eta Albert King gitarralari zaharra, Gasteizen uztailaren 15etik 19ra bitartean, bere hamargarren edizioan. Donostiakoak berriz, hogeitabatgarrena izango du aurtengoarekin, Miles Davis eta George Benson izango dituelarik star nagusi gisa, Billy Hart, George Lewis, Walter Davis Jr. eta Billy Harper bezalakoan artean uztailaren 22tik 27rako egunetan.

Artxibo

Bergarako Rekalde jauretxean paratu den Euskadiko Artxibu Historiko Mikrofilmata

Mikrofilmata

martxan

ofizialki inauguratua izan da joan den astean. Artxibo hau dokumental historikoetaz interesik duen edozein elkarte nahiz pertsonarentzat mantenduko da zabalik, bertan kontsultarako mikrofilmak irakurtzeko sei aparailu paratu direlarik. Bergaran topa daitezkeen materialeak Euskadiko historiarekin zerikusirik daukaten era guztietakoak izango dira, hala nola, une hauetan Salamancako liburutegian gerrate zibilari buruz berreskuratzen ari direnak bezalakoak. Ba omen dago nonbait frantsek Ho Chi Min Baionara ekarri zuteneko bateonbat. Ea aurkitzen duten!

«Musikaste»

Erreterian

omenaldi modura

Musikasteren XIV. edizioak joan den igandean ukan zuen hasiera, Aita Donostia eta Guridiri elkarrekin batera burutu zitzaizen omenaldiarekin. Urtero Errederian ospatzen den musika aste hau maiatzaren 24ko larunbatean amaitzekoa, eta ordurarte bi konpositoreen hainbat dokumenturen erakusketa bat ireki da Xepelar Etxean, eskuizkribu musikal eta literarioak, biolinak, partitura bitxiak, pianolako roiloetan gordetako musika eta marazkiak ikus daitezkelarik. Antza denez, Musikaste honez gero Gipuzkoan gauzatzen den aste musikalik nabarmenena bilakatu da.

Beste bi hiztegi

berri kalera

UZEIren eskutik

Beste bi hiztegi kaleratu berri ditu UZEIk oraintsu: Biologia-2 eta Medikuntza-1, hain zuzen. Piskanaka baina etengabe martxan doa jada UZEIren hiztegi gintza, lan serio eta luzearen ondoren. Medikuntza-1, atzetik beste bost izango dituenaren lehen zenbakia da, dijestioari eskainia, segidan zirkulazioa, arnasketa, traumatologia, nerbioak, pediatria, gernugintza eta ugalketa gaiekin. Biologia-2 aldiz, Miel Loinazen gidaritzapean buruturikoa dugu, onddo eta landareen morfologiaren eremura egokituz, landare organuen izenekin, alegia. Hiztegiok bi mila aletako tirada izan dute, epe luzeetara beraien erabilgarritasuna askoz ere garrantzitsuago bihurtuko delakoan.

«Ibilaldia»

irailera

atzeraturik

Nahiz eta Ibilaldia 86eko ekitaldiek aurrera jarraitu, hauteskunde kanpainaren kausaz atzeratu behar izandu da egun nagusiaren ospakizuna. Hala, Ibilaldia irailaren hogeitaseiean egiteko erabakia hartu dute antolatzaile diren Bizkaiko Ikastolen arduradunek. Galdakao, Zaratamo eta beste zenbaiten artean ehundaka milioiko zorrak dauzkatenean, ez da batere egokia suertatu atzeratu behar hau, egia esateko. Dena den ordea, Ibilaldian jasotako dirua ez dute Bizkaiko ikastolentzako bilduko, Seaskarentzako baizik, gaur egun jasaten ari den egoera lasatzeko merezi bait du laguntzak.

Uda-presskoa AEKren eskutik

Iaz baino ikasle gehiago aurtengo uda-ikastaroetarako

Iaz 575 pezetako subentzioa zegoen ikasleko eta eguneko; aurtén berriz 510 pezetakoa izango da laguntza hori bera.

Berriro ere, uda datorrela eta, asko izango dira hilabete hauek aprobetxatuz euskara ikasten ahaleginduko direnak. Udako ikastaroak gero eta ezagunagoak ditugu.

Ikastaro hauek barne eta kanpo ikastaroak izan daitezke; barne-tegi batetan edota euskaltegi

batetan interno ala externo modura ikasten denaren arauera. «Udako ikastaro hauek bi berezitasun dituzte, laburrak dira denbora aldetik, eta bestalde, erritmo aldetik biziagoak dira negukoak baino. Ez dira neguko ikastaroen jarraipen huts bat. Ikasleen artean komunikatzeko dagoen beharrak, eta ikasleek herri horretako herritarrekin komunikatzeko daukaten beharrak bultzatzen ditu euskara erabiltzerara. 24 orduak euskara hutsen pasatzen dituzte horrela». Denbora aldetik, bi, hiru edota lau astetako barru ikastaroak aukera ditzake ikasleak.

Sei orduz izaten dira eskola orduak, goizez eta arratsaldez banaturik. Horrezaz gain eskola ordutatik kanpo egiteko ekintzak prestatzen dira.

Leitza, Ataun, Lesaka, Abaltzisketa eta Amezketa dira barru ikastaro hauek

izango direneko herriak. Aurtén seirehun bat ikasle espero dituzte antolatzaileek.

Kanpo ikastaroetan berriz, iaz 1.700 ikasle aritu baldin baziren, aurtén ehuneko hamabost gehiago izango dela espero dute AEKren ardura-dunek.

Antolaketa koordinatua

«Antolaketa indibidualetik, edota zentzoren batek antolatzetik, antolaketa handi batetara pasa gara. Bortziri—Maldaerreka, Irueako Kanpion, Gasteiz eta Gipuzkoako egiturak erabili ditugu AEK mailan uda ikastaro hauek antolatzeko. Lehen zentro soil batek antolatzen zituen bere gisan. Orain, urtetik urtera handituz, Euskal Herri mailako antolaketa iristen ari gara».

Laurogeita hamar bat irakasle ari dira dagoeneko ikastaro hauek prestatzen. Bestalde, oso gai garrantzitsua ikastaro hauetan, herri-tako jendearekin harremanetan sarturik dihardute AEKko arduradunek, gero herrian, ikastaroan barrena izango diren kanpo—ekin-tzak prestatzeko.

Esan beharra dago orain arte maila altuenetakoentzat antolatu izan direla udako ikastaro hauek. Beti ere euskaraz hitzegi zezakene jendea zen ikastaro hauetarako apuntatzen zena, boskarren urratsetik aurrerakoak. Aurtén ordea, hirugarren eta laugarren urratsetakoentzat ere prestatu dira ikastaroak. «Jende asko etortzen zen AEKra udako ikastaroak egitera, baina ez zeukan jende horrek guk eskatzen genuen maila».

Nobedadeak aipatzen hasi garenez gero aipa dezagun aurtengo beste nobedadea:

txirringa ikastaroa. Hiru astetan zehar, Euskal Herrian barrena, bizikletan ibili eta euskaraz ikasteko aukera izango da nahi duenarentzat. «Ikastaro hau maila altuentzat izango da. Klasean zereginik ez duen jendearentzat. Hitzegiten badakitenentzat. Ikastaro honetan euskalkiak landuko dira eta ikasleak tokian tokiko euskaldunekin praktikatu beharko du. Esperimentala da ikastaro hau eta ikusiko dugu ze ondorio ematen dituen».

Subentzio gutxiago aurtén

Barru ikastaro hauek 1.400 pezetatan aterako zaizkio ikasleari eguneko. Bi edo hiru astetako ikastaroa aukeratzen bada hasi biderketak egiten. Prezio horretan sartzen da eskola orduak ordaintzea, eskolatik kanpo izango diren ekintzen antolaketa gastuak, bazkari, afari etabarrak eta lo egitearena. «HABEgandik jasotzen diren laguntzetan jeitsiera bat eman da. Ez guri bakarrik, uda ikastaro guztien antolatzailerik subentzio gutxiago jasoko dute aurtén iaz baino. Iaz 575 pezetako subentzioa zegoen ikasleko eta eguneko. Aurtén berriz 510 pezetakoa izango da laguntza, ikasleko eta eguneko laguntza».

Benetan kontutan hartzea da HABEren jarrera hau. Uda-ikastaroek, euskalduntzerako eskaintzen duten posibilitatea landu eta zabaltzen ahalegindu beharrean murriztu egiten da laguntza gero eta zailagoa gerta dadin horrelakoak antolatzeko. Noiz hasiko ote dira instituzioak inizatiba euskaltzaleak moztén saiatu beharrean eskuzabal laguntzen?

P. UNZUETA

Maiatzaren azken asteburuan,
Liburu eta Disko Azoka Durangon

Aurten lehenengoz, euskara hutsezko azoka

**Iazko
abenduan
Azoka amaitu
zenetik
bagenekien
aurten
Gerediagakoek
euskara
hutsezko
Azoka
antolatzeari
ekingo ziotela.**

Oraingoan, egunak, egitarauak, eta bigarren azoka hau antolatzeko arrazoiak azaldu dizkigute, eta guzti horren berri puntuala, hemen ematen dizuegu.

Hirurogeita bost stand, beste horrenbeste argitaletxe eta diskoetxerentzat jarritako, eta «itzulpen hiztegiak salbu, euskara hutsean argitaratutako liburu eta diskoak bakarrik onartzu», zabalduko da aurten euskarazko azoka hau, maiatzaren 29an hasita, eta ekainaren lehen egunerarte.

Azoka honen berrikuntza nabaria horixe dugu beraz, «%100a euskaraz idatzirik dauden liburuak bakarrik onartuko direla, eta liburu elebidunek ez dutela tokirik izango». Honela diote Gerediagakoek araudietako lehen kapituluan; erabakia baina, argitaletxe guztien artean hartu zen, urtarrilaren 18an Garaziko Udaletxean egin zen bileran.

**Oraingoz Azoka,
gero gerokoa**

Hiru izan ziren Abenduan Gerediagakoek aurkeztu zi-

tzaizkien aukerak: lehena zera zen, Durangoko Azoka euskarazko liburu eta disko azoka bihurtzea, eta beraz erdarazkoak ohizko azokatik baztertzea. Bigarrena, ohizkoa mantenduz, bigarren bat eratzea, euskara hutsean arituko zena, eta azken eta hirugarrena, euskarari lehenetsia emanik, abendukoa indartzen saiatzea, praktikan euskara nagusia gerta dadin.

Aurten hartu duten erabakia, berba hauekin azaltzen dute beraiek: «Azken hiru lau urteotako bilakaera aztertuz, bai bisitari, argitalpen eta ekintza aldetik euskararen nagusitasuna nabaria izan dela ikusirik, bigarren azoka bati ateak itxi gabe oraingoz, euskara indartzen jarraituz, hirugarren itenbidea nagusitu bazen ere Gerediaga Elkarteak, argitaletxeek, batez ere azken urteotako produkzioaren gorakada kontutan izanik, maiatz aldera euskarazko azoka baten beharra planteiatzen zuten, Durangoko Euskal Jaiei barruan 1986an, Durangon, Euskarazko Liburu eta Disko Azoka eratzea erabaki du Gerediaga Elkartek».

Gerediagakoek, hala ere, ez dute maiatzeko azoka honen kontua oso argi ikusten, eta publikoki esana dute aurren bai, ekingo diotela, baina hurrengo urteetakoa, esperientziaren arabera erabakiko dutela. Interes handiena argitaletxeen aldetik ikusi dute, hauen asmoa zera delako, datorren ikasturterako testu liburu berriak aurkezte eta ezagutzera ematea.

**Ekintza ugari eta
interesgarriak**

Fin ekiten diote antolatzaileek, aurten ere, mahai inguruak eta bestelako ekintzak antolatzeari. Lehen egu-

**Harrigarria
izango da
benetan Durangoko
Azokan eguraldi
eguzkitsua sentitzea.**

nean, 29an, Xarriton «XIX. mendearen azkenaldiko berpizte kulturala Euskal Herrian» gaiaz mintzatuko da eguerdiko hamabietatik aurrera, eta arratsaldean, liburu eta disko berrien aurkezpena izango da.

Biharamunean, 30ean, «Euskal zinema» izango dugu mahai inguruaren gaia, eta bertan Benito Ansola, Koldo Larrañaga, Xabier Portugal eta Luis Iriondo partaide izango dira. Mahai ingurua 19.30etan hastekoa da. Egun bereko iluntzean, 10ak aldera, Ruper Ordorikak, Jose Mari Iturralkok eta Bernardo Atxagak «Henri Bengoa Inventario» emanaldia eskeiniko dute Astarloa zinema aretoan.

Larunbatean, 31ean, arratsaldeko zazpiretan, beste mahai inguru bat izango da, «Haur literatura» gaiaz.

Azken egunean, ekainaren 1ean, eta eguerdiko 12etan, J. Zabaletak, Patxi Uribarrenek, UZEIk, HABEK eta Zubimendik «Itzulpenak» gaiari ekingo diote. Ekintza guzti hauekin amaitzeko, bakarrik gauza pare bat aipatzea falta zaigu: Azoka osoan zehar egongo den Haur Literaturako marrazki-

larien erakusketa, eta Zugaza zinematokiko «Kalabaza Tripontzia» pelikularen emanaldiak.

**Maiatzean Durangon
hotzik ez**

Aurtengo Durangoko Euskal Jaiei barruan «euskara hutsezko» liburu eta disko azoka egotea bada berrikuntza hogei urtetan zehar Durangora joan ohi den zaletuarentzat. Ez da hala ere, beti eta seguru egongo den zera. Geredia Elkarteko presidenteak argi utzi duenez «Elkartearen asmoa ez da Liburu eta Disko Azokan esklusiboki Gerediagatik eta Durangok izatea, eta beraz hurrengo urtean Euskarazko Azoka hau beste norbaitek egitea komenigarriago ikusten bada, Elkartek ez duela inongo eragozpenik lehenengoa Durango den arren, beste herri bati antolaketa uzteko eta eraketan laguntzeko ere».

Beraz, gero geroak, baina aurten, oso kuriozkoa izango da hara joango garen guztiontzat hotzaren ordez, eguraldi eguzkitsua eta beroa sentitzea.

Laura MINTEGI

«Kandela» ttu egin barik amata zen

Oraingoan «Ttu-ttuá»ren kandela amata da

Kronika tristea idaztea dagokit oraingoan. Euskal literaturak aldizkari bat galdu du. Bai, «Ttu-ttuá» ez ei da beste inoiz kaleratuko.

Orrialde honetan aldizkariaren kronika laburra egin dugu. Garai batetan euskal literatura gaztearen ezaugarritzat jotzen zenak, hots, aldizkari ugaritasuna, indarra galtzen doala dirudi. «Kandela» gasteiztarra desagertu zen aurren. Balantza berrorekatzera «Literatur Gazeta» etorri bazen ere, ez

zen gauza bera, desagertutakoaren ezaugarri garrantzitsua Gasteizkoa izatea bait zen. Oraingoan Bizkaikoa desagertu da. Bizkaitarron indarra frogatuko duen beste aldizkariaren baten zai geratzen gara.

Azala eskuz

«Ttu-ttuá»ren lehen alea 84.ko udaberrian kaleratu zen. Formatoa folioaren neurrikoa eta azala eskuz pintatuta, beronek esan nahi duen guztiarekin, aiez ale egin behar izan zituztela azalok eta ale berdin bi ez zirela. Ideia bikaina izan zen. Barruko mamia? Idazleen zerrendari begiratu nabaritzen den lehena zera da, bizkaitarrak ditugula gehientzuek: Joanes Urkijo, Xabier Kintana, Etxezarraga, A. Azkagorta, J.R. Etxebarria, Karlos Santiesteban, J.L. Goikoetxea, Eukene Martin, Laura Mintegi, Iñaki Zubiria eta I. Perez Iglesias. Ikusten denez, izen ezagunen bat eta gerora ezagunagoak bihurtu-

ko ziren beste batzu.

Hasierako lan honetan prosa lanak dira nagusi. Ipuin itzuliak eta jatorrizkoak, lehenen artean izen ospetsuak eta esanguratsuak agertzen direlarik: Bierce, nobela beltza, Tolkien... Udaberria aurrera zihoan.

Udako alea

Bigarren alea udakoa izan zen. Aldekata nabariagoa azala eskuz egin ez izatea baino, idazle zerrendan izen berriak agertzen direla, hurrengo aleetan fijoak izango diren batzu —I. Goienaga— eta aldika agertuko diren beste batzu. Aldatu ez dena edukiaren joera da, prosa bait da nagusi ale honetan ere.

Hirugarren aleak harpidetza txartela dakar. Badirudi luzarora begira ari direla ttutualariak. Negukoa dugu ale hori. Nobedade gisa Teresita Irastorza «Emakumea eta literatura» gaiaren inguruko artikulua dugu, hurrengo

alean Laura Mintegik berrartuko duen gai berbera. Artikulook erreferentzi puntutzat ditugu euskaraz gai horri gagozkiolarik. Prosaren pisua erabatekoa dugu ale honetan, Laura Mintegiren poemak ezik, osorik bait dator genero horrexetan idatzia. Gainera azpimarratzekoa da Faulknera itzultzen dela, batez ere kontuan izanik gaurko narratzaile haundien maisu bera izan dugula.

Hurrengo urtea

1985.urteko lehen aleak formato aldateka dakar. Aurrekoen neurriko orria erditik tolestua da aurrerantzerako formatoa. Idazle zerrenda murriztu egin da. Donostia Hiria ipuin lehiaketan aurrekoan garaile ateratako ipuina, Joserra Gartziaarena berau, argitaratzen dute, ohizko itzulpen, ipuin eta poemekin batera. Dokumentu gisa, Galiza, Euskal Herria eta Paisos Catalanesko I. idazleen topaketetarako potentziak, laburbilduta, agertzen dira.

Hurrengo ale bietan aurreragoko hildoan doa aldizkaria. Azken alea Durangoko Azokarako ateratzen da, urtean lau ale kaleratzea lortzen dutelarik ttutualariak. Azkena izango da, hala ere. Azken ale horretan poesia da nagusi, erdiko orrialdeetan brometarako tokia egon arren.

Denetara zazpi ale atera ditu aldizkariak, zenbatzea nahiko zaila egiten bada ere, euskal aldizkaringintza literarioan hain zabalduz izan den joerari jarraituz lehen aleak «0» zenbakia bait dauka eta hurrengoek «0,1; 0,2; 0,4; 0,3; 0,5-0,6» zenbakiak. Guzti hau aldizkariaren aleen bat falta duzuenontzako oharra da.

«Ttu-ttuá»ren zenbait ale, historia labur bat.

E.J.

Arantzazu Loidi: bertsolari gazte bat; gazte bat bertsolari

Arantzazuk ez du txapeldun trazarik. Hizketaldi naturalean, masail gozozko irribarreak erruz, begirada garbia, tajuzko erantzunak, eta labur. Ezin gustorago.

Arantzazu Loidi 19 urteko bertsolari atxabaletarra dugu, iaz eskolartean txapela jantzi zuena. Berarekin egon nahi genuen. Leioako larre batean patxadan jarrita, bertsoaren mundura nola iritsi zen galdetu genion.

ARANTZAZU LOIDI.— Txiki txikitatik gure etxean bazen bertso-giroa, gurasoak bertsozaleak dira. Ikastolan EGB mailan bertsoa lantzeko ekintza batzu antolatu ziren, eta probatzearen edo, talde bat sartu ginen. 13 urtetatik bertsoaren munduan nago, bertso zaharrak ikasten, bertsolaria zer den ezagutzen.

ARGIA.— Ez al zara ultrajatu sentitzen zaharrek zuten zirirako joera eta gatz hartatik gazteek kasik ezer ez duzuela entzuten duzunean?

A.L.— Bai nik uste dut hori egia dela ta aitortu beharra dago. Lehengoak biziagoak ziren, oraingo denak ez dira halakoak, baina gaur egun askotan automatikoezia bihurtzen da bertsoa, graziarik gabea. Gaia ere aldatu denez, ez da lehengo erasoa eta zafrada hainbeste sumatzen, lehen ohituago zeuden gairik gabe kantatzen.

A.— Zer nolako diferentziak daude egungo eta garai bateko bertsolari-tzaren artean?

A.L.— Gai aldetik, batetik, lehen ez zen gairik jartzen, orain dena gaia da. Oraingoa teknikoegia ote den nago. Ikusten dudana beste bat entzulegoari dagokio, lehen jende zaharra zen gehien bat, baserri girokoa edo herri txikietakoa, eta orain txapelketa eta edozein saiotan gero ta gazte jende gehiago dago, mota ezberdinetako jendea.

A.— Aspertzen al zara herriz herri hainbeste ibilita?

A.L.— Batzutan bai, gehien bat, beste zerbait egiteko edukita joan beharrean gertatzen naizenean, lagunekin beste plan bat eduki ta ezin.

A.— Zure giroan, gazte jendearen artean, herrian, eskolan e.a. ez al duzu sekula lotsa edo antzekorik pasa bertsolari izateagatik?

A.L.— Ba lagun artean ez, lagunak ohiturik daude, txiki txikitatik horrela ikusi naute ta orduan nere izatea eta bertsolari-tza identifikatu egiten dituzte, baina beste zenbait girotan beharbada bai, ze jende gazte askok identifikatzen du bertsoa ba «karroza» antzeko zerbaitekin ez? baserriaren gauza balitz bezala. Dena den, orain bada beste fenomeno bat eta alderantzizkoa gainera, jende askorentzat modan dago eta bertsolari izatea suerte handia izatea da eta, azkenaldiko gauza denez, bertsolari zarela enteratzen direnean «ze guai» esaten dizute.

A.— Zure euskalkia (Aretxabaletako bizkaiera), jendaurrean erabili beharreko hizkera, eta batuetaren artean sumatu al duzu txokerik?

A.L.— Nik uste dut ezetz. Inoiz esan didate oso euskara arraroa dudala, baina ber-

«Jende gazte askok identifikatzen du bertsoa baserri-tarren gauza balitz bezala; dena den, orain alderantzizko fenomeno ere badago».

tsuak egiterakoan ez, uste baitut bertsoak egiteko hizkuntza espezial bat dagoela, ez da ez batua eta ez euskalkia, nahasketa bat da, eta hori erraza da gainditzeko, ta mundu guztiak ulertzen du, ta alde horretatik ez dut oztoporik izan.

A.— Gai preferentzirik edo madarikaturik?

A.L.— Madarikaturik ez dut uste, madarikatua izan daiteke errepikatzen bada, leku guztietan gai bera jartzen badizute adibidez. Nahiko nazkatu naiz emakumearen gaiarekin, noan leku guztietan gai hori jartzen baitadate, ez da batere atsegina. Egunaren arabera bera da ere, batzuetan gai batekin gustora ari zara, bestean beste batekin.

A.— Noraino zoazte plazara lezioa jakinda, erri-ma sailak landuta?

A.L.— Bai, zuk baduzu zure errimen zerrenda eta beharrezkoa da gainera, baina askotan mugatuegia, eta beti horietan ibiltzen baldin bazara mundu guztia konturatzen da hortaz, eta arriskua dakar, pobrezia dakar, begira Laxarteri, horrek sekula-

ko aberastasuna du horretan, eta gaur egungo bertsolari askotan ez da hori gertatzen, betiko errimak errepikatzen dira.

A.— Erresponstabilitaterik?

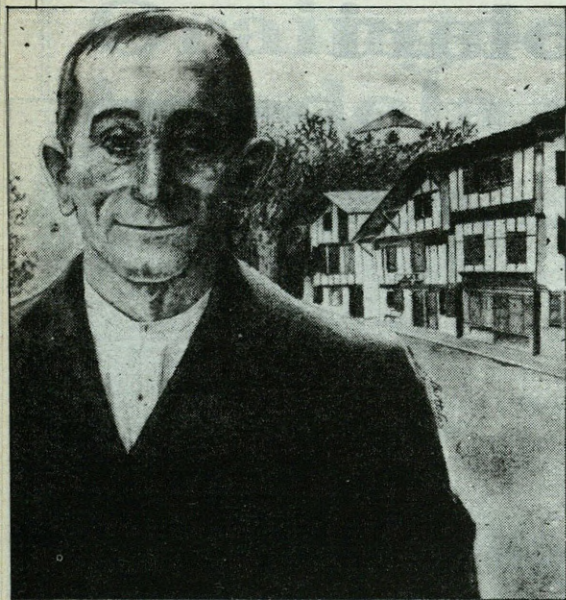
A.L.— Bai, askotan zuk eman dezakezuna baino gehiago eskatzen dizutelako, txapelketa edo edozein lekutan, eta konturatzen zara ez daukazula gaitasunik, momentu horretan behintzat, eta hori erresponstabilitate bat da, jendea defraudatu egiten duzu. Plazetara joan beharra ere konpromenezua izaten da batzutan.

A.— Momentu txarrik?

A.L.— Bai askotan, gehien bat nerbioengatik, txapelketa eta abarretan. Batzutan jendearen hostasuna, adibidez saio batzutan konturatu izan naiz neska naizenez ez didatela beste bati adina eskatzen, total neska bategandik zer espero daiteke, halako hostasunik nabaritu dut bai, baina baita berotasun gehiegi ere txapelketaren batean, «ea neska zer egiten duzun!», neska izateak aldeze asko bait dakar.

Iñaki CAMINO

Benetako izena Martin Iraola zuen Lapurdiko bertsolari fin honek

Matxinen bertsoek ez zioten, omen, tristurari to-
kirik hartzen uzten.

**Bertsularien
Lagunak
elkartek
antolatu zuen
Matxin
bertsolariari
Senperen
eskaini
omenaldia,
iragan
maiatzaren
18an.**

Igande batetik bestera, Iparraldean, Senpere dugu, herri kulturen altzorak gordetzen dituen hirixka. Baina, dirudie-nez, oraingoan ospe eta jende gutxiagorekin gertatu zen.

Has gaitezen, Matxin bertsolariaren bizitza kondatuz. 1879ean sortu zen, beraz, Senpereko herri famatuan. Hamalauko gerlan parte hartu zuen, eta han zenbait

bertso idatzi zituen, omenaldi egunean, Panpillik edo Larrekok, Gure Irratiaren mikroen aurrean, arras ximpleki, kantatuko zituztenak... Berrogeitamasei urtetan hil zen, min bortitz eta gogor batek eramanik, hiru seme alaba utziz, haren lekukotasuna gizaldi batetik bestera eramateko.

Lapurdiko bertsolaririk onena gerraurrean

Basarri, Hegoaldeko bertsolari mitikoak aipatu zuen bezala, Matxinek zuen, garai haietan, Lapurdiko bertsolaririk onena izatearen fama. Bere bertsoek ez zioten, omen, tristurari tokirik hartzen uzten. Pixkat geroxeago, Ahetzeko Mattinek jarraikiko zuen Matxinek hasi ildoan, irriaren, ironia samurraren bidea. Basarrik Matxin ezagutu zuen, gerra aurretik, Hegoaldean moldatu zen bertsolari txapelketa batetan. Berak aitortu zue-nez gutxitan elkar ikusten zuten, eta laster Matxinek mundu honetako bidaia abandonatuko zuen, gainera. Matxin (Martin Iraola, bere egiazko izenez) zenaren

Senperen, Matxin bertsolariari omenaldia

bi alabek, Senpereko festakari, beren testigantza eman zuten, erranez, otruntzetan eta horrela, haien aitak bertso farregarriak eta ongi pentsatuak kantatzen zituela...

Mezatik landa (enfin, nola pentsa bertsi saio bat mezarik gabe?), berrogei bat pertsonen Senperen bertan bazkaldu zuten, pattar orduan, horra bilduak ziren bertsoak entzunez. Bazkaritik landa gertatu zen bertso saioa, sei bertsolariekin: Xanpun (bera Senperen sortua baita), Gorrotxategi, Mihura (Azkaineko bertsolari gaztea, berri-tan inronisatua egia erran), Eguzkitze, Nafarroako txapeldun bilakatu den Argiñarena eta Laka Baigorrikoa. Saiora ehun bat jende baizik ez ziren hurbildu; behar bada eguraldia hondartzara joateko egokiago iruditu zitzairen etorri ez zirenei. Saiotan zehar Matxin bertsolaria ospatu zuten, eta, Henri Duhauberriko seme gai-emalearen laguntzaz, bertso gehiago ere eskaini zituzten, aktualitateari buruz batez ere.

Ahokoaren eta idatziaeren arteko borroka

Jende gutxi zegoen beraz omenaldi honetan. Hori ikustean pentsa liteke arrazoinekin, herriak gauzak eta gertakariak errez ahanzten dituela. Baina jakin behar da, Matxin horrek ez duela kasik ezer idatzirik utzi, ondo-ko belaunaldiak bere bizi-

tzaz oroit zitezen. Bertsolariaren praxisa, deusik finkatu gabe, bizi izan du Matxinek. Matxinen lagunak, oraindik gazteak zirenak, hala nola Panpilli eta Larreko —hauek biek luzaz bertsoak publikatu dituzte, bertso mailan putzu balios bat den «Herria» astekarian—, bertso bakar batzutat gogoratzen dira... Modu horretan, erran dezakegu, Matxin bertsolaria zinez hemeretzigarren mendeko koplakaria dugula, bere hitzak artxibatuak, bilduak, grabatuak, idatziak ez direlarik. Puntu honetan, agertzen zaigu gauza arras interesgarri bat: idatziaeren eta ahokatuaren arteko leizea. Ikusten dugu, denbora berean, bigarren gerra mundialetik honaraino pasatu den «herri kultura»ren elementuez biltze eta kontserbatze mugimendua... Kuadro berezi batzutan kontserbatua den jakintzak suete gehiago du, geroko generazioen partetik ezagutua izateko... Matxinentzat ez da horrela gertatu.

Alde horretarik erakargarria iduritu zaigu, Senpereko Matxin bertsolariaren omenaldi hunkigarria. Ahokoaren eta hitz idatziaeren borroka luzeak, batasun alor bat ardietsi du, azkenaldi honetan, irratiaren eta telebistetako emanaldien bidez. «Gauzak asko aldatu dira» ohartarazten zuten Matxinen bi alabek. Eta, gure ustez nonbait arrazoin zuten.

I.B.

Eskolarteko bertsolari txapelketan
J.M. Lopezek eta P.J. Aristorenak
eraman zituzten txapelak

Bertsolari gazteak, promesa baino gehiago

Karmelo Baldan ospatu berri den Eskolarteko Bertsolari Txapelketan bertsolaritzaren iraupena ondo loturik dagoela frogatu zen. Gaztetxoek ere indarrean datoz.

Hile honen 17an eman zitzaion bukaera eskolarteko bertsolarien txapelketari. Karmelo Baldan erabaki zen auzia eskolalagun askoren laguntza eta bultzada ere lagungarri zirela. Ez zen pankartarik, heuren eskolako lagunaren izena aipatuaz. Den den beti bezala giro bero bat erantsi zioten eguraldia-

renari eta orduko egunpasa ez zaie berehala ahaztuko eskolako neska-mutilei.

Karmelo Baldan jokatu zen bat-bateko bertsolari gazteen finala, non txikien mailan zazpi bertsolarik parte hartu bait zuten: Juan Mari Lopez, Jagoba Larburu, biak oiartzuarrak, Unai Egaña zarautzarra, Jon Maya Zumaiarra, Joxe Munduate ataundarra, Mikel Aranburu beasaindarra eta Iaki Zelaia hernaniarra.

Hauek egin zuten lana hau izan zen: ohizko agurren ondoren, oinak emanda bertso bana osatu, gai bat jarri eta bertso bana, eta azkenik puntuka gai librean bina buelta.

Sail honetan txapeldun Juan Mari Lopez oiartzuarra izan zen eta bere herriko Xabier Letek jantzi zion txapela. Bigarren saria Joxe Munduate ataundarrak jaso zuen Iñaki Oliberiren eskutik. Nola batak hala besteak bertsolarien ezpala badutela argi eta garbi agertu zuten.

Handien mailan beste zazpi bertsolarik hartu zuten parte: Xabier Narbarte, Daniel Goikolea, Aritz Lopategi, Aitor Arbelaitz, Jose Joakin

Aizpurua, Jon Eizmendi eta Pablo Jose Aristorena.

Hauek egin zuten lana hau izan zen: agurraren ondoren oinak emanda bertso bana osatu, gero binaka ofizioka bina bertso bota zituzten. Puntua emanda bertso bana osatu. Gai bat emanda beste bertso bana, eta azkenik gai librean puntuka bina buelta.

Handien sail honetan Pablo Jose Aristorena izan zen txapeldun eta Imanol Murua jaunak jarri zion txapela. Bigarren Jon Eizmendi ateratu zen eta honi Antonio Kanposek eman zion saria. Halabaina guztien ahotan beste izen bat ere bazebilen eta oraingo honetan saririk eskuratu ez badu ere, lortuko dituelakoan nago. Bere izena Xabier Narbarte da.

Bat-bateko saioek, dudarik ez, eskolarteko bertsolaritzaren gailurra osatzen dute, baina hau ez da posible azpiegitura sendo bat edukitzean. Horren froga dugu eskolarteko txapelketa honetan bertso idatziak egiten parte hartu duten hainbeste gazteren ahalegina.

Txapelen banaketa

Bertso idatzien txapelketak hiru mailatan sailkatu dira. Hamaika urte bitarteko-

na Aizpea Zubia zarautzarrak irabazi zuen eta finalista geratu ziren honako bost hauek: Nagore Amundarain ordiziarra, Amaia Leunda zarautzitarra, Aritz Elortza arrasatearra, Aloña Azpiroz usurbildarra eta Ohier Sarasua Almengo.

Bigarren mailan, hau da, 12 urtetatik 14 artekoen artean Jon Etxeberría itsasondoarrak irabazi zuen txapela, eta finalista bezala gelditu ziren Iñaki Zelaia hernaniarra, Ager Iñarra oiartzuarra eta Aitor Lasarte hernaniarra. Eta handien mailan 15 urtetatik 18 urte bitarteko artean Koldo Aldabe ataundarrak irabazi zuen txapela, eta finalista geratu ziren Pablo Jose Aristorena (Bat-bateko txapelduna), Jon Eizmendi, Aitor Arbelaitz, Xabier Narbarte eta Mayi Iza.

Beraz, bertsolaritza ez da gure zaharrek bukatzeko asmotan. Gazteak bada toz eta indarrean gainez. Hori dela eta parte hartu dutenei eskerrik beroenak ematez gain ez ditugu ahaztu behar urtean zehar isileko lanean egunez egun dihardutenak. Etorkizuna zuen eskutan aurkitzen da, jarrai aurrera!

ZALDUBI

Zuk bertsolari gazte bezala zein duzu eredutzat galdu zioten Pablo Jose Aristorenari. Honek honela erantzun zuen:

Nere idolo zein hartu dedan bertsotan esanaz nator, bat nola hartu badago eta zenbat bertsolari jator, nahiz nik nerea esango dedan ez det baztertu nahi inor, behin txistukadaz bidali zuten eta badakizute nor, nere maisutzat jarria daukat Urepeleko Xalbador. (bis)

Mirariarenak

Doinua: Zortziḡo zaharra.

Lehen eta bizi egun on bat
nuen opa beharko,
inork hitzok irakurtzen
balitzait arituko,
agian izan litezke
zu zertxobait pozteko,
hala bada ziur nago
hau dela onerako.

Gure herria, Mutriku den
Parroki eder horretan,
gertaera asko dira
izanak, bai, benetan;
hautariko bat nator
azaltzeko asmotan,
inork ez nazala, Jauna
gero egin errietan.

Eliztar maite maiteok
jakingo duzuenez,
egunero izaten dira
mezak, denak gure onez;
Ebanjelioa mezetan
irakurtzen dugunez,
mirariak ahatutzeko
ez gaude gu beldurrez.

Behin batean gertatu zen
zena behar gertatu,
Ebanjelioaren ondoren
sermoiaz predikatu,
mirari haundi baten buruz
zitzaigun, bai, mintzatu,
ogi-arrai banaketa
ongi behar da ulertu.

«Nebarrebok hau da dugun
mirari haundiena,
bost mila ogiz Jesukristoz
lasai egin zuena,
hiru mila arrai gainera,
txitxarroa gehiena,
bost gizonei jaten eman
sinesten gaitza dena!»

Garbi dago gure apaiza
egin zela okertu,
eta Jose eliztarrak
hala zion agertu,
hura kontura zenean
zuela hanka sartu,
erantzun zion Joseri
ez zela nahita errutu.

Denbora igaro arren
apaiza han zegoen,
lotsa hura pasatzea
batere erreza ez zen,
gure Jose ere bestalde
trebea adarra jotzen:
«Neuk ere mirari hori
asmatuko osatzen».

Nahiz eta izugarri izan
pasatu zen denbora,
hala eta guztiz ez ziren
gauzak itzuli onera,
berriro ere digute
Ebanjelioa gogora,
aurten ere han geunden
begira Aldarera.

Eta aurtengoan apaiza
ezer errutu ez zenez,
Aldaretik Jose ikusi
eta seinala hatzaparrez,
ea aurtengo miraria
egingo zuen ala ez,
galdegin zion apaizak
oso jenio txarrez.

«Apaiz jauna —esan zion—,
ez hau hau txarrera,
baina badirudi iaz
jana zela sobera,
soberako horrekin aurten
bete ondoren platera,
gosea duenak behintzat
asetuko gustora».

Xabier URANGA

OINARRIZKO EUSKARAZKO
ALDIZKARIA

aizu!

Harpidedun izan nahi dut

Izen Abizenak

Tinoa

Helbidea

Probintzia

Hema

Bankua/Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Kontu zenbakia

Izenpea (Firma)

AIZU! Astarloa kalea 2. 3° esk.
Bilbo. BIZKAIA
Telefonoa 424 14 80

SOKA
APURTZEN
LAGUNDUKO
DIZUNA!!

Gure sustraiak gure indarra

Gure sustraiak gure historian erroturik daude. Urte gutxiren buruan Euskal Herriko enpresarik aurreratuen eraikitzeko gai izan diren gizon banaka baten asmamen eta ekinean. Sendotasuna inon izatekotan, hementxe. Inbertitzeko erabaki sendoa. Handitzeko gogoia. Eta guztiau lortzeko bide argiak. Hona hemen gure indarraren sustraiak, Petronor-en indarra.

PETRONOR
PETROLEOS DEL NORTE, S.A.

PETRONOR, AURRERAPIDE BERRIAN. AURRENDARI.

erronka barik

Sanse hirugarrenera jeitsita, Errealala larri?

DONOSTIAKO Errealaren barnean Sanse-ren jaitsierekin sortu den egoera berriak jokariaren denboraldi bat bakarrik joka dezakete. Eta bestetik, kontratu berri guztiak, amateurak izan behar. Urbietan, Sukia, Bengoetxea eta gainerakoen kontratuek, beraz, urtebete bakarrik balioko dute, ez badira Errealaren barnean lehen mailan sartzen.

BATETIK, Sanseko jokalariek profesionalak daukaten kontratuarekin denboraldi bat bakarrik joka dezakete. Eta bestetik, kontratu berri guztiak, amateurak izan behar. Urbietan, Sukia, Bengoetxea eta gainerakoen kontratuek, beraz, urtebete bakarrik balioko dute, ez badira Errealaren barnean lehen mailan sartzen.

ETA britainiarraren asmoa, jokalariek gehienak konpetizioan igandero jokatzeko edukitzean baldin bazetzan, egoera berri honekin ezinezkoa da, ezingo bait du batetan lehen mailako taldean erabili eta hurrengoan Sansen berriz, baldin eta jokalariek horien kontratua ez bada amateurra.

BESTALDE, jubeniletatik datozenek amateur kontratua dute itenbide bakarra, honek suposatzen duen inegritate laboral eta juridikoa benetan grabea delarik. Eta Eibarrek lortuko balu —mutirik, oraingo honetan baietz!— bigarren mailara igotzea, Gipuzkoan jokalariek gazteak fitxatzeko horretan Errealak daukan lehentasuna —monopolio hitza ez erabiltzearen— onenean ere ahaldu egingo litzateke asko.

XALBARDIN

Sei domina Euskadirentzat Europako sanbo txapelketan

Brontzezko sei domina. Eta hobeak ere izan zitezkeen "zorteak" gehixeago lagundu izan balu, hobeak Madrilgo diplomatikoei makina bat istilu eragin izan ez balute, Donostiako Munduko Txapelketan bezala. Auskalo (eta hor-konpon!) non den hainbat eta hainbat trabaren zergaitia. Dena den, Sobiet Batasuneko prentsak euskal sanboken diskuti ezinezko goren maila azpimarratu zuen azpi-joko guztien gainetik. Merezitako nazioarteko laudorioak!

Jon Idarraga burruka bizian; Donostiako Munduko Txapelketetan brontzezkoa eskuratu bazuen ere, ez zion Europakoetan ere ihes egiten utzi.

SANBOA orain berrogei urte Sobietar Batasunean sortutako burruka kirola dugu, judoarekin parekotasun ugari dituen, baina berez hango hogeit bat burruka folklorikoren bilketa-moldaketa dirudiena, zeinari gero araudi bat egokitu behar izan zaion. Aintzina ba omen zen Euskal Herrian ere burruka mota xeble bat, antza denez azkenik Erronkari aldean egitera murriztu zena eta, jakina, gaur egun galdua dena. Halere gorde egi diru Irunean orduko foto bat edo beste, burruka kirol zaletasunaren lekuko.

Euskal Herriko Sanbo federakuntza mundukoan sartuta dago

Eta ez hori bakarrik, Gernikako estatutoko kirol kontutuan autonomia ematen omen dio sanboari. (Beste kirolekin berbera gertatzen ote?, galdetzen diogu geure buruari). Horrexegatik eman zion aurrera segitzeko baietza Labaien jaunak, Diputazioak eta Eusko Jaurlari-

tzak uda aldean jokaturako Munduko txapelketari, nahiz eta Gipuzkoako Gobernadore den Julen Elorriagak Mundiala debekatu eta polikiroldegira polizia bidali. Txapelketa hura baino lehenago euskal sanbolariak Londresen eta Benezuelan izanak ziren izen handiko burruka saiotan.

Antzeko zerbait egin nahi izan zuten joan den astean ere Leningradon, Europako Sanbo Txapelketa ospatzen zen egunotan, presio politiko batzuren poderioz protokolo ofizialetik euskal ikurrak oro ezabatu zituztenean. Gero, sei dominak lepotik zintzilikatu zitzaizkienen, Gagarin kiroldegitik ezin izango zituzten baztertu.

Kanporaketa zailak tokatu

Konpetiziorako kanporaketen erabakia sorteko Fortunaren eskutan geratu ohi da. Eta euskaldunek ezin izan zuten zorte okerragoa eduki, ezen Txapelketa guztiko hamar urrezko dominen irabazlearekin egin beharko bait zuen topo (eta gorriak ikusi). Azken burrukaldietara ailegatu baino lehen, zazpitik sei sanbokek kanpoei bilakatu zirenen aurka ihardun behar, gisa hartan finalerako pasaporte aukerak deusean amaitu zirelarik.

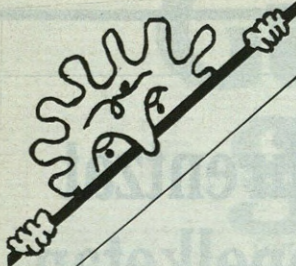
Frantziak aitzitik, ruletaren lagun min, bost finalerako pasatzeko beta ukan zuen, eta ondorioz seleziok hirugarren postutik alderatu zuen Euskadi. Horratio 7.000 laguneko ikusle-goak ongi asko erreparatu zion kirol honetako gure selezioaren balio eta indar mailari.

Sanbokak eman-da-emanen azkenerarte

Ail, erreglamentuan letra ttikiz izkiriaturako arau hartaz konturatu izan ez balira... Raul Alfonso bizkaitarrak berdinketara heldu zen ia Tsinghiñ sobietarraren parean. Baina gehiago ere igoko ziren podiumera artean ere. Esteban Arrillaga giputzak Milani italiarrari irabazi zion brontzea. Jon Idarretak ezin izan zuen hasieran Kalikov handiarekin, Sweetlove britainiarra muturrez behera utzita hirugarren postuari eusteko ondoren.

Brontzezko sei dominek zeresanik frango laga zuten Leningradon, Kalinin eta Moskuko torneo ospetsuetarako gonbiteari uko egin ezinean geratuz. Ikurriñak lekuri eduki dezake datozen asteotan.

G. ARRESE

jo... adarra

BASOERDI GARESTIA

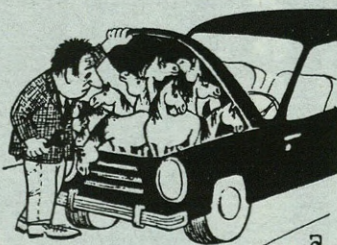
Joan dira bi bilbotar Iruñeako taberna batetara eta ohizko legea kunplitu nahirik bi basoerdi eskatu dituzte:

- Bi basoerdi mesedez!
- Edan dituzte lasai-lasai eta:
- Zenbat da?
- Hogeitahamar pezeta.
- Atera dute mila pezetako biletea eta kamareroak kanborik ez.
- Aizue, ez alduzue beste bileterik?
- Joxe, atera ezak bost milakoa, ardoa igoduk berriro eta!

ETA SEGI

Jarraitu dute aurrerago eta sartu dira beste taberna batetara:

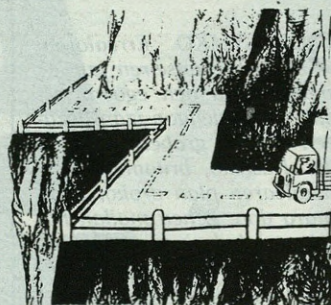
- bi basoerdi!
- Kamareroak ezta begiratu ere.
- Aizuuuuu! Bi basoerdi!!!
- Kamareroa barraren alde batera eta bestera baina begiratu ere egin gabe.
- Aizak honek ez dik entzuten, ozenkiago esan beharko zioagu:
- Bi basoerdi!!!!
- Eta kamareroa ezta mugitu ere. Kasorik egin gabe.
- Bi basoerdi!!!!
- Kamareroa beste bezeroei zerbitzen eta bilbotarrak hantxe bazter batetan.
- Aizak, esango al zioagu bilbotarrak garela?
- Izorra dadila, goazemak beste batetara.

APAIZ BAKEROA

Texaseko gotzaiak bertako apaiza dei du.

- Begira aita Joe, aspaldi honetan zuek protestak dexente jaso dit eta mesedez, zure parrokiarekiko errespetu gehixeago eskatuko nizuke.
- Zer gertatu da, bada?
- Begira, aldarera hire kapela bake-roarekin igotzea, tira.... jaunaren gorputza, pokerreko kartak bezala banatzea.... tira.... baina, txo! baina ostiral santuan elizako atean «Hiletagatik itxita» jartzea, gehiegitxo izan duk.

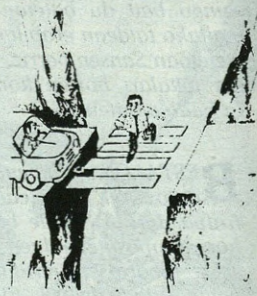
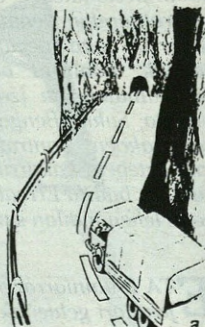

argi ibili mari pili

Istripuak eguneroko ogia dugu, baina batzuk oraindik harritzen gaituzte, are gehiago ezagunarenak direnean. Azken hauetan normalean kristoren parrak egiten ditugu, inor hilik gertatzen ez bada berderen. Hemen 5 ezagun ditugu, eta istripu bana izan dutenez gero, pentsa dezakezu zein den gaurko lana: nork, ze kotxe, ze istripu mota eta ze probintziatan izan duen. (Gutxienez bat ezagun bati gertatu zaio, eta berea ez zen kotxe batekin).

- 11.— Dugun neska bakarrak ez du SEMAFOROAREN KONTRA jo ezta ere 600a gidatu.
- 12.— GIPUZKOAKo istripua KURBAN ATERATZEA izan zen «hain zuzen».
- 13.— R-6ren «aberi» ZUBEROAn gertatu zen.
- 14.— ENDIKArek kotxea 2 ZALDIa zen (eta hezur sanorik ez omen zitzaion gelditu).
- 15.— 500-ek ez zuen SEMAFOROaren KONTRA jo, baina...
- 16.— ZUBEROAn istripua izan zuenaren senargaia kontent zegoen baina ez sobera.
- 17.— SEMAFOROarena Dato kalean gertatu da.
- 18.— MERZEDES-ek HORMAREN KONTRA jo zuen.
- 19.— ANDONIrena GIPUZKOAn izan zen.
- 20.— LABAINDU zena ez zen VOLVOa.

- 1.— BIZKAIAn gertatutakoa MERCEDES gidatzen zuenaren kontra izan da.
- 2.— ANDONIk ez zuen «BESTE KOTXE BATEN KONTRA JO».
- 3.— LABAINDU zenak NAFARROAn bertan utzi behar izan zuen kotxea.
- 4.— VOLVOren jabearen izena A-z has ten da.
- 5.— GURUTZE gaisoak ez zuen errurik izan, neska izan arren (matxista gehienek uste dutenaren kontra).
- 6.— JOSUK ez zuen istripua GIPUZKOAn izan.
- 7.— R-6.a ez zen ENDIKArek.
- 8.— HORMAREN KONTRA jo zuena ez zen Alberto.
- 9.— 2 ZALDIa ez zen KURBAN atera.
- 10.— ARABA eta ZUBEROAKo istripuak egun berean izan ziren.

IZENA	GURUTZE	R-6	600	MERCEDES	2 ZALDI	LABAINDU	NAFARROAN
KOTXEA	Kotxe	Kotxe	Kotxe	Kotxe	Kotxe	Kotxe	Kotxe
ISTRIPU MOTA	Istripu	Istripu	Istripu	Istripu	Istripu	Istripu	Istripu
LEKUA	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku
	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku	Leku

osasunaren arduraz

Arrisku-faktore kardiologikoak gutxitzea lortu dute

MIGUEL Maria Iriarte medikuak, Euskal Herriko Unibertsitatean Kardiologiako irakasle eta Epidemiologia eta Istripuen Prebentzioarako Institutuko Zuzenari denak, joan zen abenduaren 20an, Leioan aurkeztu zuen Institutuaren txostena. Txosten horren barruan funtsezko lekua betetzen du «Arrasate Plan» deiturikoak, Euskal Herrian 1979tik aurrera burutzen ari dena.

Plan honek, Osasunaren Munduko Erakundeak proposatutako bidetik abiatuz, emaitza bikainak lortu ditu angina eta infartoen prebentzioari dagokionez. Plan honen barruan 4.000 pertsona izan dira aztertuak 35-65 urte bitartean daudenak, eta horietatik 2.000 Arrasateko biztanleak dira, 1.000 Legazpikoak eta beste 1.000 Durango inguruko zenbait herriak.

Plan honek iraun dituen bost urteetan zehar arrisku-faktoreak dexente gutxiagotu dira, informazio eta aholku-kanpaina egokiei esker. Arrisku-faktore hauen artean bereziki aipatzekoak dira presio arteriala, kolesterol-maila odolean, eta erretzeko ohitura. Azken honi dagokionez, 1981ean hamar zigarro baino gehiago erretzen zutenak %98 ziren bitartean, %33ra jaitsi dira 1985ean.

Aztertutako 4.000 pertsona horiek horrela banatzen ziren: %17 ikasleak ziren, %61 langile ez-industrialak, eta beste %22 industri langileak, beren enpresako medikuek ikustatuak hain zuzen. Kontrol medikoa, bestalde, OMEk emandako gomendioen arabera eginzen: jan-neurri orekatua eta pisu-galtzea posible egingo lukeen ariketa fisikoa konbinatuz.

Xabier AGIRRE

a ze flasha!

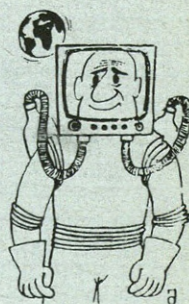
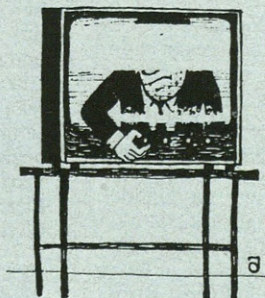
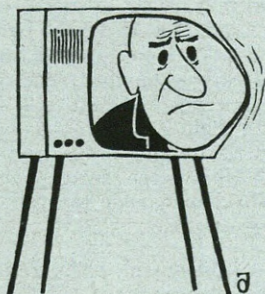
Hona Athleticaren bonito del Norte berria

EHUNKA milioi balio zituen Zubizarreta saldu berria du Carlos Aurtenetxek, nor eta Bartzelonara. Ez omen da trago ona izan Aurtenetxe gizarajoarentzako, hordio prentsak. Baina kazetari alu horiek ez dira hainbeste kezkatzen gutaz, Athleticenganako maitasuna amaren bularretik edoski genuen sozio xumeotaz alegia.

Guk aldiz, Zubizarreta galtzeaz genuela jabetu ginen bezain pronto ekin genion atezain berria bilatzeari. Eskueran genituen ekipo guztietan arakatu dugu, hasi Aviron Bayonnaisetik eta Korteseke mutikoetaraino. Ikusi ditugu mutil luze eta mantsoak, moztaka eta axerriak, potxoloantzeko sinpatikoak, baloiaren bila basakatuaren arintasunez joaten direnak, jokoa kontrolatzeko begi luzekoak, buztan luzekoak, begibakarrak... denetatik.

Baina ez pentsa gure gustoa bakarrik egin nahi genuenik, Aurtenetxe beti buruan, bai koanto! Eta azkenean, horratx, gure ametsetako atezainarekin topo egin. Getxo aldean atzeman genuen honako mutiko xalaua. Hirea kilo prolema ez huen bada? Harrapa ezak hankatik, Zubi! Txunditurik geratuko da Aurtenetxe. Hori sasoi, hori ibilkera, hori begirada zorrotza. Eta izena berriz, nola esan dute... Peman? Newman? Guzman? Guzman ala Putzman? Ondo gobernatu dutela begibistan dago.

Martin ARANA

Gaizkiaren inperioa

XIII GARREN mendean, San Francisco-ren jarraikitzaile batzu, frantziskotarren ordena bere sorrerako ideia edo ereduetatik sobera apartatzen ari zela-koan, beren kasa hasi ziren, hil berri (1226) zen fundatzailearen bizimodu sinple eta gogorrari lotuak. Ordenari uko egin eta gero, haietako batzuek, erradikalenek, Eliza bera gaitzetsi zuten, baita berorren haserrea jaso ere, herejetzat hartu zituelarik, eta jazarri.

Heretiko horien segitzailatzat aipatu ohi dira Italian XIV eta XVgarren mendeetan nahiko fama eta, jeneralean, izen txarra hartu zuten "fraticelli"-ek. Fraticelli haiei "de opinione" esaten zitzaizkien; beren "opinionea" zera zen, Kristo eta apostoluak erabateko pobrezia bizi izan zirela, halaber, eta okerrago zena, iherarkia katolikoa legez kontrakoa zela.

Ez omen ziren inoiz gehiegi izan eta ez omen zuten inoiz erakunde bateraturik izan. Halaz ere, aita sainduen ustez, haiek zerabilten doktrina mehatxu bat zitekeen gizarteari buruz eta, terrorista arruntak bailiran, ezerezteko ahalegin guztiak egin zituzten: ahaletan, konbertsio-bidez, ezinbesteko bazen, akabatuz. XVgarren mende-erdirako fraticelli-ak zenbait talde tiki eta klandestinoetan ziren bazterreratuak.

A NITZ laburtzeko premian izan garen historia hori, Norman Cohn inglesaren *Europe's Inner Demons* liburuaren *Los demonios familiares de Europa* erdarazko bertsioetik jasoa dugu.

XIVgarren mendearen hasieran Felipe le Beau (nire kalkuloak onak badira horrela deituko zutena, ez bait dut fundamentozko hiztegi eskumenean), Frantzian zegoen erregeak alegia, *Tenplo* ordeneko partaideak hartu zituen begitan.

Tenploa XII eta XIIIgarren mendeetan zehar botere handiak eskuratutako zaldun-orden bat zen, Frantzian erdigune zuena, printzipioz Islam-en indarren aurka etengabe borrokatzeko sortua. Beren koarteleetan "gerra saildu"rako soldaduak biltzen zituzten, eta ekialde-

tik honuntza edo hemendik haruntza karreiatu beharreko bitxiak eta osak, haien babesean ezartzen zituzten aldi haietako aberatsek. Hala bada, poliki-poliki, erlijiozkoa zena, urteen joanaz eta etorriaz, finantzi-munduan eta, zergatik ez, politika-munduan ere ahalegin du zen, ez arrakastarik gabe.

Islam-ek bere barne gatazkak gainditu ondorenean, 1291an, kristauak oro Europaratu ziren, ihes. Ordurako beren on-eriztea ez-ezik (*elite* uste handia bait zuten) gizartearena (nonbait) eta, garrantzizkoago zena, Elizarena ere, berenganatu zituzten. Arabiarrek "lan-gabezia" utzi zituztelarik, ordea, zertara joko zuten? Hori beren partez Felipe Ederrak erabaki zuen; elkar topatzen zituzten interesak izaki.

E Z dago diferentzia haiek zertan ziren azaltzerik orain. 1305ean, Esquiú de Floyran zelako frantses batek, Leridan bizi zen

Jaime II Aragoiko erregeari audientzia eskatuta, "ikaragarritzko informazioak" eman omen zizkion tenplariei buruz (hala bait zeritzuten Tenploko zaldunei). Jaime II-k ez omen zion Esquiú-ri jaramonik egin, baina salaketaren hotsak, nondik edo handik, Frantziako Felipe-renganaino iritsi ziren, eta honek, artez-arte, Aita Sainduarenganantza bi-deratu zituen.

Clemente Aitak —nortasun eskaseko gizona, mihi gaiztoek diotenez— denbora piska bat korritu zedila utzi zuen, gero berriz, erregeak hartarakotua, inestigazioa agindu zuen. Felipek berak eman zuen tenplari guztiak atxilotzeko agindua; bertatik, hitz goxagarri hauek aukeratzen ditugu: «*Samina, ikara eta nigarra sorteraizten dizkiguten kriminalak... higuinagarritzko belzkeriak, gorrotogarritzko doilorkeriak, dardarazten gaituztenak... animal-gisako dira, zentzurik gabeko, abereak baino are abereago; beren urdekeriaz lurra kutsatzen dute, beren pentsamentu nazkagarriez nahasmena eta usteldura erakarri dute...*» "Giza-espeziaz landako" ere deitzen diete; Ameriketako Reagan-ek arestian Libiari buruz erabili duen "Gaizkiaren Inperioa" ez dabil urrutiti; Norman Cohn-ek sorginkeriazko epaiketaren prezedentetzat-edo aipatzen duen tenplarien prozesuaren ondorioz, Parisen bakarrik, hogeitamasei preso sutan erre zituzten.

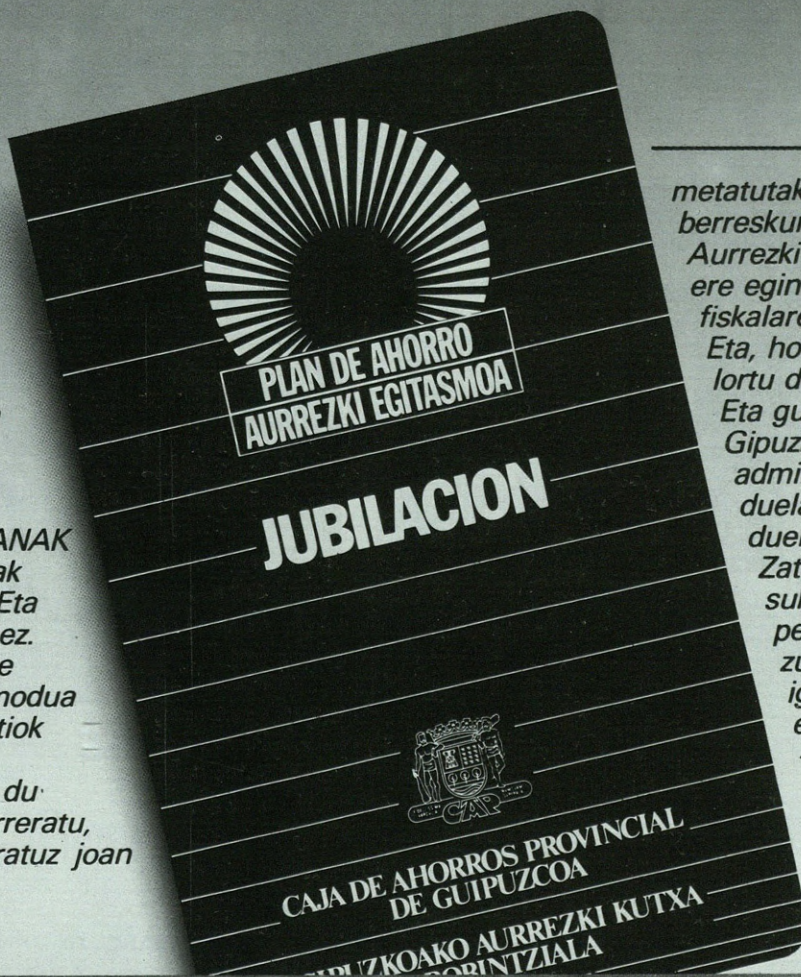
L EPORATUTAKO krimenak akusatuek berek onartu bait zituzten, historialariek ez zuten, bost mende eta gehiagotan barrena, tenplarien erruaz zalantzarik egin. Raynouard hasi zen, 1813an, argi izpi batzu proiektatzen asuntorearen gainean.

Cohn-en komentario hau ere XIIIgarren mendeko egoerari dagokio: «*Batzutan, sentimentu horiek* (sorginen aurka-koak) *tortura eta hilketak bidez azaltzen ziren, legez kontra bazen ere. Eguna ailegatuko zen, sentimentuak azaltzeko bide horiek, legalak izango zirena*. "Noiz arte, noiz arte?", galdetzen zuen nigar-zotinetan sorginaren gizonak, herriko plazan andrea hauts bilakatzen ari zitzaiaola.

Pablo SASTRE

Erretirorako Aurrezki-Plana.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala ERRETIORAKO AURREZKI-PLANA eskaintzen du. Hauxe da hilez-hile etorkizun zoriontsuago bat preparatuz joateko modurik errazena. ERRETIORAKO PLANAK abantaila interesgarriak eskaintzen dituelako. Eta inolako konplikaziorik ez. Geroko lasaitasun-urte horiek aseguratze modua da, horixe bait da guztiok nahi duguna. Bakoitzak erabakitzen du: hilean zenbat diru aurreratu, zenbat urtetan aurreratuz joan eta, Plana bukatzean,

metatutako kapitala nola berreskuratu.

Aurrezki-Plan baten harpidetza ere egin daiteke zergarinketa fiskalarekin.

Eta, honela, bizi-aseguru baten lortu dohan.

Eta guzti hau zure dirua Gipuzkoako Kutxak administratzen eta berraztertzen duela pentsatzeak ematen duen lasaitasunarekin.

Zatoz Kutxako edozein sukurtsalera eta bertan pertsonalki esango dizun zure beharrian eta igurikapenei ondoren erantzuten dien Aurrezki-Plana zein den.

Oraitxe bertan hasi zaitetz zeure Erretirorako preparatzen.

Piskaraka-piskaraka asko lortuko duzu.

PISKANAKA - PISKANAKA LOR EZAZU ASKO.

*Gaur bertan
hasi zaitetz*

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

Eros ezazu

ZEURE ETXEA

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa